

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Тернопільський національний економічний університет
Факультет обліку і аудиту
Кафедра обліку у виробничій сфері

КЛІМОВИЧ Ярина Володимирівна

**Формування системи облікової звітності
підприємства, її аналіз й аудит / Formation of
accounting statements, its analysis and audit**

Спеціальність: 071 – Облік і оподаткування
Магістерська програма – Облік, оподаткування та правове забезпечення
підприємництва

Магістерська робота

Виконала студентка групи
ОПДм-21
Я. В. Клімович

Науковий керівник
к.е.н., доцент І. Я. Назарова

Дипломну роботу допущено до
захисту

«__» _____ 201__ р.

Завідувач кафедри

_____ **Н. В. Починок**

Тернопіль – 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1. Облікова звітність в системі звітності підприємства.....	6
1.2. Класифікація облікової звітності.....	14
1.3. Вплив міжнародних стандартів на формування облікової звітності в Україні.....	20
Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
2.1. Methodика складання та подання фінансової звітності, як основного джерела облікової інформації.....	27
2.2. Загальні принципи формування податкової звітності.....	42
2.3. Основні концепції формування внутрішньої звітності.....	53
2.4. Порядок складання окремих форм статистичної та іншої облікової звітності підприємства.....	65
Висновки до розділу 2.....	72
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА АУДИТ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ОБЛІКОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
3.1. Теоретичні аспекти аналізу облікової звітності підприємства.....	74
3.2. Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства з використанням облікової звітності	80
3.3. Methodика аудиту показників облікової звітності підприємства..	96
Висновки до розділу 3.....	109
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	111
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	117
ДОДАТКИ	127

ВСТУП

Актуальність теми. Надання обліковій звітності статусу публічної та розширення функцій обліку зумовило необхідність розробки та впровадження такої організаційної системи, що забезпечуватиме диференціацію фінансових та управлінських засобів. Саме тому виникає необхідність подальшого поглиблення досліджень, спрямованих на вдосконалення практики складання та використання облікової звітності і забезпечення її адекватності щодо вимог користувачів. Попри появу нових об'єктів обліку, потребу в інформаційних ресурсах, започаткування нових облікових систем, що змінили суспільний світогляд щодо організації та подання облікової інформації, затребуваної всіма групами користувачів, облікова звітність залишається єдиним надійним джерелом інформації щодо реального фінансово-економічного стану організації та її цінності в агресивному ринковому середовищі. Облікова звітність є не лише надійним джерелом інформації, а й інструментом контролю, базою для генерації управлінських рішень, основою обґрунтованого вибору економічної стратегії розвитку та підставою для мінімізації витрат і актуалізації фінансового результату.

Основам теоретичних і методичних аспектів формування, аналізу і аудиту показників облікової звітності присвячено безліч досліджень вітчизняних вчених, таких як Бутинець Ф. Ф., Задорожний З. В., Крупка Я. Д., Пушкар М.С., Хомин П.Я. та інші. Серед зарубіжних дослідників, які приділяють увагу проблематиці формування облікової звітності, її аналізу і аудиту слід назвати Боді З., Мертон Р., Палія В. Ф., Панкова Д. О., Соколова Я. В., Хорина О. М. та інших. Всі ці вчені досягли значних результатів у процесі дослідження проблем складання та представлення облікової звітності. Разом з тим, залишається ще чимало питань, які потребують більш детального вивчення.

Мета і завдання дослідження. Мета магістерської роботи полягає у висвітленні теоретичних положень щодо вдосконалення облікової звітності та

формування на їх основі практичних рекомендацій, спрямованих на покращення процесу складання облікової звітності, аналізу та аудиту її показників.

Завданнями, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети, є:

- ✓ розкриття сутності і значення облікової звітності, визначення її ролі в обліковій системі підприємства;
- ✓ дослідження структури та складу облікової звітності, пошук шляхів їх удосконалення;
- ✓ вивчення порядку формування та представлення облікової звітності;
- ✓ розробка пропозицій щодо вдосконалення діючих форм облікової звітності та методики їх складання;
- ✓ дослідження сучасних напрямів фінансового аналізу з використанням облікової звітності підприємства;
- ✓ проведення аналізу діяльності та оцінка фінансового стану досліджуваного підприємства на основі облікової звітності;
- ✓ узагальнення методичних аспектів та надання практичних рекомендацій щодо проведення аудиту облікової звітності підприємства.

Об'єктом дослідження є порядок формування, аналізу та аудиту облікової звітності підприємства на прикладі Товариства з обмеженою відповідальністю «Стандарт-Парк».

Предметом дослідження є теоретичні, методичні й організаційні основи формування облікової звітності підприємства.

Методи дослідження. При написанні магістерської роботи використовувалися загальнонаукові методи і спеціальні методи: теоретичного узагальнення, порівняння, причино-наслідкового зв'язку, метод спостереження, системного аналізу, аналогії, порівняння, конкретизації, індукції та дедукції.

Наукова новизна полягає у обґрунтуванні пропозицій щодо удосконалення порядку формування, аналізу та аудиту облікової звітності

підприємства. Зокрема, в уточненні сутності досліджуваних понять та їх класифікації, удосконаленні порядку формування та представлення облікової звітності підприємства, внесенні пропозиції щодо поліпшення окремих форм облікової звітності.

Апробація наукових досліджень. За результатами досліджень була опублікована стаття на тему: «Основні аспекти підготовки до представлення фінансової звітності» в Збірнику наукових праць студентів «Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні» (Тернопіль, 2017).

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості застосування викладених у магістерській роботі пропозицій щодо порядку формування, аналізу та аудиту облікової звітності підприємства на ТОВ «Стандарт-Парк».

Структура роботи: дипломна робота містить 126 сторінок, 16 таблиць, 17 рисунків, перелік використаних джерел із 90 найменувань, 1 додаток.

В магістерській роботі використано періодичні видання, методичну та спеціальну літературу, законодавчі та нормативні документи, дані обліку і звітності ТОВ «Стандарт-Парк».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Облікова звітність у системі звітності підприємства

Ефективне управління підприємством значною мірою залежить від достовірності, повноти, доречності та своєчасності інформації щодо характеру та обсягу здійснюваних господарських процесів, наявності та використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, джерел отримання фінансових результатів діяльності та напрямів використання прибутку. Одним з основних джерел такого інформаційного забезпечення є звітність, яка складається шляхом виконання спеціальних процедур обробки, групування і підрахунку даних і формується на завершальній стадії облікового процесу.

Звітність підприємств узагальнює і систематизує інформацію про діяльність підприємства, яка необхідна усім зацікавленим особам для прийняття ефективних економічних рішень. Добре налагоджена звітність підприємств є, безсумнівно, умовою правильно організованого бізнесу.

Звітність може стати ефективним засобом в управлінні та визначенні перспектив розвитку підприємства, якщо вона формується на підставі загальноприйнятих правил та відповідає нормативно встановленим вимогам. Адже, самі по собі дані бухгалтерського обліку не можуть використовуватись в процесі управління підприємством без попередньої їх систематизації на запити менеджменту. Узагальнення даних бухгалтерського обліку є процесом складання звітності визначених форматів.

Суть звітності висвітлена в багатьох економічних та облікових джерелах.

Лень В.С., Гливенко В.В. стверджують, що звітність - це система узагальнених і взаємопов'язаних економічних показників поточного обліку, які характеризують результати діяльності підприємства за період [42, с.5].

Чебанова Н.В., Чупир Т.Я., Василенко Ю.А. вважають, що звітність – це облікові записи, які дають можливість проаналізувати господарську діяльність; джерело інформації для аналізу підсумків діяльності підприємства, оцінки використання ресурсів, фінансового стану, виявлення резервів зниження витрат виробництва та росту рентабельності [87, с.34].

Як стверджує Верига Ю.А., **звітність підприємства** - це система узагальнюючих та взаємопов'язаних показників, яка подається у вигляді різного типу таблиць та текстового матеріалу за допомогою яких визначається фінансовий стан, результати діяльності підприємств тощо[8].

Хомин П.Я. вважає, що звітність підприємств – це система показників, що охоплює і характеризує результати їхньої виробничо-фінансової діяльності за певний період [83, с. 4].

Розглянувши окремі визначення суті звітності, можна визначити два напрями її трактування:

- звітність, як економічна інформація про фінансовий стан, виробничу та фінансово-господарську діяльність підприємства;
- звітність, як елемент бухгалтерського обліку – метод узагальнення і подання інформації про результати діяльності підприємства.

Окрім системи економічних показників, звітність також включає сукупність способів і прийомів узагальнення даних обліку та фінансового стану підприємства. Отже, це не тільки впорядкована система економічних показників, які відображають умови та результати виробничої і фінансово-господарської діяльності підприємств за звітний період, а й сукупність способів та прийомів узагальнення даних поточного обліку для управління.

Звітність структурується за певними видами. Згідно з чинним законодавством і нормативно-правовою базою виділяють такі види звітності:

- бухгалтерська;
- фінансова;
- консолідована;

– зведена.

Відповідно до п. 3 Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку (далі - НП(С)БО) 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» **бухгалтерська звітність** - це звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб в інформації різних користувачів [56]. За своїм обсягом ця звітність включає фінансову та внутрішню (управлінську) звітність, яка задовольняє в інформації органи управління.

Фінансова звітність - це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів підприємства за звітний період. Ця звітність розрахована на користувачів, які не мають змоги вимагати звітів, складених з урахуванням їх конкретних інформаційних потреб. Вимоги щодо складу фінансової звітності викладено в НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Консолідована фінансова звітність - звітність, яка відображає фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства та його дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці. Цю звітність складає і подає материнське підприємство. Вимоги щодо складу консолідованої фінансової звітності викладено в НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність».

Зведена фінансова звітність - це звітність, яку складають міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, до сфери яких належать підприємства, засновані на державній власності, та органи, які здійснюють управління майном підприємств, заснованих на комунальній власності щодо всіх підприємств, що належать до сфери їх управління. Дана звітність складається тільки за певними видами діяльності, зокрема підприємствами промисловості, будівельними, проектними та постачальницько-збутовими організаціями, науковими організаціями, підприємствами і організаціями торгівлі та громадського харчування, підприємствами з виробництва

сільськогосподарської продукції, побутового обслуговування, транспорту, зв'язку, житлово-комунального господарства, організаціями з ремонту і утримання автомобільних шляхів, правліннями громадських організацій та їх підрозділів, інших видів діяльності.

У вищенаведений перелік видів звітності, що регулюються чинним законодавством не входить облікова звітність. Незначна увага їй приділяється і в наукових колах. Разом з тим, виняткова роль інформаційного забезпечення в процесах управління спричинює підвищену увагу до облікової звітності як основного джерела інформації про фінансовий майновий стан підприємства, а також результати його виробничо-господарської та соціальної діяльності за звітний період. Тому, ми вважаємо за потрібне визначити сутність даної категорії. На нашу думку, **облікова звітність** – це сукупність взаємопов'язаних даних бухгалтерського та оперативного обліку, відокремлені елементи яких формують фінансову, податкову, статистичну, соціальну та внутрішню звітність, необхідну для оперативного та ефективного управління підприємством.

Головним завданням облікової звітності є пошук резервів стратегічного розвитку і вдосконалення діяльності підприємств. Для задоволення управлінських потреб керівництва підприємства, облікова звітність повинна відповідати усім вимогам.

Нормативно-правове регулювання облікової звітності підприємств в Україні здійснюється як зовнішніми документами, такими як укази Президента, Закони України, постанови Кабінету Міністрів України, накази Міністерства фінансів України та іншими нормативно-правовими актами, так і внутрішніми зокрема наказ про облікову політику (табл. 1.1).

Таблиця 1.1.

Нормативно-правове регулювання облікової звітності за її видами

№ п/п	Вид облікової звітності	Нормативно-правові документи, які регулюють порядок складання
Зовнішні		
1	Фінансова звітність	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» Положення (стандарти) бухгалтерського обліку Міжнародні положення (стандарти) бухгалтерського обліку Міжнародні стандарти фінансової звітності Накази Міністерства фінансів України Постанови Кабінету Міністрів України
2	Податкова звітність	Податковий кодекс України Накази Міністерства фінансів України Накази Державної фіскальної служби
3	Статистична звітність	Закон України «Про державну статистику» Накази Державної служби статистики України
4	Соціальна звітність	Постанови правління Пенсійного фонду України Постанови правління державної служби зайнятості Накази Міністерства праці та соціальної політики
Внутрішні		
5	Внутрішня (управлінська) звітність	Накази про облікову політику підприємств

З точки зору правових аспектів облікова звітність повинна відповідати вимогам нормативних та інструктивних документів. З позиції забезпечення

управлінської діяльності можна виокремити такі основні вимоги, які повинна задовольняти звітність. Перш за все вона має містити дані, необхідні для:

- оцінки динаміки та перспективи зміни прибутку (доходів) економічного суб'єкта;
- оцінки ресурсів, які існують в суб'єкта господарювання, змін, що відбуваються в них та з ними, ефективності їх використання;
- прийняття обґрунтованих управлінських рішень у галузі інвестиційної політики.

Вимоги до формування облікової звітності повинні формуватись у відповідності до інтересів ключових користувачів.

Користувачами облікових звітів є наявні та потенційні інвестори, працівники, постачальники та інші торгові кредитори, замовники, уряд та урядові установи, громадськість, інші фізичні та юридичні особи. Вони використовують звіти для задоволення різноманітних потреб у фінансовій інформації (рис 1.1). Такі потреби, зокрема, мають:

- *власники, акціонери, інвестори, особи, які дають венчурний капітал, та їх консультанти, стурбовані ризиком, властивим інвестиціям, і доходам від цих інвестицій. Їм потрібна інформація, яка допомагає визначити, що необхідно робити: купувати, утримувати або продавати [52, с.50]. Акціонери також зацікавлені в інформації, що дає їм змогу оцінити спроможність підприємства сплачувати дивіденди;*
- *працівники і групи їх представників, які зацікавлені в інформації щодо стабільності та прибутковості роботодавців. Вони також зацікавлені в інформації, яка дає їм змогу оцінити здатність підприємства забезпечувати оплату праці, пенсію та зайнятість;*
- *позикодавці, котрі зацікавлені в інформації, яка дає їм змогу визначити, чи будуть їхні позики та відсотки із суми позик сплачені своєчасно;*
- *постачальники та інші торгові кредитори, котрі зацікавлені в інформації, яка дає їм змогу визначити, чи будуть вчасно сплачені заборговані*

їм суми. Ймовірно, що торгові кредитори будуть цікавитися підприємством протягом більш короткого проміжку часу порівняно з позикодавцями, якщо тільки вони не залежать від існування підприємства як головного клієнта;

- *клієнти*, які виявляють інтерес до інформації щодо безперервності діяльності підприємства, особливо у випадках, коли вони мають довгострокові угоди з підприємством або залежать від нього;

- *уряд та урядові установи*, які зацікавлені у розміщенні ресурсів, а отже, і у діяльності підприємства. Інформація їм також потрібна для того, щоб регулювати діяльність підприємств, визначати податкову політику і як основа статистичних даних про валовий внутрішній продукт тощо;

- *громадськість*, яка зацікавлена у підприємствах, що можуть робити істотний внесок у місцеву економіку різними шляхами, у тому числі забезпечуючи зайнятість. У звітах громадськість може вивчити інформацію щодо останніх тенденцій і досягнень у соціальній сфері підприємства та обсягів його діяльності.

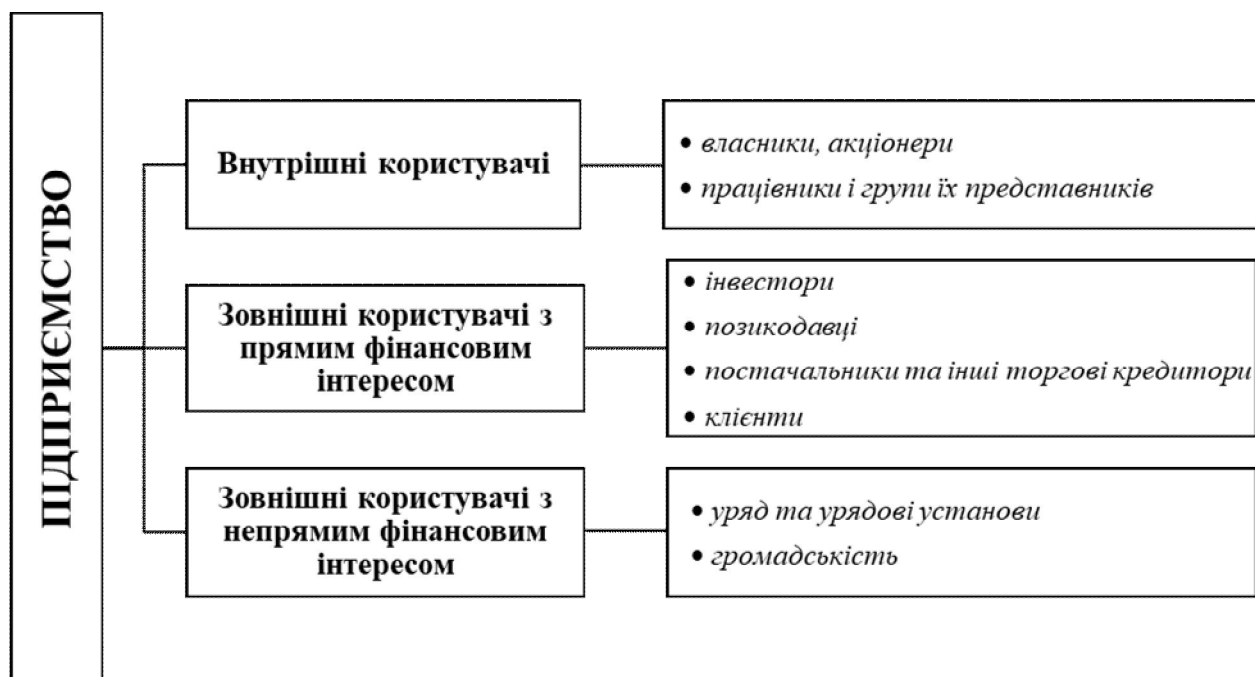

Рисунок 1.1 – Користувачі облікової звітності

З погляду відношення до підприємства користувачів облікової інформації можна поділити на внутрішніх (власники, вищий управлінський персонал та ін.) та зовнішніх (інвестори, уряд та урядові органи та ін.). Останні, у свою чергу, можуть мати прямий фінансовий інтерес до підприємства (тобто бути зацікавленими в результатах діяльності підприємства — інвестори, кредитори та ін.) або непрямий (державні органи).

Слід зазначити, що облікова звітність має задовольняти потреби тих користувачів, які не можуть вимагати звітів, складених з урахуванням їхніх інформаційних потреб.

Облікова звітність як структурний елемент інформаційного забезпечення управління підприємством займає важливе місце у процесі планування, організації та контролю за діяльністю суб'єкта господарювання. Так, дані облікової звітності, на стадії планування, застосовуються у процесі обґрунтування цілей роботи, формуванні базових та моделюванні планових показників фінансово-господарської діяльності підприємства. На стадії організації роботи звітність здійснює вплив на процес збору первинних даних про факти господарського життя, методи, способи та процедури їх обробки у системі бухгалтерського обліку. За допомогою облікової звітності як засобу стимулювання управління підприємством здійснюють моніторинг, контроль, оцінку та аналіз досягнутих результатів та при необхідності визначення можливих дій, щодо коригування діяльності підприємства. Зважаючи на фактор необхідності забезпечення інформаційних потреб користувачів такою інформацією, звітний період та процес складання звітності складає один із важливих етапів діяльності усіх підрозділів підприємства.

Отже, на сьогодні облікова звітність як один з елементів інформаційного забезпечення управління підприємством займає важливе місце у процесі планування, організації, контролю за діяльністю суб'єкта господарювання, суттєво підвищується її значення також і як основного джерела інформації про фінансово-господарську діяльність підприємства.

Облікова звітність стає елементом ринкової інфраструктури, реальним засобом комунікації, за допомогою якого її користувачі можуть формувати стратегію і тактику управління підприємством. Саме на підставі даних облікової звітності можливо здійснити оцінку результатів діяльності та економічного потенціалу суб'єкта господарювання, спрогнозувати майбутні грошові потоки, визначити вектори розвитку підприємства.

1.2 Класифікація облікової звітності

Склад і структура звітності підприємств повною мірою залежить від видів обліку та від інформаційних потреб користувачів.

Бутинець Т.А. обґрунтовує, що за своїм змістом класифікація – це один з найефективніших методів наукового пізнання, який передбачає розподіл предметів певного виду на взаємопов'язані класи відповідно до найістотніших ознак, які властиві предметам цього виду та відрізняють їх від предметів інших видів, при цьому кожний клас займає в системі певне постійне місце і, у свою чергу, поділяється на підкласи. Тобто класифікація – це багатоступінчастий, розгалужений розподіл логічного обсягу поняття, впорядкування об'єктів за істотними ознаками [6, с.228].

Валуєв Б.І. та Горлова Л.П. та Муравський В.В. вказують, що групування повинні розкривати змістовні характеристики об'єкта класифікації і взаємозв'язку окремих його частин, які дійсно необхідні в теоретичному аналізі й практичному управлінні. Перенасиченість знівелює головні властивості об'єкта, призводить до класифікаційної неупорядкованості, яка ускладнює вирішення тих завдань, заради яких створюється класифікація [7, с.86].

Вивчення існуючих підходів до класифікації управлінської інформації дало змогу виокремити найважливіші ознаки обліково-звітної інформації підприємства. Кожна класифікаційна ознака має розкривати суттєві сторони обліково-звітної інформації підприємства, що їй притаманні.

З метою впорядкування складання звітності її класифікують за такими найбільш поширеними ознаками: змістом і джерелами формування, терміном подання, ступенем узагальнення, обсягом, періодичністю подання, охопленням видів діяльності, поширенням на галузі народного господарства, характером спрямування і використання, ступенем використання обчислювальної техніки.

Насамперед слід здійснити структурування облікової звітності **за змістом і джерелами формування**. Як правило автори розподіляють облікову звітність на:

- фінансову звітність – передбачає узагальнення даних бухгалтерського обліку про фінансовий стан підприємства на звітну дату;

- податкову звітність – звітність підприємства по основних податках та обов'язкових платежах до бюджету і позабюджетних фондів;

- статистичну звітність – звітність підприємства в органи державної статистики (показники визнаються як в грошових, так і натуральних одиницях);

- спеціальну звітність – звітність підприємства по розрахунках з державними фондами та використання коштів цих фондів (соціального страхування, Пенсійного фонду, фонду зайнятості тощо);

- управлінську звітність – внутрішня звітність підприємства.

Ми ж пропонуємо виділяти такі види звітності (рис. 1.2):

- фінансову (узагальнює дані про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів підприємства і подається різним користувачам на їхню вимогу, зокрема Державній службі статистики, Державній фіскальній службі, органам управління тощо), що поділяється на повну (із подачею усіх затверджених форм) і скорочену (із подачею скороченого переліку форм);

- податкову (подається до Державної фіскальної служби), що поділяється звітність по податках, обов'язкових платежах, внесках і зборах та звітність не пов'язану із розрахунками податкових зобов'язань;

- статистичну (подається органам статистики), що поділяється за видами статистичних спостережень;

- соціальну (подається у фонди соціального страхування), що поділяється на звітність з використання коштів даних фондів та іншу звітність (наприклад, про наявність вільних вакансій);

- внутрішню (розробляється підприємством самостійно і подається органам управління), що поділяється на фінансову, що містить фінансові показники, та нефінансову.

Також слід розрізняти звітність за **будовою**:

Моментна звітність - звітність, у якій інформація наводиться станом на певну дату (вона містить моментні показники);

Інтервальна - звітність, що містить інформацію за певний (звітний) період (її складають інтервальні показники).

За терміном подання розрізняють звітність термінову і звичайну.

Термінова звітність подається протягом чотирьох днів після закінчення звітного періоду.

Звичайна звітність подається в термін встановлений органом управління, до сфери управління, якого належить підприємство.

За ступенем узагальнення звітність поділяють на *первинну*, що подається окремими підприємствами, і *зведену*, що узагальнює дані первинної звітності у межах міністерств і відомств.

За обсягами відображених результатів діяльності розрізняють повну і коротку звітність.

Коротка звітність подається із скороченим числом показників за звітний місяць або квартал.

Повна звітність подається за всіма показниками, затвердженими в установленому порядку.

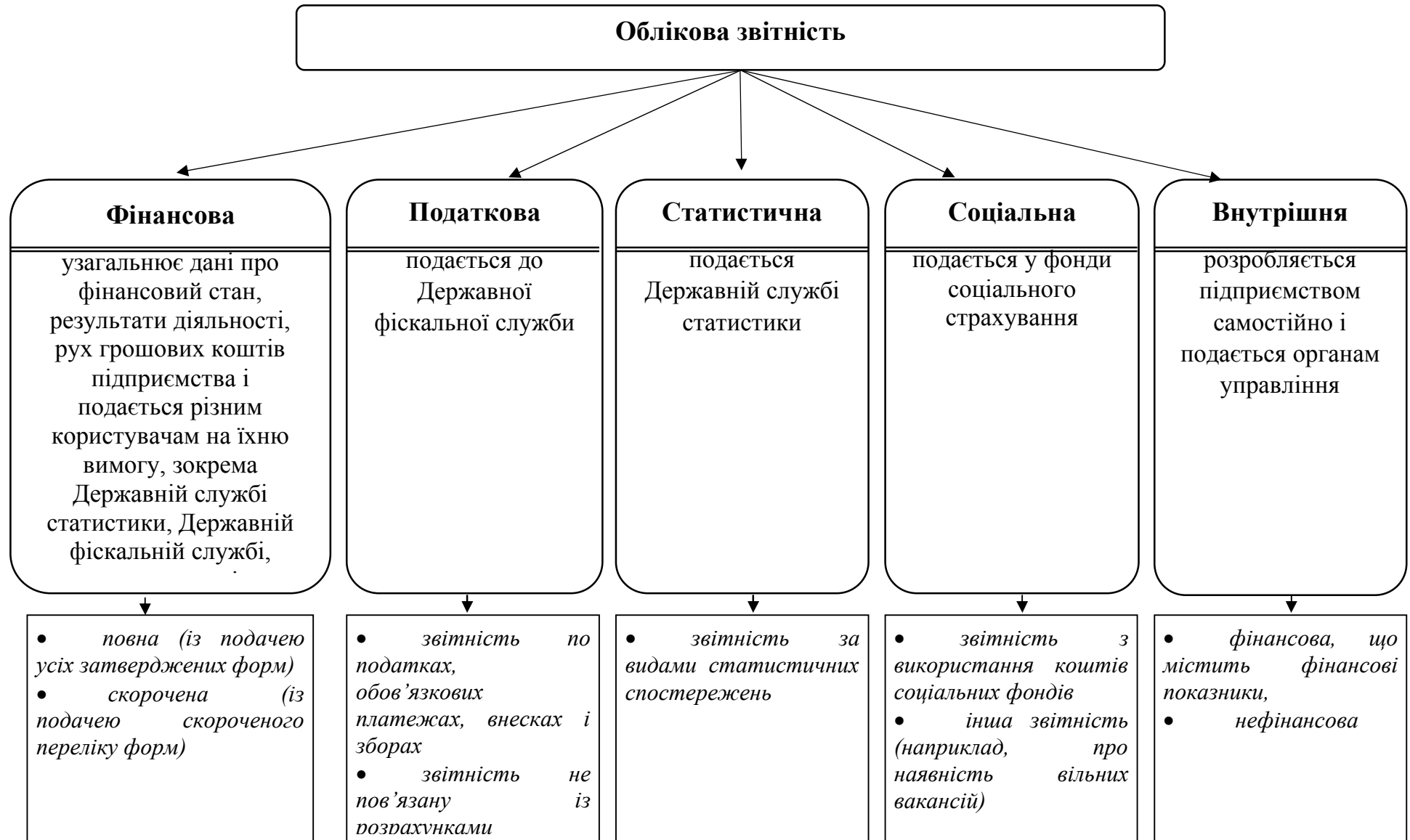

Рисунок 1.2 – Структура облікової звітності

За періодом складання, за який характеризується діяльність підприємства, тобто за періодичністю подання розрізняють річну і періодичну (щоквартальну, щомісячну) звітність.

Річна звітність містить показники діяльності підприємств за звітний (календарний) рік.

Періодична звітність - відображає фінансовий стан і результати діяльності підприємства за відповідний місяць, квартал.

З погляду охоплення видів діяльності звітність може відображати *усі види діяльності*, якою займається підприємство, або обмежуватися лише *основним* із них.

З погляду поширення на галузі народного господарства звітність є типовою і галузевою.

У типовій звітності відображаються однакового змісту показники, що характерні для усіх підприємств незалежно від виду діяльності та форми власності.

До галузевої звітності відносять звітність, що характеризує діяльність підприємств і організацій окремої галузі економіки або її підгалузей.

За характером спрямування розрізняють внутрішню звітність, призначену для внутрішнього управління підприємством, і зовнішню, яка виходить за межі підприємства і подається органам виконавчої влади, іншим користувачам.

Зовнішня звітність - це, в основному, бухгалтерська, податкова, статистична і соціальна, що використовується як за межами підприємства, так і на підприємстві й обов'язково підписується керівником і головним бухгалтером.

Внутрішня звітність використовується тільки на підприємстві менеджерами різних рівнів.

За якістю звітність поділяють на достовірну та недостовірну.

За рівнем доступу розрізняють доступну та недоступну звітність.

За насиченістю звітність може бути корисною та некорисною.

Загалом, у наукових джерелах звітність **за способом подання користувачам** поділяють на подану поштовим зв'язком, телеграфом,

електронною поштою або подану власноруч. Проте на нашу думку, дана класифікація є застарілою, тому пропонуємо її вдосконалити відповідно до нових тенденцій за такими видами: представлена безпосередньо користувачу: подана власноруч; подана засобами поштового зв'язку; подана засобами електронного зв'язку; оприлюднена на сайті, в засобах масової інформації.

Загальну схему класифікації звітності наведено у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2.

Основні класифікаційні ознаки облікової звітності

Класифікація облікової звітності підприємства				
За будовою				
<i>Моментна</i>			<i>Інтервальна</i>	
За терміном подання				
<i>Термінова</i>			<i>Звичайна</i>	
За ступенем узагальнення				
<i>Первинна</i>			<i>Зведена</i>	
За обсягом відображення результатів діяльності				
<i>Повна</i>			<i>Коротка</i>	
За періодом складання				
<i>Річна</i>			<i>Періодична</i>	
З погляду охоплення видів діяльності				
<i>Охоплює усі види діяльності</i>			<i>Охоплює основні види діяльності</i>	
З погляду поширення на галузі народного господарства				
<i>Типова</i>			<i>Галузева</i>	
За характером спрямування				
<i>Внутрішня</i>			<i>Зовнішня</i>	
За якістю				
<i>Достовірна</i>			<i>Недостовірна</i>	
За рівнем доступу				
<i>Доступна</i>			<i>Недоступна</i>	
За насиченістю				
<i>Корисна</i>			<i>Некорисна</i>	
За способом подання користувачам				
<i>Представлена безпосередньо користувачу</i>			<i>Оприлюднена</i>	
<i>власноруч</i>	<i>поштовим зв'язком</i>	<i>електронною поштою</i>	<i>на сайті</i>	<i>в засобах масової інформації</i>

1.3 Вплив міжнародних стандартів на формування облікової звітності в Україні

Кожна країна має свої особливості в системі звітності. Однак існує єдиний для всіх підбір обов'язкових критеріїв звітності, що регулюється Міжнародними стандартами фінансової звітності (далі – МСФЗ).

Найперше зупинимось на сутності даних стандартів.

Міжнародні стандарти фінансової звітності - це документи, що розкривають вимоги до змісту бухгалтерської інформації і методологію отримання найважливіших облікових характеристик на основі гармонізації національних стандартів економічно розвинених країн, що розробляються і публікуються Комітетом з міжнародних стандартів фінансової звітності.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (International Accounting Standards - IAS) розробляються незалежною міжнародною організацією - Радою з міжнародних стандартів фінансової звітності (International Accounting Standards Board - IASB), що розташована в Лондоні.

МСФЗ вносять великий внесок як у вдосконалення, так і гармонізацію фінансової звітності в усьому світі, тому вони використовуються:

- як основа для національних вимог до фінансової звітності в багатьох країнах;
- як міжнародний норматив для тих країн, які розробляють свої власні вимоги;
- фондовими біржами та регулюючими органами, що дозволяють іноземним і національним компаніям представляти фінансові звіти відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності;
- зростаючим числом самих компаній.

В основі МСФЗ лежить уявлення про те, що бухгалтерський облік ведеться для управління фінансовими вкладеннями і потоками з боку інвестора, неважливо, власника або кредитора. У цьому його головна відмінність від традиційного обліку, який ведеться адміністратором, що діє в

інтересах власника для відображення економічної діяльності об'єкта власності. Дана відмінність породжує основні особливості, що визначають розвиток системи МСФЗ: пріоритет балансу; відмова від історичної вартості; заміна концепції власності концепцією контролю; перехід від обліку майна до обліку ресурсів, від брутооцінок до неттооцінок; відмова від регулювання обліку на користь регулювання звітності.

Міжнародні стандарти фінансової звітності - це правила, що встановлюють вимоги до визнання, оцінки та розкриття фінансово-господарських операцій для складання фінансових звітів компаній у всьому світі. Стандарти забезпечують порівнянність бухгалтерської документації між компаніями в загальносвітовому масштабі, а також є умовою доступності звітної інформації для зовнішніх користувачів.

Кожен стандарт містить інформацію з наступним обов'язковим пунктами:

- об'єкт обліку - визначення об'єкта обліку та основних понять, пов'язаних з цим об'єктом;
- визнання об'єкта обліку - опис критеріїв віднесення об'єктів обліку до різних елементів звітності;
- оцінка об'єкта обліку - рекомендації щодо використання методів оцінки і вимог до оцінки різних елементів звітності;
- відображення у фінансовій звітності - розкриття інформації про об'єкт обліку в різних формах фінансової звітності.

Складання фінансової звітності за міжнародними стандартами передбачає дотримання основних правил, які визначають загальний підхід до підготовки та подання фінансових звітів.

Перш за все, необхідно зазначити, що застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності базується на двох принципах: безперервності діяльності та нарахування.

Принцип безперервності діяльності передбачає, що підприємство діє і буде продовжувати діяти в доступному для огляду майбутньому (принаймні

протягом 1 року). Звідси випливає, що підприємство не має ні наміру, ні необхідності ліквідувати або скорочувати масштаби своєї діяльності. Тому активи підприємства відображаються за первісною вартістю без урахування ліквідаційних витрат. Якщо ж існує такий намір або необхідність, то фінансова звітність повинна констатувати цей факт у наступному порядку:

- відображати оцінку майна за ліквідаційною вартістю;
- виробляти списання активів, які не можуть бути отримані в повному обсязі;
- здійснювати нарахування зобов'язань у зв'язку з перериванням договорів та економічними санкціями.

Принцип нарахування виходить з того, що доходи і витрати підприємства відображаються в міру їх виникнення, а не в міру фактичного отримання або виплати грошових коштів, їх еквівалентів. Таким чином, цей принцип передбачає:

- визнання результату операції в міру її вчинення;
- відображення операцій у звітності того періоду, в якому вони були здійснені;
- формування інформації про зобов'язання до оплати і зобов'язання до отримання, а не тільки про фактично вироблених та отримані платежі.

Реалізація принципу забезпечує визнання доходів і витрат у міру виникнення економічних вигод та споживання ресурсів. Фінансові звіти, підготовлені на основі принципу нарахування, інформують користувачів не тільки про минулі операції, що включають оплату і надходження грошових коштів, а й про майбутні зобов'язання заплатити грошові кошти і майбутніх надходженнях грошових ресурсів. Принцип нарахування дає можливість прогнозувати вплив здійснених операцій на фінансове становище.

Що стосується України, то згідно з вимогами, що висуваються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», для складання фінансової звітності МСФЗ підлягають застосуванню тільки у

випадку, коли «вони не суперечать цьому Закону та офіційно оприлюднені на веб-сайті Міністерства фінансів України».

Разом з тим, формування звітності за міжнародними стандартами зачіпає все більше вітчизняних підприємств. Так, після останніх змін впроваджених ЗУ «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень» від 05.10.2017 № 2164-VIII [24] коло суб'єктів господарювання, що формують звітність за міжнародними стандартами розширилося. Зокрема, до них тепер відносяться:

- підприємства що становлять суспільний інтерес (емітенти цінних паперів, цінні папери якого допущено до біржових торгів, банки, страховики, недержавні пенсійні фонди, інші фінансові установи (крім інших фінансових установ та недержавних пенсійних фондів, що належать до мікропідприємств та малих підприємств), та підприємства, які належать до великих підприємств);

- публічні акціонерні товариства;
- підприємства, які здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення;

- підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України.

Разом з тим, існує значна кількість проблем впровадження міжнародних стандартів. Так, на макроекономічному рівні до проблем впровадження МСФЗ можна зарахувати:

1. Нерозуміння характеру та суті МСФЗ.
2. Відсутність відповідних механізмів для контролю за процесом переходу на МСФЗ.
3. Суттєві відмінності між МСФЗ та національними П(С)БО.
4. Недоцільність застосування МСФЗ підприємствами, для яких перехід законодавчо необов'язковий.
5. Відсутність можливості здійснювати ефективний нагляд за дотриманням МСФЗ.

6. Невідповідність між вимогами бухгалтерського обліку та аудиту.
7. Відсутність належним чином розроблених методик переходу.
8. Недостатня підготовленість до переходу на МСФЗ.

МСФЗ не містять деталізованих інструкцій щодо будь-яких обставин, вони передбачають наявність варіантів різного вирішення облікових питань, є гнучкими. В цьому контексті «гнучкість» є доволі складною вимогою, оскільки головним на сьогоднішній день у системі обліку є дотримання чинного законодавства і непорушення норм певних регулюючих документів. Тому для реального запровадження МСФЗ на рівні держави необхідно:

- забезпечити фінансову підтримку процесу переходу на МСФЗ;
- організувати належну підготовку спеціалістів з МСФЗ у системі вищої освіти;
- створити реальний механізм контролю за дотриманням МСФЗ.

На практиці працівникам бухгалтерії, які вперше складають звітність за міжнародними стандартами, необхідно проводити багато узгоджень, які, зокрема, стосуються визнання окремих статей фінансових звітів. Здійснювати це рекомендуємо за допомогою спеціальних трансформаційних таблиць, які відобразатимуть зміну методології обліку, оцінок та декласифікацію (чи, навпаки, класифікацію) окремих статей. Такий процес переходу є надзвичайно трудомістким і тривалим та потребує належної компетенції облікового персоналу. При цьому складність роботи працівників бухгалтерії пов'язана з особливістю МСФЗ, адже вони передбачають застосування бухгалтером професійного судження, обґрунтованого аналізом обставин, принципами обліку, а не стандартизованими методиками.

Окрім того, відповідно до останніх змін підприємства, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами, зобов'язані забезпечити ведення бухгалтерського обліку відповідно до облікової політики за міжнародними стандартами після подання першої фінансової звітності або консолідованої

фінансової звітності за міжнародними стандартами, що визнається такою у порядку, визначеному міжнародними стандартами. Тобто, на даний час до формування звітності за міжнародними стандартами не можна підходити формалізовано, як це робилось раніше, а необхідно найперше переводити систему обліку підприємства на інший рівень.

У зв'язку із вищенаведеним необхідно виділити перепони на шляху застосування МСФЗ, які згруповані в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Основні проблемні питання у впровадженні МСФЗ

Група проблем	Проблема
<i>Методологічного характеру</i>	Конкуренція норм податкового та фінансового законодавства з положеннями МСФЗ
	Відсутність досвіду в штатних фахівців, необхідного для ефективно втілення бажаної моделі облікової політики (адаптація, заміна, одночасне існування П(С)БО та МСФЗ)
	Відсутність бажання (мотивації) у штатних фахівців та керівників деталізувати фінансово-господарські операції на якісному рівні МСФЗ
<i>Організаційного характеру</i>	Додаткові витрати на удосконалення (заміну) програмних засобів для ведення бухгалтерського обліку (адаптації аналітично-інформаційної системи підприємства до опрацювання та класифікації даних за принципами МСФЗ)
	Додаткові витрати на залучення сторонніх фахівців (консультантів) для переходу на МСФЗ
	Потреба в організації контролю власника за впровадженням та застосуванням МСФЗ
	Додаткові витрати на навчання персоналу

Загалом підприємства, які готували якісну фінансову звітність на базі П(С)БО, не повинні зіштовхуватися з невирішуваними проблемами і труднощами щодо впровадження МСФЗ.

Висновки до розділу 1

Підсумовуючи результати дослідження первинних основ побудови облікової звітності на підприємстві, слід зробити наступні висновки:

1. Надзвичайна роль інформаційного забезпечення в процесах управління спричинює підвищену увагу до облікової звітності як основного джерела інформації про фінансовий майновий стан підприємства, а також результати його виробничо-господарської та соціальної діяльності за звітний період. Тому, ми вважаємо за потрібне визначити сутність даної категорії. На нашу думку, облікова звітність – це сукупність взаємопов'язаних даних бухгалтерського та оперативного обліку, відокремлені елементи яких формують фінансову, податкову, статистичну, соціальну та внутрішню звітність, необхідну для оперативного та ефективного управління підприємством.

2. З метою поліпшення формування показників звітності запропоновано виділяти такі види облікової звітності: фінансову, податкову, статистичну, соціальну та внутрішню. Таке представлення даної звітності буде більш розширеним та охопить всю систему показників, які характеризують економічну діяльність підприємства.

3. На практиці працівникам бухгалтерії, які вперше складають звітність за міжнародними стандартами, необхідно проводити багато узгоджень, які, зокрема, стосуються визнання окремих статей фінансових звітів. Здійснювати це рекомендуємо за допомогою спеціальних трансформаційних таблиць, які відобразатимуть зміну методології обліку, оцінок та декласифікацію (чи, навпаки, класифікацію) окремих статей. Такий процес переходу є надзвичайно трудомістким і тривалим та потребує належної компетенції облікового персоналу. При цьому складність роботи працівників бухгалтерії пов'язана з особливістю МСФЗ, адже вони передбачають застосування бухгалтером професійного судження, обґрунтованого аналізом обставин, принципами обліку, а не стандартизованими методиками.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Методика складання та подання фінансової звітності, як основного джерела облікової інформації

На сьогодні фінансова звітність стає настільки суспільно значущою, що без неї не може ефективно функціонувати економіка інформаційного суспільства. Для достеменного розуміння її сутності, з'ясування місця в інформаційній системі ринкового середовища та визначення впливу на рішення користувачів необхідні глибокі дослідження у цьому напрямі.

Аналіз спеціальної економічної літератури підтверджує відсутність єдиного підходу до трактування фінансової звітності підприємства.

Традиційно звітність розглядають як один із елементів методу бухгалтерського обліку поряд із документацією, інвентаризацією, оцінкою, калькуляцією, рахунками, подвійним записом і балансом. Проте, чимало науковців не поділяють такого підходу. Зокрема Панков Д. А. навпаки наголошує на пріоритетності звітності над обліком [61, с. 37]. Малишкін А. І. пропонує розглядати фінансову звітність як “своєрідну інформаційну модель господарюючого суб’єкту” [44, с. 37]. В свою чергу, Хомин П.Я. зазначає, що «звітність є самостійною системою подання даних, необхідних для інформаційного забезпечення менеджменту і в жодному разі не може вважатись складовим елементом (прийомом) бухгалтерського обліку» [84, с. 14].

Ткаченко Н. М. трактує фінансову (бухгалтерську) звітність як сукупність форм звітності, складених на основі даних обліку з метою одержання користувачем узагальненої інформації про підприємство [80, с. 822]. Чебанова Н. В. і Чупир Т. Я. під фінансовою звітністю розуміють “документи, що містять інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, про рух грошових коштів підприємства за звітний період” [87, с. 10]. Досить комплексно

розкриває суть фінансової звітності Андрієнко В. С. як “систему узагальнюючих показників бухгалтерського обліку, структурованих у формі звітності, які надають користувачам інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів та зміни у власному капіталі підприємства за звітний період для прийняття цими користувачами відповідних рішень” [2, с. 154]. Пушкар М.С. дає найбільш інформативне трактування фінансової звітності як сукупності реєстрів генералізованих (зведених, згрупованих, узагальнених) показників за певний період, що характеризують статистику та динаміку об’єктів бухгалтерського обліку [71, с. 561].

Разом з тим, аналізуючи визначення поняття «фінансова звітність», можна сказати, що більшість вітчизняні науковців займають позиції формального підходу до трактування даного поняття, закріпленого у законодавстві України. Зокрема, визначення даного поняття дається у двох основоположних нормативних актах, що регулюють бухгалтерський облік і звітність в Україні – це Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НП(С)БО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Відповідно до НП(С)БО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період [56]. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» трактує фінансову звітність як звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства [26]. Таким чином на законодавчому рівні існує невідповідність у трактуванні фінансової звітності, яку на нашу думку слід усунути шляхом внесення правок у один із вищенаведених нормативних актів. На нашу думку, за основу необхідно взяти трактування визначене у ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», оскільки не всі підприємства у фінансовій звітності надають інформацію про рух грошових коштів. Так наприклад, суб’єкти малого підприємництва формують скорочений перелік фінансових звітів, у якому

відсутній звіт про рух грошових коштів, а це не значить, що їхню звітність не можна вважати фінансовою.

Відповідно до ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» метою фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства. Таким чином, головне завдання фінансової звітності — надати користувачам для прийняття рішень повну, правдиву та неупереджену інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів і зміни у власному капіталі підприємства, яка необхідна для прийняття рішень щодо: участі в капіталі підприємства; придбання, продажу та володіння цінними паперами; об'єктивної оцінки якості управління; здатності підприємства своєчасно виконувати зобов'язання; забезпеченості зобов'язань підприємства; визначення суми дивідендів; регулювання діяльності підприємства та інш. [26]. Тому дуже важливо правильно та своєчасно відображати облікові операції підприємства, зокрема безпомилково вести обліково-аналітичну роботу з відображення доходів і витрат, у визначені терміни складати та подавати звітність зацікавленим користувачам як зовнішнім, так і внутрішнім.

Загальні вимоги до фінансової звітності викладено у статтях 11 – 14 ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Фінансова звітність складається та подається у встановлені законодавчими органами строки та у відповідному складі. Перед тим, як складати звіт, проводиться ретельний аналіз всіх включених до нього показників. У випадку певних відхилень, здійснюються їх коригування. Фінансова звітність, яку складають підприємства має містити достовірну інформацію про активи, зобов'язання, власний капітал та результати діяльності [16]. Задля повного висвітлення цієї інформації головний бухгалтер має завершити всі необхідні роботи при складанні фінансової звітності. Від терміну

звітний періоду залежить і обсяг робіт. Відповідно, найбільше робіт проводиться при складанні річної звітності. Послідовність етапів формування та представлення звітності така (рис. 2.1):

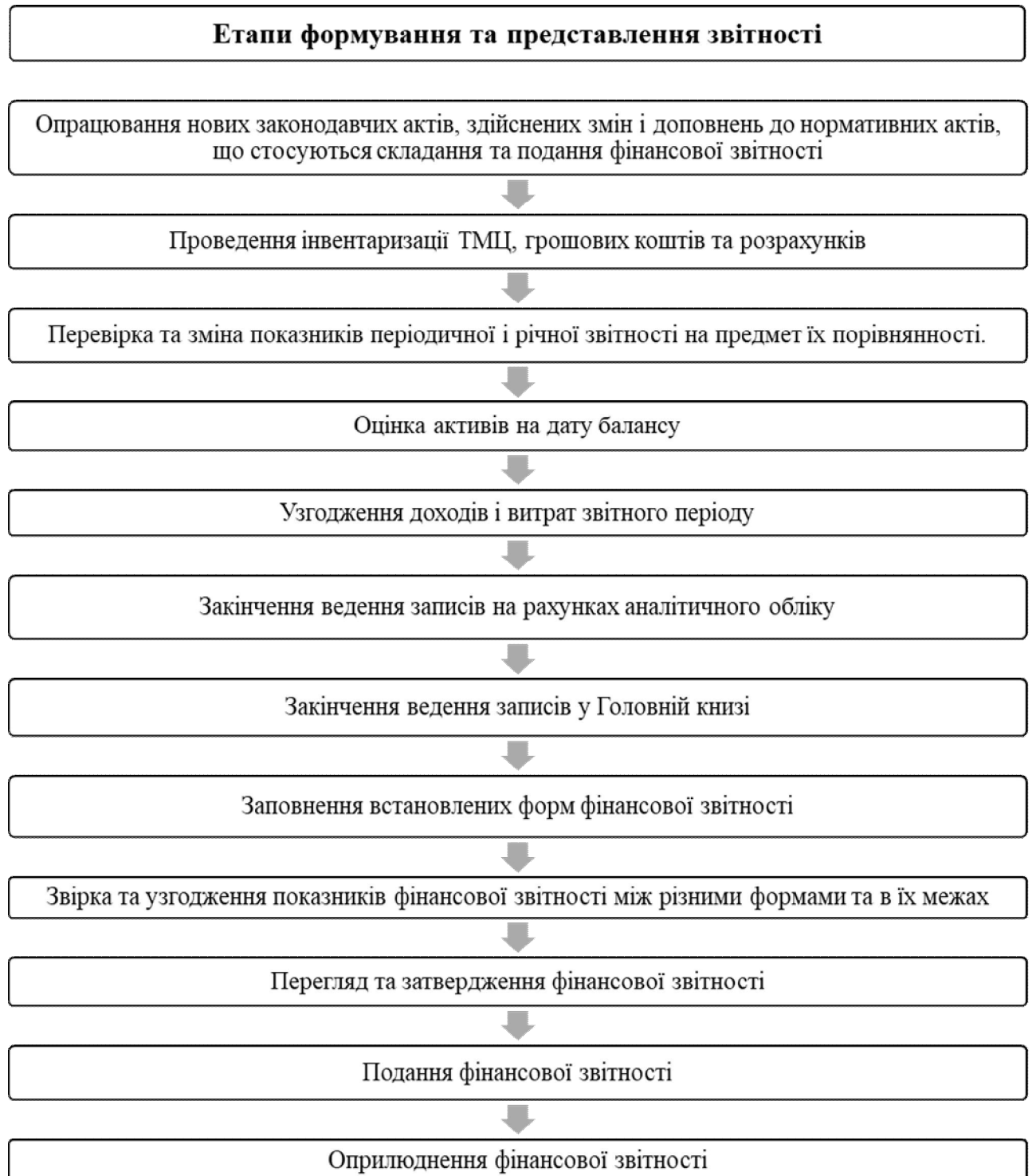

Рисунок 2.1 – Етапи формування та представлення звітності

1. Опрацювання бухгалтерами підприємства нових законодавчих актів, здійснених змін і доповнень до нормативних актів, які відносяться до складання та подання фінансової звітності;

2. Формування головним бухгалтером наказу по підприємству про інвентаризацію товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів та розрахунків, визначення складу робочих інвентаризаційних комісій та періоду проведення інвентаризації; здійснення такої інвентаризації та розрахунок її результатів з відображенням на рахунках бухгалтерського обліку.

3. Перевірка та зміна показників періодичної і річної звітності на предмет їх порівнянності. Необхідність в такій перевірці зумовлена тим, що всі закони, які затверджуються на певну дату, вводяться в дію з початку попередніх звітних періодів, а також це пов'язане із структурними змінами на підприємстві.

4. Оцінка активів на дату балансу. У випадку, коли залишкова вартість активу значно відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу, то підприємство може переоцінювати активи. Після проведення переоцінки об'єкта основних засобів, необхідно провести і переоцінку інших об'єктів тієї ж групи на ту ж саму дату.

5. Узгодження доходів і витрат звітного періоду. Однією з умов забезпечення достовірності даних є дотримання принципу узгодження доходів і витрат, що відносяться до звітного періоду. Отже, потрібно нарахувати необхідні резерви, які передбачені наказом про облікову політику, та відредагувати інші раніше створенні резерви, що не використовувалися у звітному періоді, та їх залишки переносяться на наступний звітний період.

6. Закінчення ведення записів на рахунках аналітичного обліку, формування відомості за окремими субрахунками до синтетичних рахунків, якщо існує в цьому потреба. Цей процес потрібний як для забезпечення вірності даних, так для формування звітності.

7. Закінчення ведення записів у Головній книзі. Необхідно скласти за синтетичними рахунками Головної книги зведену сторінку Головної книги при журнальній формі обліку для впевненості дотримання подвійного запису, або оборотно-сальдову відомість. Звірити дані оборотної відомості за синтетичними рахунками з оборотними відомостями за аналітичними рахунками чи реєстрами аналітичного бухгалтерського обліку.

8. Заповнення встановлених форм фінансової звітності, в тому числі пояснювальної записки та приміток. Заповнюються форми звітності в тисячах гривень, а скорочені звіти – в тисячах гривень з одним десятковим знаком. При цьому операції, здійснені в іноземній валюті, відображаються в національній валюті в сумах, які визначаються шляхом перерахунку іноземної валюти за курсом Національного банку України, що діє на дату здійснення операцій. У звітах не повинно бути ніяких підчисток і помарок.

Стандартні форми фінансової звітності затверджені НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [56]. Суб'єкти малого підприємництва фінансову звітність складають за спрощеною формою. Спрощені форми фінансової звітності затверджені П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» [68].

9. Звірка та узгодження показників фінансової звітності між різними формами та в їх межах. Взаємозвірка показників звітності проводиться на основі Методичних рекомендацій з перевірки порівнянності показників фінансової звітності затверджених наказом Міністерства фінансів України N 476 від 11.04.2013 р. [46]. Вона може уточнюватися та доповнюватися міністерствами, відомствами з урахуванням галузевих вимог.

10. Перегляд та затвердження фінансової звітності, відповідно до вимог чинного законодавства. Складений бухгалтерський фінансовий звіт детально перевіряється головним бухгалтером як з огляду правильності заповнення усіх рядків балансу та інших форм, так і на предмет їх взаємоузгодженості [35]. Після цього головний бухгалтер і керівник детально аналізують дані форм

фінансової звітності та підписують їх. За відсутності на підприємстві головного бухгалтера, звіт підписує фахівець, який веде облік. Підписи керівника і головного бухгалтера проставляються у кінці кожної форми фінансової звітності. Ця частина звіту повинна включати:

- власноручний підпис особи;
- прізвище та ініціали особи;
- фактичну дату підписання звітності.

11. Подання фінансової звітності. Датою подання фінансової звітності є день фактичної її передачі за належністю, а в разі надсилання її поштою – дата одержання звітності, зазначена на штампі підприємства зв'язку, що обслуговує адресата. У тому випадку, коли дата подання звітності випадає на неробочий день, термін подання переноситься на перший після вихідного робочий день.

12. Оприлюднення фінансової звітності, тобто представлення її на широкий загал. Деякі автори ототожнюють процес оприлюднення звітності із поданням. Так за твердженням Садовської І. Б. оприлюднення звітності – це офіційне подання фінансової звітності до органів Державного комітету статистики України, Державної податкової адміністрації України, Фонду державного майна, Антимонопольного комітету України, Комітету у справах нагляду за страховою діяльністю, Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку та інших установ і організацій, які відповідно до законодавчих актів України вповноважено для отримання бухгалтерської фінансової звітності від суб'єктів господарювання, а також офіційна публікація звітів про фінансовий стан підприємства в засобах масової інформації, якщо це передбачено законодавством [73]. Ми ж погоджуємося з Яцко М. В., що стверджує, що оприлюднення фінансової звітності – це процес публічного представлення фінансової звітності для широкого загалу та користувачам, що приймають рішення на її основі, шляхом її публікації в спеціалізованих виданнях чи за допомогою мережі Інтернет [90].

Фінансова звітність не являється комерційною таємницею, крім випадків, які встановлені законодавством. Вона подається органам, до сфери управління яких належать підприємства, трудовим колективам на їх вимогу, власникам (засновникам) відповідно до установчих документів, а також, згідно із законодавством, іншим органам та користувачам, зокрема органам державної статистики; щодо використання бюджетних асигнувань, одержаних з державного бюджету – органам Державного казначейства, а щодо використання асигнувань, одержаних з місцевих бюджетів – відповідно фінансовим відділам райдержадміністрації, міськвиконкомів та фінансовим управлінням обласних держадміністрацій, органам державної фіскальної служби.

Фінансова звітність подається у різні терміни. Це залежить від отримувача звітності та від того чи вона є квартальною чи річною (рис. 2.2).

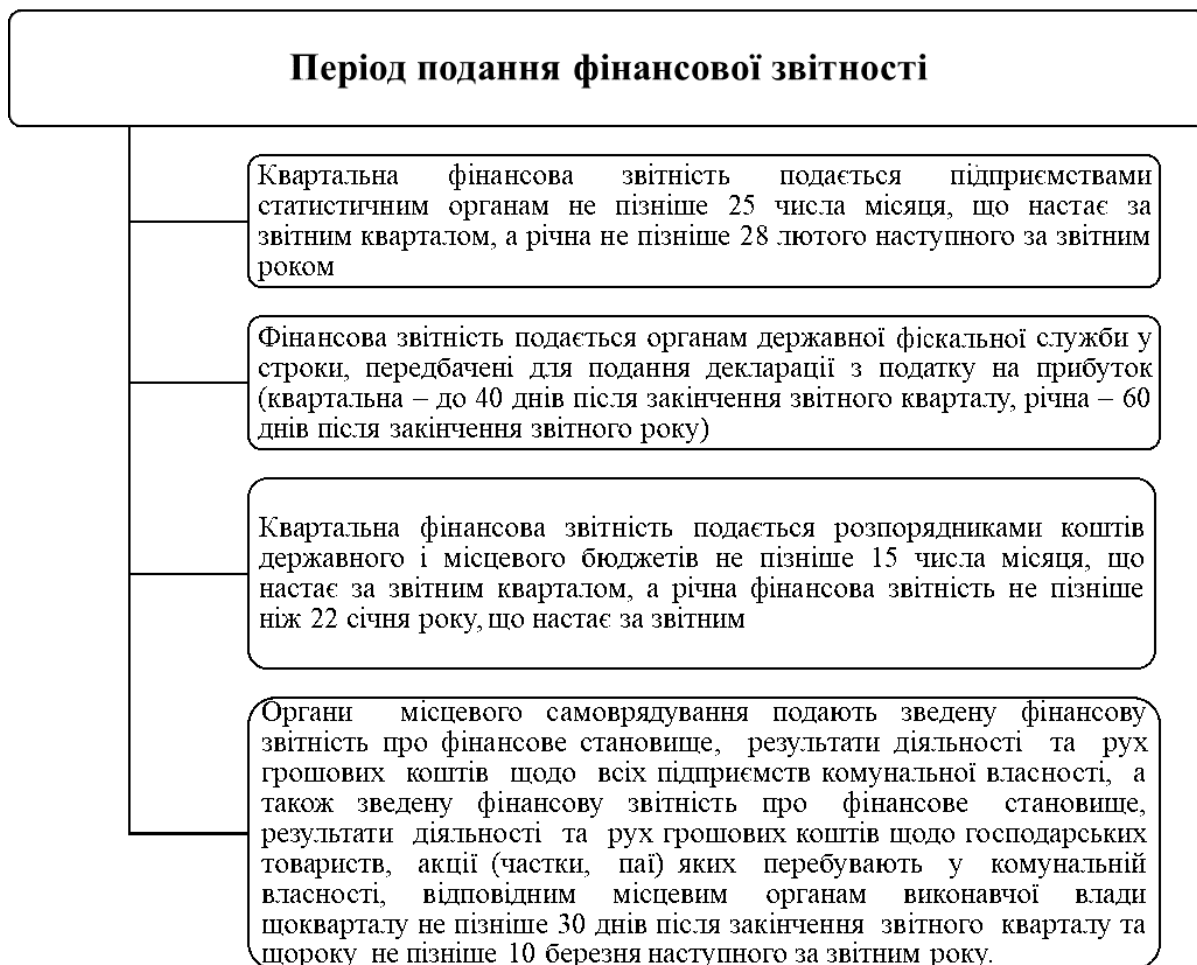

Рисунок 2.2 – Терміни подання фінансової звітності

Основна відмінність між квартальною і річною фінансовою звітністю полягає в тому, що перша складається зі скороченого переліку форм (балансу (звіту про фінансовий стан) та звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід)) та формується в основному за даними поточного обліку, а друга формується у повному обсязі, а її показники підтверджуються результатами інвентаризації активів та зобов'язань, що забезпечує їх достовірність.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначає, що підприємства, які мають дочірні підприємства, крім фінансових звітів про власні господарські операції, зобов'язані складати та подавати консолідовану фінансову звітність. Відповідно до вищенаведеного закону – це фінансова звітність підприємства, яке здійснює контроль, та підприємств, які ним контролюються, як єдиної економічної одиниці [26]. Вона складається з консолідованого балансу (звіту про фінансовий стан), консолідованого звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), консолідованого звіту про рух грошових коштів, консолідованого звіту про власний капітал, приміток до консолідованої звітності.

Задля складання консолідованої звітності материнське та дочірні підприємства подають свої фінансові звіти, складені за однаковий період і на ту саму дату балансу.

Консолідовану звітність не варто ототожнювати із зведеною. Оскільки, особливим тут є те, що виникає економічна одиниця, в якій материнське і дочірні підприємства є пов'язаними між собою, але і разом з тим є незалежними юридичними суб'єктами. Отже, простого групування статей звітів недостатньо для реальної оцінки фінансового стану підприємств. Саме для цього потрібна консолідована фінансова звітність, сформована за допомогою спеціальних методів, які дають можливість усунути подвійний рахунок і спільні статті.

Згідно з Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність» [57], який визначає порядок складання та подання консолідованої звітності, при її складанні підлягають виключенню:

1) балансова вартість фінансових інвестицій материнського підприємства в кожне дочірнє підприємство і частка материнського підприємства в капіталі кожного дочірнього підприємства;

2) сума внутрішньогрупових операцій та внутрішньогрупового сальдо;

3) сума нереалізованих прибутків та збитків від внутрішньогрупових операцій (крім збитків, які не можуть бути відшкодовані).

Зазвичай, консолідовану фінансову звітність має подавати материнська компанія. Але, все ж таки, існують випадки коли компанія може бути звільнена від цього обов'язку, тобто: якщо вона знаходиться у повній власності іншого підприємства, а також, за згодою меншості акціонерів, якщо вона в більшій частині належить іншому суб'єкту господарювання.

До стандартних форм фінансової звітності, що затверджені НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» відносять:

- Баланс (Звіт про фінансовий стан);
- Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід);
- Звіт про рух грошових коштів;
- Звіт про власний капітал;
- Примітки до фінансової звітності.

У **Балансі (Звіті про фінансовий стан)** відображаються активи, зобов'язання та власний капітал підприємства.

Для зіставлення фінансових звітів різних періодів у балансі наводиться інформація на початок та кінець звітного періоду. Тому дані на початок періоду переносяться у баланс з попереднього річного звіту, а дані на кінець звітного періоду – переносять у баланси з Головної книги.

У **Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід)** розкривається інформація про доходи, витрати, прибутки і збитки, інший сукупний дохід та сукупний дохід підприємства за звітний період [59].

Порядок його формування та відображення займає центральне місце у всій системі обліку, адже саме за показниками фінансового результату отримується інформація про прибуток чи збиток підприємства.

Він є одним із найпоказовіших звітів, що відображає діяльність підприємства за звітний період.

У **Звіті про рух грошових коштів** наводяться дані про рух грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. При складанні фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності підприємства можуть обрати спосіб складання звіту про рух грошових коштів за прямим або непрямим методом із застосуванням відповідної форми звіту. Підприємство розгорнуто наводить суми надходжень та видатків, що виникають у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

У **Звіті про власний капітал** розкривається інформація про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду. У графах звіту про власний капітал, призначених для наведення складових власного капіталу, зазначаються показники, наведені у розділі I «Власний капітал» балансу [53]. Для забезпечення порівняльного аналізу інформації звіту про власний капітал підприємства повинні додавати до річного звіту звіт про власний капітал за попередній рік.

Примітки до фінансової звітності – це сукупність показників та пояснень, яка забезпечує обґрунтованість та деталізацію статей фінансових звітів, а також інша інформація, розкриття якої передбачено іншими положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Відповідно до НП(С)БО 1 Примітки до фінансових звітів за складом поділяються на три компоненти:

1. Облікова політика
2. Інформація, яка не наведена безпосередньо в фінансових звітах, але є обов'язковою за відповідними положеннями
3. Інформація, що містить додатковий аналіз статей звітності, потрібний для забезпечення її зрозумілості та доступності

Типової форми «Примітки до річної фінансової звітності» не затверджено, проте вони мають важливе значення, адже забезпечують більш повну та об'єктивну картину про фінансове становище і результати діяльності, розшифровують, доповнюють інформацію для зрозумілості та задоволення потреб користувачів звітності. Вони мають бути сформовані належним чином, не бути занадто об'ємними, щоб не викликати сумнівів щодо їх правдивості [34].

Після прийняття Закону України від 22 березня 2012 р. №4618-VI «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» ТОВ «Стандарт-Парк» являється суб'єктом малого підприємництва, оскільки, середня кількість працівників за календарний рік не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України [27].

Відповідно до п.3 ст. 11 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» передбачено, що для суб'єктів малого підприємництва національними положеннями (стандартами) встановлюється скорочена за показниками фінансова звітність у складі балансу і звіту про фінансові результати.

Відповідно до П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» фінансова звітність суб'єктів малого підприємництва включає тільки дві форми: баланс (ф. № 1-м або ф. № 1-мс) та звіт про фінансові

результати (ф. № 2-м або ф. № 2-мс). Обидві ці форми об'єднані загальною назвою у Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва або Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва і мають скорочену порівняно з аналогічними формами для інших підприємств кількість показників. Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва складають тільки певні категорії суб'єктів малого підприємництва:

- ✓ юридичні особи, які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат відповідно до податкового законодавства;
- ✓ юридичні особи, що відповідають критеріям мікропідприємництва.

Суб'єкти малого підприємництва, що не відповідають вищенаведеним вимогам складають Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва.

Баланси ф. № 1-м та ф. № 1-мс відрізняються від Балансу ф. № 1 скороченням окремих рядків (таблиця 2.1). Це обумовлено тим, що їх пристосовано під спрощений план рахунків, а тому вони мають менше реквізитів, дані в яких більш узагальнені. При цьому структура розділів та коди рядків збережені. Малі підприємства на власний розсуд вирішують, яким Планом рахунків користуватись - загальним чи спрощеним. ТОВ «Стандарт-Парк» використовує загальний план рахунків.

Загалом форма скороченого балансу №1-м в достатній мірі розкриває інформацію про суб'єкта малого підприємництва, проте у даній формі є певні невідповідності, які потребують усунення. До таких невідповідностей слід віднести відображення у статті 1010 «Основні засоби» вартості нематеріальних активів, що знаходяться на балансі малого підприємства. Дані активи мають зовсім іншу економічну природу і не можуть бути об'єднаними із основними засобами. Тому ми пропонуємо, у балансах скорочених звітів їх відображати відокремлено у статті 1000 «Нематеріальні активи».

Таблиця 2.1

Порівняльна таблиця повних та скорочених балансів

Баланс (Звіт про фінансовий стан) (форма №1)		Баланс (форма №1-м)		Баланс (форма №1-мс)	
Актив	Пасив	Актив	Пасив	Актив	Пасив
1	2	3	4	5	6
I. Необоротні активи	I. Власний капітал	I. Необоротні активи	I. Власний капітал	I. Необоротні активи	I. Власний капітал
II. Оборотні активи	II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	II. Оборотні активи	II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	II. Оборотні активи	II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	III. Поточні зобов'язання і забезпечення	III. Необоротні активи утримувані для продажу, та групи вибуття	III. Поточні зобов'язання		III. Поточні зобов'язання і забезпечення
	IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття		IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття		

Звіти про фінансові результати за спрощеною формою ф. № 2-м та ф. № 2-мс, на відміну від Звіту про фінансові результати ф. №2, представлені тільки одним розділом (таблиця 2.2). У звіті спочатку відображається інформація про доходи і витрати від реалізації товарів (робіт, послуг), а потім інформація про інші доходи і витрати та визначається загальна сума чистих доходів за звітний період. Окремо відображається інформація про податок на прибуток витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування.

Таблиця 2.2

Порівняльна таблиця повних та звітів про фінансові результати

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма №2)	Звіт про фінансові результати (форма №2-м)	Звіт про фінансові результати (форма №2-мс)
1	2	3
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	Інші операційні доходи	Інші доходи
Валовий: прибуток	Інші доходи	
збиток	Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)
Інші операційні доходи	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)
Адміністративні витрати	Інші операційні витрати	
Витрати на збут	Інші витрати	Інші витрати
Інші операційні витрати	Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток		
збиток		
Дохід від участі в капіталі		
Інші фінансові доходи		
Інші доходи		
Фінансові витрати		
Втрати від участі в капіталі		
Інші витрати		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)
збиток		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	Податок на прибуток	Податок на прибуток
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування		Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування
Чистий фінансовий результат: прибуток	Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)
збиток		

На нашу думку, зі Спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва необхідно вилючити статтю 2310 «Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування» оскільки вона втратила свою актуальність. Це пов'язано з тим, у ній згідно з П(С)БО 25 відображається різниця між витратами і доходами, які не визнаються витратами або доходами за Податковим кодексом України та не відображені у складі витрат і доходів в інших статтях. На даний час, за чинним законодавством податок на прибуток, в тому числі і у суб'єктів малого підприємництва, визначається на основі даних бухгалтерського, а не податкового обліку, з урахування податкових різниць. Окрім того, платники податку на прибуток з річним доходом меншим, ніж 20 млн. грн., до яких відносяться суб'єкти мікропідприємництва не коригують фінансові результати на податкові різниці.

2.2 Загальні принципи формування податкової звітності

Для здійснення комплексних досліджень системи оподаткування одним з головних джерел інформації є податкова звітність. Звітність за податками розкриває її користувачам інформацію про нараховані податкові платежі, правильність використання бази обчислення податків, методів їх нарахування, сплату або регулювання заборгованості платника податків за таким податком.

Зважаючи на важливість економічної категорії податкової звітності, необхідно визначити її сутність. Основним нормативним документом, що регулює облік податків і зборів в Україні є Податковий кодекс України (далі – ПКУ). Проте він не містить розшифровки категорії «податкова звітність», хоча у ньому часто можна зустріти дане поняття. Тому є потреба у розширеному тлумаченні контролюючими органами цього поняття [65].

Загалом у вітчизняній нормативно-правовій базі визначення податкової звітності є тільки у Наказі Державної податкової служби України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо приймання та комп'ютерної

обробки податкової звітності платників податків в органах ДПС України» № 516 від 14.06.2012 р., згідно якого, податкова звітність - документи, які відповідно до Кодексу подаються платниками податків до органів ДПС і на підставі яких здійснюються нарахування та/або сплата податку, збору (обов'язкового платежу) [55].

В свою чергу, огляд нормативних документів податкового законодавства країн ближнього зарубіжжя показав, як наявність так і відсутність даного визначення. Зокрема, у податкових кодексах Грузії, Туркменістану, Російської Федерації деталізовано лише поняття «податкової декларації». Разом з тим, у нормативно-правовій базі інших країн є чітке визначення категорії «податкова звітність». Так наприклад, згідно Податкового кодексу Республіки Узбекистан «податкова звітність – документ платника податків, який включає в себе розрахунки та податкові декларації по кожному виду податків та інших обов'язкових платежів або по виплачених доходах, а також додатки до розрахунків та податкових декларацій, складається за формою, затвердженою Державним податковим комітетом Республіки Узбекистан та Міністерством фінансів Республіки Узбекистан» [64].

За Податковим кодексом Республіки Молдови зазначено, що «Податкова звітність - будь-яка декларація, інформація, розрахунок, довідка, інший документ про обчислення, сплату, утримання податків (зборів), зборів, пені та/або штрафів або про інші факти, пов'язані з виникненням, зміною або погашенням податкового зобов'язання, подані або підлягають поданню податковому органу» [66].

Відповідно до Податкового кодексу Республіки Казахстан «податкова звітність являє собою документацію, яка містить інформацію про обчислення податкових зобов'язань, подану платником податків, податковим агентом до податкових органів з урахуванням положень статті 67 діючого Кодексу» [31].

Податковий кодекс Киргизької Республіки визначає податкову звітність, як «письмовий та/або електронний документ платника податків, поданий в

податковий орган відповідно до порядку, встановленого діючим Кодексом, який містить інформацію про розмір податкового зобов'язання, а також відомості, необхідні для обчислення податкового зобов'язання» [63].

Неоднозначне трактування податкової звітності і у наукових джерелах (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Трактування поняття «податкова звітність» в наукових колах

Автор	Трактування
1	2
Верига Ю.А. [8]	звітність, яку складають суб'єкти господарювання, що є платниками податків та яка надає інформацію органам державної податкової адміністрації і характеризує стан розрахунків з державою за податками
Гега П.Т., Доля Л.М. [14]	сукупність дій платника податків і податкового органу зі складання, ведення і здачі документів установленої форми, що містять відомості про результати діяльності платника податку, його майнове становище і фіксують процес обчислення податку, а також суму, що підлягає сплаті до бюджету
Давідов Г.М., Шалімова Н.С. [19]	документація (податкові декларації, розрахунки, звіти, тощо), яка містить інформацію про розрахунок податкових зобов'язань, на підставі яких здійснюється нарахування та/або сплата податку, збору (обов'язкового платежу), що підлягає сплаті до бюджету та державних цільових фондів у встановлені законом терміни, яка подається платником податку, податковим агентом в податкові органи
Кужельний М.В., Єфименко Т.І., Калюга Є. В. [36]	сукупність звітних документів (декларацій, розрахунків, довідок, звітів, відомостей тощо), які подаються платниками податків до державних податкових органів у терміни, встановлені законодавством
Купалова Г.І. [38]	характеризує стан зобов'язань підприємства, пов'язаних з нарахуванням і сплатою податків та інших обов'язкових платежів
Кучерявенко М.П. [40]	сукупність дій платника податків і податкового органа зі складання, ведення й надання документів установленої форми, які містять відомості про результати діяльності платника податку, його майнове положення й фіксують процес обчислення податку, а також суму, що підлягає сплаті в бюджет
Левицька С.О. [41]	звітність підприємства по основних податках та обов'язкових платежах до бюджету і позабюджетних фондів

Продовження табл. 2.3

1	2
Лега О.В.	документ платника податків, який включає розрахунки, податкові декларації по кожному виду податку та іншого обов'язкового платежу, додатки до розрахунків і податкових декларацій, які складаються за затвердженими відповідними формами
Микитенко Т.В. [48]	упорядкована система зведених взаємопов'язаних обліково-податкових показників, складених за спеціально затвердженою формою, яка характеризує результати та умови діяльності платника податку за певний звітний період (місяць, квартал, рік)
Пантелєєв В. [62].	документація (податкові декларації, розрахунки, звіти, тощо), яка містить інформацію про розрахунок податкових зобов'язань, на підставі яких здійснюється нарахування та/або сплата податку, збору (обов'язкового платежу), що підлягає сплаті до бюджету та державних цільових фондів у встановлені законом терміни, яка подається платником податку, податковим агентом в податкові органи

Узагальнення вищенаведених визначень, дозволяє нам визначити податкову звітність як сукупність документів (розрахунків, податкових декларацій), які подаються в обов'язковому порядку на підставі вимог чинного законодавства платником податків в податкові органи за встановленими формами та містять інформацію про стан зобов'язань суб'єкта господарювання щодо обчислення та сплати податків, внесків і зборів.

Загальні вимоги до складання та подання податкової звітності в Україні регулює ПКУ, ним визначені принципові положення, які використовуються у системі податкової звітності, а саме:

- ✓ під час встановлення податку обов'язково визначаються такі елементи: строк та порядок подання звітності про обчислення та сплату податку (ст. 7 ПКУ);

- ✓ платник податків зобов'язаний: вести в установленому порядку облік доходів і витрат, складати звітність, що стосується обчислення і сплати

податків та зборів; подавати до контролюючих органів у порядку, встановленому податковим та митним законодавством, декларації, звітність та інші документи, пов'язані з обчисленням і сплатою податків та зборів (ст. 16. ПКУ);

✓ платник податку на прибуток подає разом з відповідною податковою декларацією квартальну або річну фінансову звітність (крім малих підприємств) (ст. 46 ПКУ);

✓ відповідальність за неподання, порушення порядку заповнення документів податкової звітності, порушення строків їх подання контролюючим органам, недостовірність інформації, наведеної у зазначених документах, несуть: юридичні особи, постійні представництва нерезидентів, які відповідно до ПКУ визначені платниками податків, а також їх посадові особи (ст. 47);

✓ податкова декларація складається за формою, затвердженою в певному порядку. Форма податкової декларації повинна містити необхідні обов'язкові реквізити і відповідати нормам та змісту відповідних податку та збору. Податкова звітність, складена з порушенням норм ст. 48, не вважається податковою декларацією (ст. 48);

✓ податкова декларація подається за звітний період в установлені ПКУ строки органу державної фіскальної служби, в якому перебуває на обліку платник податків. Платник податків зобов'язаний за кожний встановлений ПКУ звітний період подавати податковій декларації (ст. 49);

✓ у разі якщо у майбутніх податкових періодах платник податків самостійно виявляє помилки, що містяться у раніше поданій ним податковій декларації (крім митної декларації або обмежень, визначених ст. 50), він зобов'язаний надіслати уточнюючий розрахунок до такої податкової декларації за формою чинного на час подання уточнюючого розрахунку (ст. 50).

Усі показники у податковій звітності проставляються у гривнях з відповідним округленням за загальновстановленими правилами.

Платник податку самостійно обчислює суму податкового зобов'язання, яку зазначає в податковій звітності. Дані, наведені в податковій звітності, мають відповідати даним бухгалтерського та податкового обліку платника.

Внесення змін до податкової звітності за результатами самостійного виявлення помилок здійснюється у порядку, визначеному статтею 50 розділу II ПКУ. У разі виправлення помилок у рядках поданої раніше декларації, до яких повинні додаватися додатки, до уточнюючого розрахунку чи декларації, до якої включені уточнені показники, повинні бути подані відповідні додатки, що містять інформацію щодо уточнених показників. Не може бути зменшена сума податкових зобов'язань, яка не була сплачена до бюджету в минулих звітних (податкових) періодах, у зв'язку з повним або частковим списанням податкового боргу.

Податкова звітність повинна бути підписана керівником платника податку або уповноваженою особою, а також особою, яка відповідає за ведення бухгалтерського обліку та подання податкової декларації до органу доходів і зборів. У разі ведення бухгалтерського обліку і подання податкової декларації безпосередньо керівником платника податку така податкова декларація підписується таким керівником.

Податкові декларації подаються за базовий податковий (звітний) період (рис. 2.3)

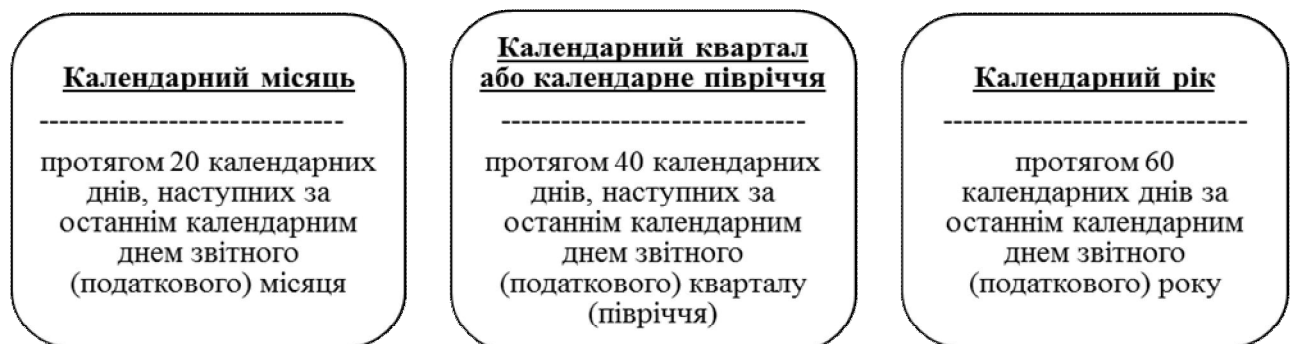

Рисунок 2.3 – Базовий податковий (звітний) період подання звітності

Декларації подаються до органу доходів і зборів, в якому перебуває на обліку платник податку, одним із таких способів на вибір платника податків:

- особисто платником податків або уповноваженою на це особою у паперовій формі;
- надсилається поштою у паперовій формі з повідомленням про вручення та з описом вкладення;
- засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного цифрового підпису (далі – ЕЦП) посадових осіб у порядку, визначеному законодавством.

Податкова звітність у паперовій формі подається на аркушах формату А 4, в електронній формі - у порядку підготовки і подання податкових документів в електронному вигляді засобами телекомунікаційного зв'язку, встановленому центральним органом доходів і зборів.

Податкова звітність у паперовій формі заповнюється таким чином, щоб забезпечити збереження записів та вільне читання тексту (цифр) протягом встановленого строку зберігання звітності. У рядках, де відсутні дані для заповнення, має бути проставлений прочерк.

У разі надсилання декларації поштою платник податку зобов'язаний здійснити таке відправлення на адресу відповідного органу доходів і зборів не пізніше ніж за десять днів до закінчення граничного строку подання податкової звітності, а при поданні податкової звітності в електронній формі - не пізніше закінчення останньої години дня, в якому спливає такий граничний строк.

Всю звітність ТОВ «Стандарт-Парк» подає в державні органи за допомогою системи електронного документообігу М.Е.Дос. Це робить процес подання звітності легшим, простішим і швидшим, а також дає можливість упорядкувати та спростити документообіг всередині і поза підприємством. У «Медок» можна створити, перевірити, роздрукувати і зберегти звіти, податкові накладні в єдиній системі або на будь-якому компактному електронному носії (рис. 2.4).

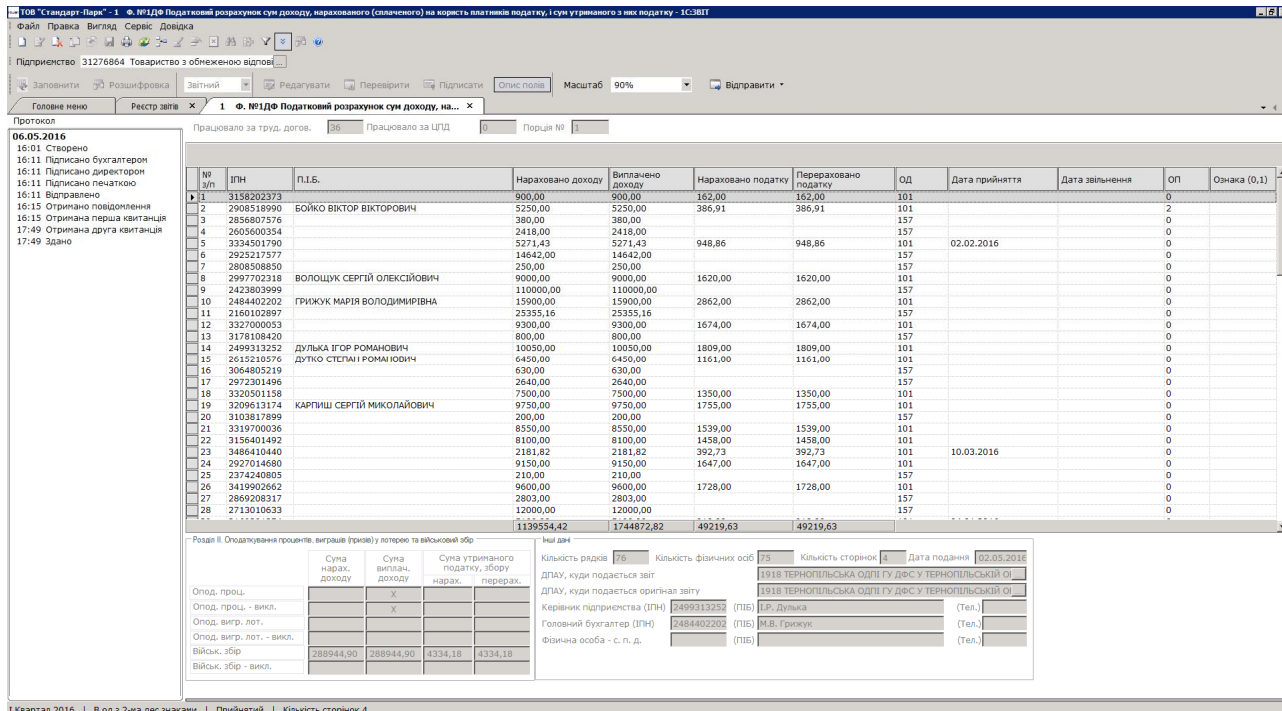

Рисунок 2.4 – Зразок заповнення податкового звітності в програмі М.Е.Дос

Після підписання ЕЦП звіти відправляються по електронній пошті в контролюючі органи або контрагентам, отримання документів засвідчується звітами про доставку та квитанціями про їх обробку.

Звітність вважається прийнятою:

1) за наявності відзначки (штампу) органу Державної фіскальної служби на всіх аркушах, із яких складається декларація, та за бажанням платника на його копії (у разі особистого подання), поштового повідомлення з відзначкою про вручення органу ДФС (у разі поштового відправлення); квитанції про отримання декларації органами ДФС (у разі електронного відправлення);

2) за відсутності повідомлення органу ДФС про відмову в прийнятті декларації, яке повинно бути надіслано платнику податків протягом: п'яти робочих днів із дня отримання декларації податковою засобами електронного зв'язку або поштою; трьох робочих днів із дня отримання декларації податковою в разі особистого подання. [45]

Основні форми податкової звітності, що подаються ТОВ «Стандарт-Парк» відображені у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Податкова звітність ТОВ «Стандарт-Парк»

Форма звіту	Податковий період	Термін подання податкової звітності
Податкова декларація з податку на додану вартість	Місяць	протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного місяця
Звіт про суми нарахованої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення, допомоги, компенсації) застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування до органів доходів і зборів	Місяць	протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного місяця
Податкова декларація з податку на прибуток підприємства	Квартал	протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного(податкового) кварталу (півріччя)
Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку	Квартал	протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного кварталу (півріччя)

Основними формами податкової звітності досліджуваного підприємства є податкова декларація з податку на прибуток підприємства та податкова декларація з податку на додану вартість.

На даний час, податкова декларація з податку на прибуток підприємства заповнюється за даними бухгалтерського обліку, тобто на основі фінансового результату (прибутку до оподаткування) за даними фінансової звітності, з подальшим урахуванням податкових різниць. Податкова різниця – це різниця, яка виникає між оцінкою і критеріями визнання доходів, витрат, активів, зобов'язань, за національними положеннями бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності та доходами і витратами. В свою чергу, платники податку на прибуток з річним доходом меншим, ніж 20 млн. грн. новостворені платники податку та виробники сільськогосподарської продукції можуть (проте не зобов'язані) не коригувати фінансові результати на податкові різниці [5].

Форма податкової декларації з податку на прибуток підприємств є уніфікованою. Згідно неї, зобов'язані звітувати всі платники податку на прибуток, крім:

- представництв нерезидентів, які суму податку, що підлягає оподаткуванню в Україні визначають за особливими правилами (пп. 141.4.7 ПКУ);
- платників податку на прибуток за ставкою «0» (абз. 2 п. 49.2 ПКУ);
- неприбуткових організацій та установ (п. 133.4 ПКУ) [2; 3].

Подання форми податкової звітності «Податкова декларація з податку на додану вартість» (далі – податкова декларація з ПДВ) передбачено пунктом 46.1 статті 46 розділу II «Адміністрування податків, зборів (обов'язкових платежів)» та статтею 203 розділу V «Податок на додану вартість» ПКУ.

Джерелами складання податкової декларації з ПДВ є реєстр виданих та отриманих податкових накладних.

Податкова звітність подається до органу доходів і зборів особою, яка зареєстрована платником податку на додану вартість згідно з вимогами розділу V ПКУ.

Податкова декларація з ПДВ подається платником у визначений у пункті 5 розділу II Порядку строк до підрозділу органу доходів і зборів, яким здійснюється приймання податкової звітності, за формою, встановленою на дату подання.

До податкової декларації з ПДВ вносяться дані податкового обліку платника окремо за кожний звітний (податковий) період без наростаючого підсумку.

Податкова декларація з ПДВ складається із вступної частини, службових полів, трьох розділів, службових полів та обов'язкових додатків (рис. 2.5). Платником податку заповнюються: вступна частина, перші три розділи та додатки. Службові поля заповнюються працівниками органів доходів і зборів лише на оригіналі декларації, який залишається в органах доходів і зборів. У

колонці А першого і другого розділів в усіх необхідних випадках проставляються обсяги постачання (придбання) без урахування ПДВ, сума податку вказується у колонці Б.

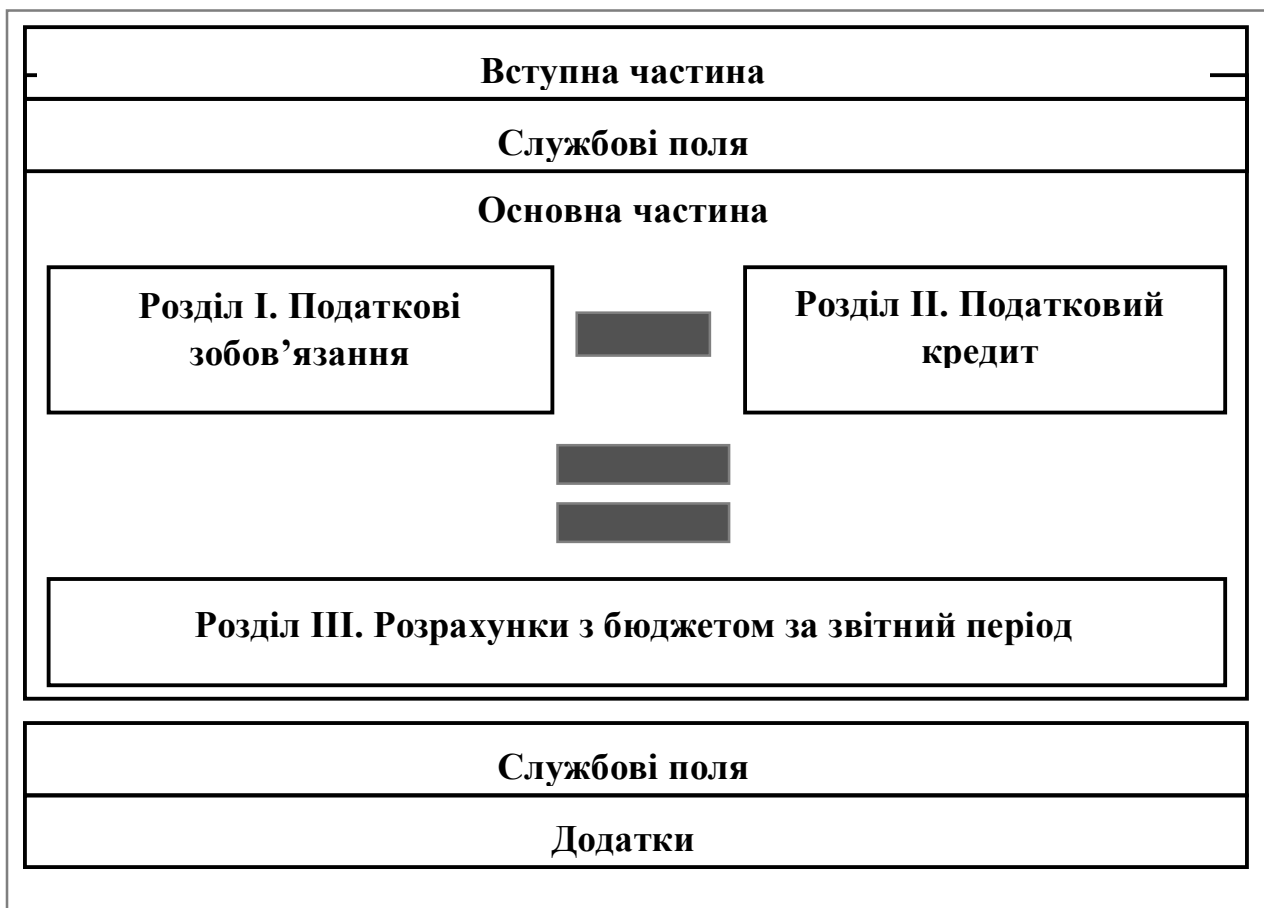

Рисунок 2.5 – Структура податкової декларації з ПДВ

Загалом форма податкової декларації є досить інформативною, проте на нашу думку, у неї можна внести певні корективи. Зокрема, необхідно вилючити з розділу ІІ «Податковий кредит» рядок 10.3, у якому відображається придбання (виготовлення, будівництво, спорудження, створення) товарів/послуг та необоротних активів на митній території України з нульовою ставкою та/або без податку на додану вартість. Це пов'язано з тим, що дані обсяги придбання податку на додану вартість не містять і відповідно ніякого впливу на об'єкт оподаткування не мають.

Подання податкової звітності до державних податкових органів є важливою складовою взаємовідносин держави зі суб'єктами підприємницької діяльності, що провадять свою діяльність на території України відповідно до чинного законодавства та визнані платниками відповідних податків [48]. Податкова звітність має достовірно та правдиво відображати діяльність платника податків відповідно до даних фінансового та податкового обліку. Відповідність податкової звітності якісним характеристикам дасть змогу податковим органам отримати інформацію щодо своєчасності й повноти виконання зобов'язань перед бюджетом

2.3 Основні концепції формування внутрішньої звітності

Для вирішення щоденних поточних проблем та стратегічних завдань підприємства управлінському персоналу вкрай необхідна різноманітна інформація. Внутрішня (управлінська) звітність виступає одним із важливих елементів зворотного зв'язку в системі внутрішнього управління і в цілому є результатом функціонування системи управлінського обліку.

В економічній літературі відсутній єдиний підхід до термінології даного виду звітності. Так, одні автори використовують термін «внутрішньогосподарська звітність» або ж «внутрішня звітність», другі – «управлінська звітність», треті – поєднують «управлінську» і «внутрішньогосподарську» звітність, четверті трактують її як «внутрішньоорганізаційну управлінську звітність».

Також різні науковці по-різному трактують поняття управлінської (внутрішньої) звітності, а саме:

- як сукупність відповідних форм звітності у взаємопов'язаних показниках за об'єктами обліку для прийняття управлінських рішень;

- як комплекс взаємопов'язаних даних і розрахункових показників, які відображають функціонування підприємства як суб'єкта господарської

діяльності і згруповані в цілому по підприємству та в розрізі структурних підрозділів»;

– як систему показників оцінки результатів бізнесу та перспектив його розвитку, що надається внутрішнім користувачам для задоволення інформаційних потреб у процесі прийняття стратегічних, тактичних і оперативних управлінських рішень»;

– як комплекс взаємопов'язаних даних і розрахункових показників, що відображають функціонування підприємства як суб'єкта господарської діяльності, згрупованих у цілому по підприємству й у розрізі структурних підрозділів»

Єдиною є думка науковців, щодо основної мети управлінської звітності, а саме задоволення інформаційної потреби керівників різних рівнів управління. Виходячи з цього, по відношенню до управлінської звітності не можуть бути встановлені загальні правила формування та представлення, застосовані єдині звітні форми. Складання управлінської звітності — це внутрішня справа кожної організації.

Особливістю управлінської звітності є те, що вона будується виключно на потребах керівництва і складається в реальному масштабі часу; в ній представлена інформація про минулі і теперішні події, прогнози на майбутнє; аналізовані дані надаються в зручній формі, вона не обумовлена юридичними нормами. Таким чином, управлінська звітність законодавчо не регулюється, тому підприємства самостійно розробляють та затверджують її. Разом з тим, управлінський облік сильно інтегрований з бухгалтерським. Таким чином, в системі бухгалтерського обліку виділяються ті статті, які дають можливість формувати управлінську звітність.

Основними об'єктами внутрішньої звітності є:

- рівень прибутковості (підприємства у цілому, конкретного підрозділу, певного продукту або груп продуктів);

- рівень витрат (підприємства у цілому, конкретного підрозділу, певного продукту або груп продуктів);
- зіставлення показників за різні періоди та між фактичним виконанням і плановим завданням.

Незважаючи на унікальність системи внутрішньої звітності на кожному підприємстві, можна виділити загальні класифікаційні ознаки, що дають можливість зрозуміти її призначення.

На сьогодні не існує єдиного підходу до класифікації форм внутрішньої звітності. Різні автори виділяють різні класифікаційні ознаки. Ми, в свою чергу пропонуємо наступні (рис. 2.6):

1. Зміст інформації:

а) комплексні звіти складаються в цілому по підприємству та його філіям. Терміни подання встановлюються заздалегідь, і, як правило, їх періодичність пов'язана з підсумками роботи підприємства за місяць, квартал або рік. Містять інформацію про виконання планів, структуру доходів і витрат організації, величину заборгованості, рух грошових коштів, показники рентабельності і інші показники для загальної оцінки і контролю [18];

б) тематичні звіти за ключовими показниками подаються по мірі виникнення відхилень по найбільш важливим для успішного функціонування показниках, таких як обсяг продажів, втрати від браку, недопоставки за замовленнями, графік виробництва продукції і іншим [60];

в) аналітичні звіти готуються зазвичай за запитами керівників і являють собою сукупність інформації, що дозволяє розкрити окремі аспекти діяльності, провести їх аналіз та виявити результати цієї діяльності для визначення факторів зниження ефективності господарювання. Наприклад, в таких звітах можуть відображатися причини, що впливають на перевитрату ресурсів, рівень продажів по секторах ринку, всебічна оцінка причин зміни рентабельності, аналіз ринку і використання виробничої потужності, фактори ризику діяльності в певних напрямках і т. п. [18;60].

Зміст інформації	<ul style="list-style-type: none"> • Комплексні звіти • Тематичні звіти • Аналітичні звіти
Рівні управління	<ul style="list-style-type: none"> • Оперативні звіти (нижчий рівень управління) • Поточні звіти (середній рівень управління) • Зведені звіти (вищий рівень управління)
Задачі управління	<ul style="list-style-type: none"> • Планові звіти • Поточні звіти • Контролюючі звіти
Форма подання	<ul style="list-style-type: none"> • Графічна • Таблична • Тестова • Презентація
Центри відповідальності	<ul style="list-style-type: none"> • Центри затрат • Центри доходів • Центри інвестицій
Основні бізнес-процеси	<ul style="list-style-type: none"> • Постачання • Виробництво • Збут
Види діяльності	<ul style="list-style-type: none"> • Операційна • Інвестиційна • Фінансова
Періодичність	<ul style="list-style-type: none"> • Періодична • Річна
Обсяг інформації	<ul style="list-style-type: none"> • Зведена • Підсумкові звіти • Загальні зведені звіти
Сегменти	<ul style="list-style-type: none"> • Виготовлена продукція, закуплені товари, виконані роботи, надані послуги • Основні покупці (замовники) • Географічні регіони, в яких здійснюється діяльність • Структурні підрозділи організації • інші сегменти

Рисунок 2.6 – Класифікація внутрішньої (управлінської) звітності

2. Рівень управління [60]:

а) оперативні звіти формуються щомісяця, щотижня або щодня і представляються на нижньому рівні управління, містять детальну інформацію для прийняття оперативних рішень (за погодженням і виконання виробничих планів, використання ресурсів підрозділу і т. д.);

б) поточні звіти містять агреговану інформацію для середнього рівня управління в центрах прибутку, центрах інвестицій, складаються з періодичністю від щомісячного до щоквартального;

в) зведені звіти подаються для вищого управлінського персоналу організації, за якими приймаються стратегічні рішення і здійснюється загальний контроль діяльності і контроль управлінського персоналу на середньому, іноді - на нижньому рівні. Періодичність коливається від щомісячних до щорічних звітів.

3. Центри відповідальності:

а) центри затрат

б) центри доходів

в) центри інвестицій

5. Обсяг інформації [60]:

а) зведення - це короткі відомості про окремі показники діяльності підрозділу за короткий період, іноді за день, за тиждень;

б) підсумкові звіти складаються за місяць або інший звітний період. Вони узагальнюють інформацію про контрольовані показники даного центру відповідальності;

в) загальні фінансові звіти по організації в цілому (представляють собою форми фінансової звітності, пристосовані для цілей внутрішнього управління).

6. Форма подання [1]:

а) велика частина внутрішньої звітної інформації виражається цифровими показниками, які найзручніше представляти в табличній формі.

Потрібно правильно структурувати звітні показники, розділити їх на зони і виділити головні. Для пояснень до звіту може бути додана записка з коментарями та розкриттям основних показників;

б) графічна форма найбільш наочна, але не потрібно перевантажувати графіки і діаграми зайвою цифровою інформацією;

в) текстова форма прийнятна, коли відсутня цифрова інформація, або її обсяг незначний, але потрібно детально пояснити взаємозв'язок і значення представленої інформації.

г) презентації, які забезпечують наочне подання даних у вигляді інформаційних слайдів, супроводжуваних коментарями і деталізаціями фахівця.

7. Основні бізнес-процеси. Основними бізнес-процесами виробничого підприємства є [32] маркетинг, розробка продуктів (послуг), планування та організація виробництва, планування і організація постачання заданих обсягів виробництва, виробництво продуктів (послуг), збут продукції і управління обслуговуванням клієнтів. Для розробки форм внутрішньої звітності можна обмежитися трьома основними бізнес-процесами - постачання, виробництво, збут.

8. Вид діяльності [11]:

а) операційна діяльність – основна діяльність підприємства, що приносить дохід та інша діяльність, відмінна від інвестиційної та фінансової діяльності;

б) інвестиційна діяльність - придбання та вибуття довгострокових активів та інших інвестицій, що не відносяться до еквівалентів грошових коштів;

в) фінансова діяльність - діяльність, яка призводить до змін в розмірі та складі внесеного капіталу і позикових коштів підприємства.

9. Періодичність: періодична звітність, складена через певні проміжки часу (день, тиждень, місяць, квартал) і річна.

10. Сегменти. Основою виділення сегментів можуть бути:

- а) вироблена продукція, закуплені товари, виконані роботи, надані послуги;
- б) основні покупці (замовники);
- в) географічні регіони, в яких здійснюється діяльність;
- г) структурні підрозділи організації;
- д) інші.

При формуванні внутрішньої (управлінської) слід дотримуватись таких принципів:

- усі звіти мають бути адресними і конкретними;
- поточні звіти повинні містити оперативну інформацію, корисну для прийняття управлінських рішень;
- форми звітності мають враховувати психологічні особливості і рівень підготовленості конкретного менеджера, для якого підготовлено звіт;
- звіти не повинні бути перевантажені надлишковими даними, у той же час уся представлена у них інформація має бути систематизована;
- витрати на підготовку звітності не повинні перевищувати економічного ефекту від її використання.

Основними проблемами внутрішньої звітності є:

- конфіденційність інформації;
- періодичність подання;
- форми звітності;
- потрібно систематизувати кроки подання даної звітності;
- складання управлінської звітності лише працівниками бухгалтерії, які, у свою чергу, не завжди мають уявлення про технологічний (виробничий) чи інший господарський процес. А тому до організації управлінського обліку мають залучатися і інші спеціалісти підприємства, що мають надавати потрібну для прийняття управлінських рішень обліково-аналітичну та нормативно-довідкову (планову) інформацію.

На ТОВ «Стандарт-Парк» службу управлінського обліку і звітності очолює фінансовий директор, якому підпорядковується економіст з фінансової роботи. Основні напрями фінансової роботи підприємства – фінансове планування, оперативна і контрольна-аналітична робота. Фінансовий відділ ТОВ «Стандарт-Парк» у сфері управлінського обліку вирішує ряд задач:

- прийняття фінансових рішень по перспективах розвитку підприємства і поточній діяльності;

- залучення джерел інвестування та їх використання;

- провадження фінансової політики;

- здійснення фінансових розрахунків;

- оформлення фінансових документів;

- складання внутрішньої (управлінської) звітності;

- організація управління фінансовими потоками з метою найбільш ефективного використання власного і залученого капіталу і одержання максимального прибутку

- розробка фінансової стратегії і тактики на основі аналізу облікової звітності за допомогою системи показників і прогнозування доходів в залежності від зміни структури активів і пасивів підприємства.

Основні функції фінансового відділу на підприємстві:

1. Забезпечення фінансовими ресурсами завдань по виробництву продукції, капітальному будівництву, впровадженню нової техніки й інших планових витрат, а також пошуку резервів зниження витрат виробництва, збільшення прибутку і підвищення рентабельності при обов'язковому виконанні фінансових зобов'язань перед бюджетом, банками і постачальниками, аналіз поточної фінансової діяльності підприємства, зокрема різного роду доходів і витрат.

2. Участь у здійсненні фінансово-господарської діяльності підприємства.

3. Постійний аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості. Аналіз договорів і контрактів.

4. Підготовка оперативної інформації про рух коштів на рахунках підприємства, тощо.

Особливістю управлінського обліку та звітності на підприємстві є облік за центрами відповідальності. Він забезпечує відображення, накопичення, аналіз і представлення інформації про витрати та результати і дає змогу оцінювати діяльність окремих центрів відповідальності та їх керівників.

Така система обліку забезпечує:

- персоналізацію облікових документів та визначення меж відповідальності за конкретні статті витрат та надходжень;
- визначення конкретних статей, що контролюються. Керуючий повинен відповідати лише за ті статті витрат і надходжень, які він може контролювати;
- керівник центру відповідальності повинен не лише надавати звітність за фактичними витратами і результатами, а й складати кошториси на майбутній період.

В даному випадку центром відповідальності являється структурний підрозділ, за результатами діяльності якого встановлюється персональна відповідальність керівника. До таких центрів на підприємстві відносять відділ закупок, відділ ЗЕД, виробничий підрозділ, бухгалтерія, фінансова служба, Inohpark, DIY, склад, відділ ІТ, маркетинговий відділ.

Служба управлінського обліку окрім звичайної внутрішньої (управлінської) звітності подає також і ряд інших звітів, які характеризують фінансовий стан підприємства, зокрема стосуються грошових коштів, кредитів, податків, розрахунків з кредиторами та дебіторами.

Поряд з цим пріоритетними напрямками удосконалення управлінського обліку і звітності ТОВ «Стандарт-Парк» на сьогодні є:

- системний і постійний фінансовий аналіз діяльності;

- організація обігових засобів відповідно до існуючих вимог з метою оптимізації фінансового стану;
- оптимізація витрат підприємства;
- оптимізація розподілу виручки і вибір найбільш ефективної дивідендної політики;
- впровадження сучасної системи управління грошовими потоками;
- розробка і реалізація стратегічної фінансової політики підприємства.

Врахування вищепереліченого при організації діяльності служби управлінського обліку дасть можливість оперативно отримувати необхідну інформацію у вигляді внутрішньої звітності для прийняття раціональних управлінських рішень.

Не менш важливою є повна автоматизація управлінського обліку та звітності можлива завдяки зменшенню людського чинника у процесі збору, реєстрації, оброблення і передавання облікової інформації.

При застосуванні автоматизованих облікових систем зазвичай можна вирішити проблему оперативності звітних даних. Якщо при паперовій бухгалтерії операції накопичення даних у облікових регістрах, обчислення підсумків та перенесення даних між обліковими регістрами потребують великих витрат праці та завжди пов'язані з помилками, то при застосуванні комп'ютерів ці операції виконуються з мінімальною участю людини.

Усю звітність, яка зазвичай надається користувачам при використанні комп'ютерних програм бухгалтерського обліку, умовно можна поділити на три блоки: зовнішні (регламентовані) звіти, системні внутрішні звіти та нестандартні внутрішні звіти (рис. 2.7.).

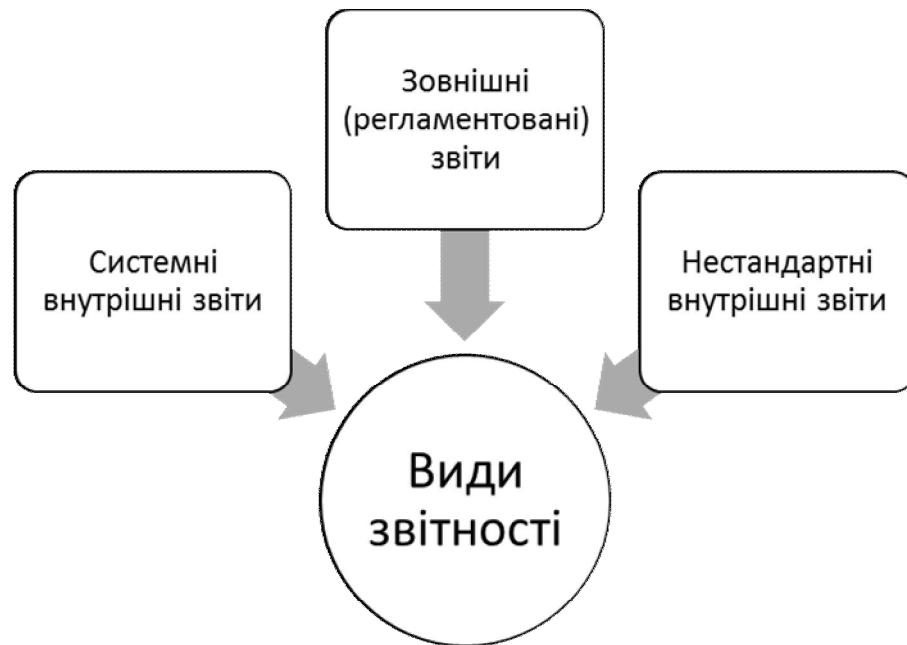

Рисунок 2.7 – Види звітності у комп’ютерних програмах бухгалтерського обліку

Зовнішні (регламентовані) звіти – це звіти, які зазвичай є обов’язковими для подання юридичними особами державним органам, інвесторам, кредиторам тощо. Даний блок дає можливість автоматичного отримання у програмах звітів для фіскальної служби, позабюджетних фондів, різноманітних довідок, фінансових звітів тощо.

Системні внутрішні звіти заздалегідь спроектовані розробниками дані у частині як зовнішнього вигляду, так і опису алгоритмів формування їхньої змістової частини. Їх формування відбудеться за будь-якого варіанту розробленого бухгалтером робочого плану рахунків, внутрішніх стандартів кодування й облікової політики. Прикладом таких звітів може бути оборотно-сальдова відомість, аналіз рахунку, карточка рахунку тощо.

Особливу цікавість викликають нестандартні внутрішні звіти, які займають основну частку управлінської звітності. Нестандартні звіти необхідні для задоволення потреб керівників підприємства у систематичному отриманні відповідей на актуальні питання. До цієї групи слід віднести такі звіти, які є засобом для проведення оперативного аналізу. Саме цей блок звітності

потребує постійного поліпшення та підлаштування до потреб управлінського персоналу.

Нами було запропоновано удосконалити блок нестандартної внутрішньої звітності ТОВ «Стандарт-Парк» шляхом впровадження звіту по транспортних витратах (рис.2.8). За допомогою цього звіту можна оперативно переглянути частку транспортних витрат за певний період та їх вплив на собівартість товарно-матеріальних цінностей.

Номенклатура	Собівартість закупок ТП, тис. грн.	Транспортні затрати ТП, тис. грн.	Частка транспортних затрат ТП, %	Собівартість закупок ПП, тис. грн.	Транспортні затрати ПП, тис. грн.	Частка транспортних затрат ПП, %	Частка транспортних затрат ТП/ПП, %
Сировина:							
Нержавійка							
Оцинковка							
Поліпропілен							
Інше							
ВСЬОГО сировина:							
ГОТОВА продукція UA:							
Бетон							
Нержавеющая сталь							
Оцинкованная сталь							
Пластик							
Полимербетон							
Прочее							
Чугун							
ВСЬОГО продукція UA:							
Транспорт до нашего склада:							
Транспорт до клієнта:							
ГОТОВА продукція импорт:							
Бетон							
Нержавеющая сталь							
Оцинкованная сталь							
Пластик							
Чугун							
Прочее							
ВСЬОГО продукції импорт:							
ВСЬОГО							

Рисунок 2.8 – Форма запропонованого для впровадження на ТОВ «Стандарт-Парк» звіту по транспортних витратах

Даний звіт вже використовується досліджуваним підприємством, а його автоматизація значно заощадила час логістичному відділу і дала змогу більше зосередитись на інших питаннях.

Для ефективного функціонування підприємством потрібно планувати майбутні результати діяльності, щоб по можливості уникнути збиткової діяльності. Оскільки, фінансова звітність дає уявлення про фінансовий стан та результати діяльності тільки минулого та звітного періоду, кожне підприємство має ще самостійно розробляти внутрішню звітність, яка надасть користувачам потрібну їм інформацію.

2.4 Порядок складання окремих форм статистичної та іншої облікової звітності підприємства

Дані поточного бухгалтерського обліку містять розрізнену інформацію про господарську діяльність підприємства. Для отримання інформації щодо результатів такої діяльності дані поточного обліку необхідно узагальнювати у певній системі показників. Це досягається складанням звітності, яка є завершальним етапом бухгалтерського обліку.

Як зазначає Слободяник Ю.Б., статистична звітність – це офіційний документ, що містить дані про діяльність організацій, підприємства, установи у вигляді заповненого формуляра (бланка таблиці), який подається у визначені строки за вказаною адресою [75].

Мета складання статистичної звітності – отримання користувачами статистичних даних про виконання державного бюджету для економічного аналізу та їх прогнозування на поточний та перспективний періоди.

Склад і обсяг статистичної та відомчої звітності для кожного підприємства є різним та залежить від розмірів підприємства, виду його діяльності, відомчої підпорядкованості, наявності місцевих одиниць. Для будь-якого підприємства звітне навантаження формується із трьох складових:

- базового навантаження, обсяг якого не залежить від виду діяльності та організаційно-правової форми господарювання;

- додаткового звітнього навантаження, що враховує специфіку основного виду економічної діяльності підприємства;

- відомчої звітності (іноді сягає 50 % обсягу державної статистичної звітності).

Повний перелік всіх форм статистичної звітності в Україні переглядається щорічно (одні форми втрачають чинність, інші – запроваджуються) та затверджується у таблиці форм державної статистичної звітності. Табелю звітності – це список діючих форм. Він містить такі відомості: назви і номери форм звітності, спосіб подання, хто подає, кому вона подається, періодичність подання, строк, коли вона надсилається. У таблиці для кожної форми статистичного звіту чітко визначено: які підприємства її подають, як часто, кому та у якій формі.

Всі підприємства України, зобов'язані вчасно подавати звітність до органів державної статистики і до вищих органів у порядку підлеглості. При цьому, система звітності у нашій країні постійно розвивається та вдосконалюється в напрямку її державної централізації та уніфікації.

Статистична звітність може подаватися тільки за формами, затвердженими органами державної статистики, всі інші вважаються незаконними. В кожній формі затвердженої звітності на підприємстві зазвичай передбачаються такі реквізити:

- ✓ дата та номер, за яким форма затверджена органами державної статистики;
- ✓ назва форми, що визначає зміст звітності;
- ✓ період, за який подається звітність або дата, до якої відносяться звітні дані;
- ✓ строк подання звітності, дата, коли звітність відправлена, або через скільки днів після звітного періоду вона висилається;
- ✓ адреси, у які має подаватися звітність;
- ✓ номер і літера, які присвоєні даній формі звітності;

- ✓ назва установи, яка подає звітність, а також назва міністерства, якому підпорядкована ця установа;
- ✓ адреса підприємства, установи, що подає звіт, і її коди;
- ✓ посади осіб, які зобов'язані підписати звіт і відповідальні за його складання;
- ✓ кількість примірників, у яких складено звіт, і який примірник та чи інша форма звіту.

Щодо основних форм державного статистичного спостереження – статистична звітність була і залишається основною інформаційною базою. За її допомогою зазвичай отримують такі основні дані:

- обсяг виробництва, реалізації товарів, робіт і послуг та затрати на них за видами економічної діяльності;
- фінансово-господарська діяльність підприємств;
- зайнятість та оплата праці працівників за видами економічної діяльності;
- стан оточуючого середовища.

Форми звітності, що подає досліджуване нами підприємство ТОВ «Стандарт-Парк», та періодичність їх подання наведено у таблиці 2.5.

Основною формою статистичного спостереження підприємства є форма № 1-підприємство «Структурне обстеження підприємства». Вона містить найбільш повну та різнобічну інформацію про діяльність суб'єктів господарювання як за масштабами виробництва і реалізації, витратами, так і за іншими аспектами, виступає інформаційною базою за обсягами виробництва, реалізації. Інформаційною базою для заповнення форм державної статистичної звітності щодо відображення показників фінансово-господарської діяльності на ТОВ «Стандарт-Парк» є фінансова звітність, а саме форми: № 1-м «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», № 2-м «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».

Таблиця 2.5

**Перелік форм державних статистичних спостережень,
які має подавати у 2018 році ТОВ «Стандарт-Парк»**

№ п/п	Найменування форми звітності	Періодичність подання
1	Звіт про обсяг оптового товарообороту	місячна
2	Звіт з праці (II розділ)	місячна
3	Звіт про капітальні інвестиції	квартальна
4	Звіт про продаж і запаси товарів (продукції) в оптовій торгівлі	квартальна
5	Звіт про продаж і запаси товарів (продукції) в оптовій торгівлі	квартальна, річна
6	Звіт про виробництво та реалізацію промислової продукції	річна
7	Звіт про капітальні інвестиції, вибуття й амортизацію активів	річна
8	Звіт про наявність і рух основних засобів, амортизацію	річна
9	Звіт про роботу автотранспорту	річна
10	Звіт про використання та запаси палива	річна
11	Структурне обстеження підприємства	річна
12	Звіт про травматизм на виробництві у 20__ році	річна
13	Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах у 20__ році	річна

У звітах про виробництво та реалізацію промислової продукції (ІП-НПП (річна)) відображаються дані про види промислової продукції, яку було вироблено за звітний рік на власних або орендованих потужностях (з власної сировини або сировини замовника). Продукція, виготовлена на інших підприємствах на давальницьких чи будь-яких інших умовах, у звітах не відображається. Дані звіту подаються в одиницях виміру, передбачених номенклатурою. Якщо одиницями виміру є кг, тонни тощо, то у звіті вказується чиста вага продукції (нетто) без врахування ваги пакувального матеріалу.

Показники форм N 2-інвестиції (річна) та N 2-інвестиції (квартальна) містять інформацію про фактично освоєні (використані) у звітному періоді обсяги капітальних інвестицій у матеріальні та нематеріальні активи за рахунок передбачених чинним законодавством джерел фінансування та витрати на

будівництво житла для подальшого продажу (передачі), які за обліком витрат не належать до капітальних інвестицій респондента.

Форма N 2-інвестиції (річна) також вміщує дані про вибуття основних засобів і нематеріальних активів, що знаходилися на балансі респондента, та суми нарахованої амортизації (зносу) за звітний рік, а також інформацію щодо суми податку на додану вартість, сплаченого (у ціні придбання товарів, робіт, послуг) у зв'язку із витратами на капітальні інвестиції.

На сьогодні в світі все більшого поширення набувають стандартизовані форми соціальної звітності підприємств. Особливістю цих стандартів є те, що вони розробляються й вводяться не урядами та не державою, а створюються ініціативною групою, що може складатися з представників бізнесу (зазвичай декількох великих компаній), спеціалізованих агентств (приватний сектор) і представників громадських організацій.

Для позначення звітності, яка містить соціальні показники, використовують різні терміни: «нефінансова звітність», «звітність про соціальну відповідальність», «соціальна звітність», «звітність в області сталого розвитку».

Соціальна (нефінансова) звітність - це документально оформлена сукупність даних організації, що відображає середовище її існування, принципи та методи співпраці з групами впливу, результати діяльності компанії в економічній, соціальній та екологічній сферах [12, с.6].

Нефінансова звітність в Україні значно відстає за своїм поширенням від інших країн і має значний потенціал для розвитку.

Кожне підприємство вільне в виборі методів соціальної дії та оприлюднення інформації. Окрім того, в залежності від галузевої специфіки, прийнятними можуть бути різні рекомендації та підходи в даній сфері. Єдиних стандартів для всіх підприємств бути не може, оскільки кожне з них є унікальним соціальним організмом.

Узагальнюючи точки зору, наявні в джерелах інформації, й орієнтуючись на зміст звітів, що представлені великими компаніями, можна сформулювати, що соціальна звітність - це складна система інформації, що відображає діяльність господарюючого суб'єкта в частині трудових відносин, безпеки праці, охорони здоров'я персоналу, благодійності та виконання соціальних програм.

Соціальна звітність - важливий крок до того, щоб бізнес став дійсно соціально відповідальним в кожному своєму рішенні на кожному конкретному ринку, а не в окремих областях діяльності.

Поступово соціальна звітність і в українській бухгалтерській практиці стає невід'ємною частиною бізнес-стратегій і знаходить характерні риси бізнес-процесу - з відповідною внутріфірмовою організаційною структурою, конкретизацією показників, управлінням і контролем.

Досліджуване нами підприємство ТОВ «Стандарт-Парк» із соціальних звітів подає Звіт про зайнятість та працевлаштування інвалідів та Інформацію про зайнятість і працевлаштування громадян, що мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню.

Формування даних звітів пов'язане із запровадження квот на працевлаштування інвалідів та громадян, що мають додаткові гарантії. Роботодавці самостійно розраховують квоту з урахуванням чисельності громадян, які на умовах повної зайнятості вже працюють на підприємствах, в установах та організаціях і належать до таких, що неконкурентоспроможні на ринку праці, та забезпечують їх працевлаштування самостійно. Обов'язковою умовою дотримання роботодавцями квоти вважається працевлаштування громадян, що мають додаткові гарантії про що роботодавці інформують Державну службу зайнятості у встановленому нею порядку. Роботодавці можуть звернутися за сприянням для працевлаштування даних категорій громадян до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції.

Якщо розглянути Звіт про зайнятість та працевлаштування інвалідів та Інформацію про зайнятість і працевлаштування громадян, що мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню більш детально, то видно, що вони мають однакову ціль (працевлаштування соціально незахищених громадян) і структуру.

Окрім того, відповідно до статті 14 Закону України «Про зайнятість населення» № 5067-VI від 05.07.2012 р., до громадян, що мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню належать [25]:

- 1) один з батьків або особа, яка їх замінює і:
 - має на утриманні дитину (дітей) віком до шести років;
 - виховує без одного з подружжя дитину віком до 14 років або дитину-інваліда;
 - утримує без одного з подружжя інваліда з дитинства (незалежно від віку) та/або інваліда I групи (незалежно від причини інвалідності);
- 2) діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, особи, яким виповнилося 15 років та які за згодою одного з батьків або особи, яка їх замінює, можуть, як виняток, прийматися на роботу;
- 3) особи, звільнені після відбуття покарання або примусового лікування;
- 4) молодь, яка закінчила або припинила навчання у загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладах, звільнилася із строкової військової або альтернативної (невійськової) служби (протягом шести місяців після закінчення або припинення навчання чи служби) і яка вперше приймається на роботу;
- 5) особи, яким до настання права на пенсію за віком відповідно до статті 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» залишилося 10 і менше років;
- 6) інваліди, які не досягли пенсійного віку, встановленого статтею 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»;

7) особи, яким виповнилося 15 років та які за згодою одного з батьків або особи, яка їх замінює, можуть, як виняток, прийматися на роботу;

8) учасники бойових дій, зазначені у пунктах 19 та 20 частини першої статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

Детально проаналізувавши склад осіб, що мають додаткові гарантії ми побачили, що серед них є також інваліди. Тому ми пропонуємо, у зв'язку із однаковою ціллю і функцією даних звітів та задля зменшення навантаження на бухгалтерські служби господарюючих суб'єктів об'єднати цих два звіти в один.

Висновки до розділу 2

Дослідження методики формування облікової звітності дозволило зробити такі висновки:

1. Визначення поняття «фінансова звітність» дається у двох основоположних нормативних актах, що регулюють бухгалтерський облік і звітність в Україні – це Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НП(С)БО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Відповідно до НП(С)БО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» трактує фінансову звітність як звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства. Таким чином на законодавчому рівні існує невідповідність у трактуванні фінансової звітності, яку слід усунути шляхом внесення правок у один із вищенаведених нормативних актів. На нашу думку, за основу необхідно взяти трактування визначене у ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», оскільки не всі підприємства у фінансовій звітності надають інформацію про рух грошових коштів. Так наприклад, суб'єкти малого підприємництва формують скорочений

перелік фінансових звітів, у якому відсутній звіт про рух грошових коштів, а це не значить, що їхню звітність не можна вважати фінансовою.

2. Узагальнивши трактування податкової звітності, наведені у наукових джерелах, ми визначили податкову звітність як сукупність документів (розрахунків, податкових декларацій), які подаються в обов'язковому порядку на підставі вимог чинного законодавства платником податків в податкові органи за встановленими формами та містять інформацію про стан зобов'язань суб'єкта господарювання щодо обчислення та сплати податків, внесків і зборів.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ТА АУДИТ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ОБЛІКОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Теоретичні аспекти аналізу облікової звітності підприємства

На сьогоднішній день в підприємницькій діяльності спостерігається різкі зміни на економічних ринках, значна нестабільність зовнішнього середовища, а також постійне підвищення конкуренції. Для підприємств в таких умовах досить важко досягнути значної ефективності діяльності, тому вони повинні мати абсолютну фінансову стійкість. Зробивши правильну оцінку фінансового стану підприємства, зокрема за допомогою економічного аналізу облікової звітності, можна охарактеризувати рівень конкурентоспроможності підприємства та правильно зазначити напрям розвитку діяльності. За допомогою чітко організованого аналізу можна вчасно простежити погіршення прибутковості підприємства, його фінансового стану, коли поряд із показниками його стабільності з'являються такі, що характеризують негативні тенденції у виробничій та господарській діяльності, які можуть призвести до банкрутства.

Аналіз облікової звітності – це процес, за допомогою якого порівнюються результати діяльності підприємства за минулий і теперішній періоди підприємства, виявляючи при цьому слабкі місця та резерви [86].

Основними джерелами інформації для аналізу фінансового стану підприємства та іншого аналізу, що здійснюється за даними облікової звітності, є баланс (звіт про фінансовий стан) (форма № 1), звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) (форма № 2), звіт про власний капітал (форма № 3), звіт про рух грошових коштів (форма № 4), примітки до фінансової звітності, податкова звітність, статична звітність, соціальна звітність, дані первинного й аналітичного бухгалтерського обліку, внутрішньої звітності підприємства.

Загалом, на думку колективу авторів Загороднього А.Г., Партин Г.О., Пилипенко Л.М. мета аналізу фінансових звітів – допомогти фінансовим аналітикам обґрунтувати свої фінансові плани, виявити слабкі місця у фінансових операціях фірми, вжити відповідних заходів, які допоможуть виправити становище, прийняти рішення про найефективніше вкладання коштів і ресурсів, скоригувати напрямки майбутньої діяльності фірми [22, с. 187]. На нашу думку, мета аналізу облікової звітності полягає в оцінці результатів ефективності діяльності підприємства за звітний період, поточного фінансового стану і перспективних можливостей, що дозволяє виявити слабкі місця та резерви, позбутись недоліків та проблем діяльності підприємства.

Основні завдання аналізу облікової звітності зображені на рис. 3.1.

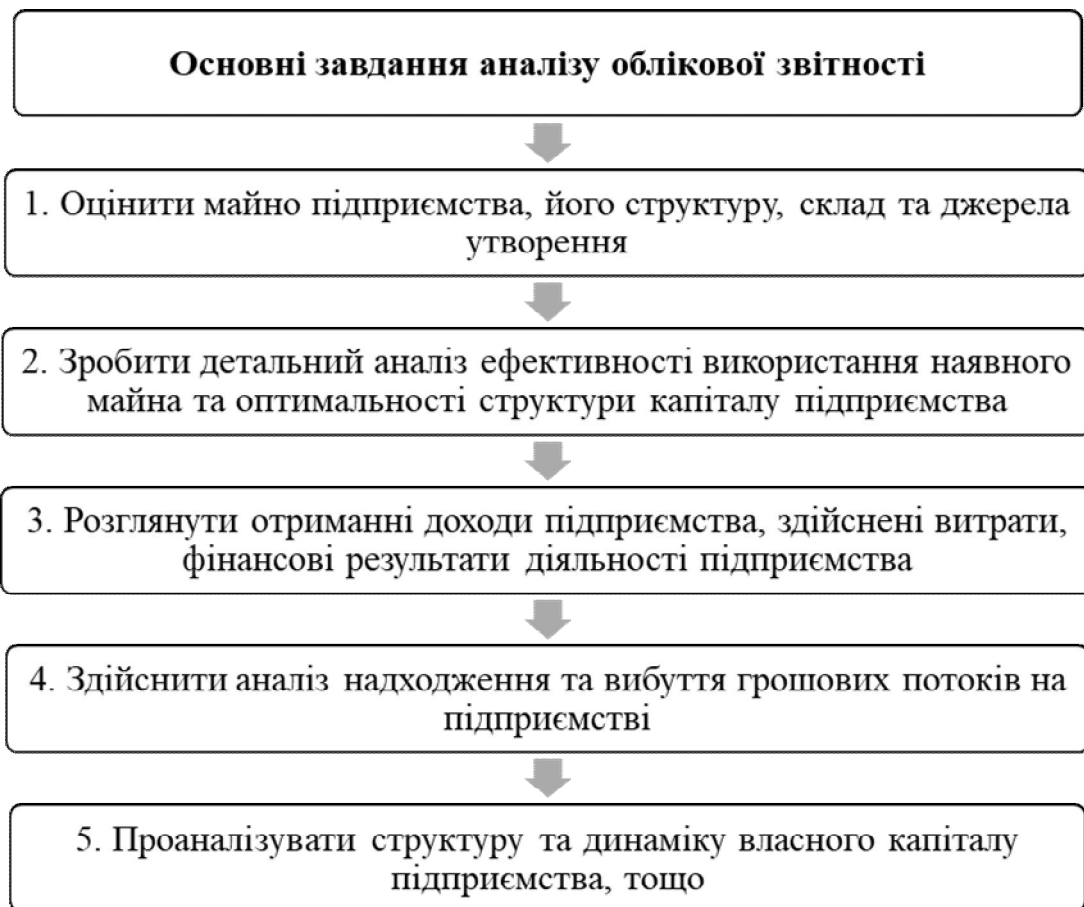

Рисунок 3.1 – Основні завдання аналізу облікової звітності

За допомогою аналізу звітності можливо здійснити: попередню (загальну) оцінку фінансового стану підприємства; аналіз платоспроможності та

фінансової стійкості підприємства; аналіз використання капіталу; аналіз кредитоспроможності підприємства та ліквідності його балансу; аналіз ризиків; аналіз обігу оборотних коштів; оцінку потенційного банкрутства; аналіз дохідності (рентабельності); аналіз валютної самоокупності; аналіз рівня самофінансування; оцінку інвестиційної привабливості підприємства; аналіз фінансових результатів підприємства; прогнозування перспектив розвитку підприємства; аналіз потенціалу, тощо [9, с. 143].

Майновий стан підприємства на початок і кінець звітного періоду характеризуються даними балансу. Порівнюючи зміну підсумків розділів активу балансу, можна виявити, які відбулися зміни стану майна підприємства. Інформація про перемини в організаційній структурі управління, впровадження нових галузей діяльності підприємства, основ роботи з контрагентами й ін. зазвичай описується в пояснювальній записці до річної бухгалтерської звітності. Майбутню перспективу діяльності господарства можна оцінити здійснивши аналіз динаміки прибутку. Інформація про недоліки в діяльності господарства може спостерігатися у балансі в явному або завуальованому виді. Даний випадок може бути тоді, коли в звітності є статті, які показують погану роботу підприємства в звітному періоді. У балансах цілком рентабельних господарств можуть бути також у схованому виді, статті, що говорять про визначені недоліки в роботі.

Практикою фінансового аналізу вироблено низку основних прийомів читання звітності підприємства. Серед них можна виділити такі:

- 1) горизонтальний аналіз;
- 2) вертикальний аналіз;
- 3) трендовий аналіз;
- 4) аналіз відносних показників (фінансових коефіцієнтів);
- 5) порівняльний аналіз;
- 6) факторний аналіз [67, с. 343].

Вертикальний аналіз показує структуру засобів підприємства і джерел їх утворення. Такий аналіз дозволяє перейти до відносних оцінок і проводити порівняння та оцінку економічних показників діяльності підприємств, що різняться по величині використаних ресурсів, згладжувати вплив інфляційних процесів, що спотворюють абсолютні показники фінансової звітності.

Горизонтальний аналіз звітності полягає в побудові однієї або декількох аналітичних таблиць, у яких абсолютні показники доповнюються відносними темпами росту (зниження).

Трендовий аналіз базується на зрівнянні кожної категорії звітності з врахуванням минулих періодів і визначенні основної тенденції динаміки показника з врахуванням впливів різних факторів зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства та індивідуальних особливостей його діяльності в окремих періодах. За допомогою трендового аналізу сформовуються потенційні значення показників у майбутньому.

Аналіз відносних показників (коефіцієнтів) використовується для встановлення взаємозв'язку між показниками фінансової звітності підприємства. В основному розділяють такі групи аналітичних коефіцієнтів: фінансової стабільності, рентабельності, ліквідності, ділової і ринкової активності.

Порівняльний (просторовий) аналіз – це внутрішньогосподарський аналіз показників звітності за окремими показниками самого господарства та його дочірніх підприємств (філій), а також аналіз показників даного підприємства з показниками інших конкуруючих підприємств або середньогалузевими та середніми показниками.

Факторний аналіз – це аналіз впливу певних факторів (причин) на результативний показник за допомогою побудови детермінованих (розділених у часі) або стохастичних (що не мають певного порядку) прийомів дослідження. Причому факторний аналіз може бути як прямим (власне аналіз), коли результативний показник розділяють на окремі складові, так і зворотним

(синтез), коли окремі елементи з'єднують у загальний результативний показник [79, с. 69].

Здійснення прийомів, засобів та методів аналізу, для поставлених цілей здійснення аналізу звітності підприємства в поєднанні разом становлять методика та методологію аналізу.

Аналіз облікової звітності має дати відповідь на таких два запитання: перше – чи отримує господарюючий суб'єкт прибуток, як результат своєї діяльності, і друге – чи має можливість підприємство зробити все, на що зобов'язується, та чи не призведе все це до його ліквідації в зв'язку з недостатньою кількістю ресурсів.

Бухгалтерія та фінансовий відділ підприємства є основними структурами, які здійснюють аналіз та проводять оцінку. До цієї роботи залучаються також інші економічні підрозділи підприємства. Фінансові менеджери на підприємстві виявляють та усувають проблеми задля правильного прийняття рішень. Також аналіз облікових звітів проводиться аудиторями, для перевірки правильності даних вказаних у звітності, вірність обчислень та вчасної сплати податків підприємством. Висновок аудиторів, після перевірки включається до річного звіту [10, с. 145].

Звітність підприємств, які зареєстровані на фондовій біржі, оцінюється спеціальними аналітиками, тому що від фінансового стану таких фірм залежить і вартість її акцій на біржі. Також, завжди ознайомлені з фінансовим станом підприємства і банки, що обслуговують їх. Вони ознайомлюються з звітністю, ретельно її аналізують, що дає їм впевненість в платоспроможності підприємства і в поверненні кредитів.

Отже, аналізом облікових звітів займаються не тільки керівники та спеціальні підрозділи підприємства, але і власники та інвестори, для спостереження за ефективним використанням ресурсів, банки – для оцінювання середовища кредитування, податкові органи – для дотримання запланованих надходжень до бюджету та ін.

Отже, аналіз також може бути як внутрішнім, так і зовнішнім (рис. 3.2). Внутрішній аналіз здійснюється відповідними відділами господарства, а результати такого аудиту є необхідними для планування, контролю та розробки перспектив фінансового стану підприємства. Зовнішній аналіз проводять зовнішні користувачі, а саме: інвестори, постачальники ресурсів, органи контролю, на основі даних оприлюдненої звітності.

Рисунок 3.2 – Структура аналізу облікової звітності

Варто зазначити, що за результатами фінансового аналізу не можна робити категоричні висновки, такий аналіз має на меті тільки реальну оцінку майна підприємства, та правильне групування інформації для визначення вузьких місць підприємства.

3.2 Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства з використанням облікової звітності

Для прийняття якісних управлінських та економічних рішень користувачам фінансової звітності необхідна інформація про фінансовий стан, результати діяльності та зміни у фінансовому стані підприємства.

Аналіз фінансового стану підприємства є необхідним етапом для розробки планів і прогнозів фінансового оздоровлення підприємств. Кредитори та інвестори аналізують фінансовий стан підприємств, щоб мінімізувати свої ризики за позиками та внесками, а також для необхідного диференціювання відсоткових ставок. У результаті фінансового аналізу менеджер одержує певну кількість основних, найінформативніших параметрів, які дають об'єктивну та точну картину фінансового стану підприємства. При цьому в ході аналізу менеджер може ставити перед собою різні цілі: аналіз поточного фінансового стану або оцінку фінансової перспективи підприємства.

Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства починається з попереднього знайомства з підприємством, зокрема з аналізу фінансово-майнового стану. Під час аналізу фінансово-майнового стану використовують горизонтальний та вертикальний способи оцінки балансу підприємства, а також методи аналізу за допомогою фінансових коефіцієнтів.

За даними, наведеними в балансі підприємства можна визначити вартість усього майна підприємства на звітну дату та його структуру і динаміку. Отже, для дослідження фінансово-майнового стану ТОВ «Стандарт-Парк» у табл. 3.1 подамо, перш за все, агрегований баланс, сформований за результатами фінансової звітності 2016 р. (Додаток А).

Таблиця 3.1

Агрегований баланс ТОВ «Стандарт-Парк» за 2016 р.

тис.грн.

№ п/п	Актив	Умовне позначення	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	Відхилення, тис. грн.	Темп приросту, %
1	Необоротні активи	НА	4 282,7	6 978,2	2695,5	62,939
1.1	Основні засоби	ОЗ	4 282,7	6 978,2	2695,5	62,939
2	Оборотні активи	ОА	20 652,0	32 229,9	11577,9	56,062
2.1	Запаси	ЗЗ	8 883,2	11 929,0	3 045,8	34,287
2.2	Дебіторська заборгованість	ДБ	10 010,1	19 895,6	9 885,5	98,755
2.3	Грошові кошти	ГК	1 756,2	771,8	-984,4	-56,053
2.4	Витрати майбутніх періодів	ВМ	1,2	3,6	2,40	200
2.5	Інші оборотні активи	ІА	1,3	77,1	75,8	5 830,769
3	Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	НАПВ	-	-	-	-
	Баланс	БН	24 934,7	39 208,1	14 273,4	57,243
	Пасив	Умовне позначення	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	Відхилення, тис. грн.	Темп приросту, %
4	Власний капітал	ВК	19 761,4	27 239,9	7478,5	37,844
4.1	Зареєстрований капітал		102	102	-	-
4.2	Нерозподілений прибуток		19 659,4	27 137,9	7 478,5	38,040
5	Довгострокові зобов'язання і забезпечення	ДЗ	29,4	38,2	8,8	29,932
6	Поточні зобов'язання і забезпечення	ПЗ	5 143,9	11 930,0	6 786,10	131,925
6.1	Короткострокові кредити банків		2 000,0	4 992,7	2 992,7	149,635
6.2	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги		2 519,0	5 162,4	2 643,4	104,938
6.3	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом		579,2	0,00	-579,2	-100,000
6.4	Інші поточні зобов'язання		45,7	1 774,9	1 729,2	3 783,807
7	Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	ДМ	-	-	-	-
	Баланс	БН	24 934,7	39 208,1	14 273,4	57,243

Вертикальний аналіз балансу підприємства показав, що 100% необоротних активів складають основні засоби. На кінець 2016 р. вартість основних засобів склала 6978,2 тис грн, що на 62,94% більше ніж у попередньому періоді.

Найбільшу питому вагу в оборотних активах займає дебіторська заборгованість, що у складі майна на кінець звітної періоду склала 50,74% проти 40,15% попереднього року, що також підтверджує розширення комерційного кредитування покупців продукції товариства та збільшення заборгованості постачальників перед підприємством. Грошові кошти та їхні еквіваленти товариства за досліджуваний період зменшились у 3,6 разів, і на кінець звітної року склали 771,8 тис. грн. Їхня питома вага в структурі майна підприємства знизилась з 7,04 до 1,97%. Все це свідчить, що структура оборотних активів організації (рис. 3.3) на кінець звітної періоду порівняно з попереднім дещо погіршилась з позиції ліквідності й платоспроможності.

Рисунок 3.3 – Структура активів ТОВ «Стандарт-Парк» за 2016 рр.

Далі проаналізуємо склад й динаміку джерел фінансування підприємства. Аналіз показав, що протягом досліджуваного періоду власний капітал підприємства збільшився на 7,5 млн. грн. або на 37,8%. Його збільшення відбулося, головним чином, за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку на протязі аналізованого періоду (з 19,7 млн. грн. до 27,1 млн. грн. або на 38%), що свідчить про ефективне здійснення господарської діяльності на підприємстві.

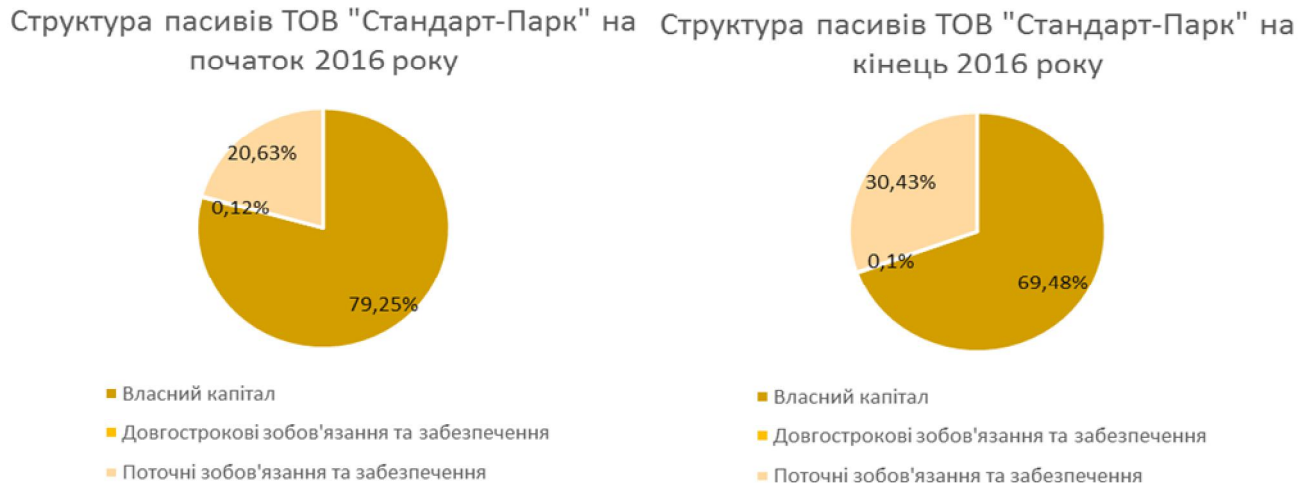

Рисунок 3.4 – Структура пасивів ТОВ «Стандарт-Парк» за 2016 р.

Як зображено на рис. 3.4, питома вага власного капіталу в структурі джерел фінансування майна товариства зменшилася з 79,25% на кінець попереднього року до 69,48% на кінець звітного року. Поточний позиковий капітал товариства в абсолютному вираженні збільшився до 30,43% і на кінець звітного періоду склав 11930 тис. грн. Його частка в структурі джерел фінансування майна зросла з 20,63 до 30,43%, що вказує на незначне збільшення залежності підприємства від зовнішнього фінансування своєї діяльності.

Негативною тенденцією в фінансуванні майна організації є збільшення її залежності від найбільш ризикового джерела фінансування оборотних активів – кредиторської заборгованості, що в подальшому може негативно відобразитися на його платоспроможності. З метою зменшення залежності підприємства від найбільш термінових зобов'язань управлінському персоналу треба поповнити власні оборонні кошти товариства шляхом збільшення генерування прибутку від його виробничо-господарської діяльності, а також здійснити емісію акцій підприємства в відкритий продаж. Усі надані рекомендації дозволять поліпшити фінансову стійкість організації.

За допомогою аналізу облікових звітів проводять розрахунки ряду показників та коефіцієнтів:

- Попередню (загальну) оцінку фінансового стану підприємства та змін його фінансових показників за звітний період.

Оцінка майнового стану підприємства дає можливість визначити абсолютні і відносні зміни статей балансу за певний період, відстежити тенденції їх зміни і визначити структуру фінансових ресурсів підприємства.

Аналіз майна підприємства передбачає проведення аналізу складу майна та його структури, вивчення джерел формування майна, зміни складових майна і джерел його формування [79, с. 189].

Оцінку майнового стану ТОВ «Стандарт-Парк» за допомогою коефіцієнтів проведемо у табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Оцінка майнового стану ТОВ «Стандарт-Парк» за 2015-2016 рр.

№ п/п	Найменування показника	Формула розрахунку	2015	2016
1	Загальна сума господарських засобів, що знаходяться в розпорядженні підприємства, тис. грн	БН	24 934,7	39 208,1
2	Частка необоротних активів в активах	НА/БН	0,17	0,18
3	Частка основних засобів в активах	ОЗ/БН	0,17	0,18
4	Частка основних засобів в необоротних активах	ОЗ/НА	1	1

Як видно з даних табл. 3.2 динаміка вартості майна протягом 2016 року позитивна, вартість майна зросла на 57 %. Проте, частка необоротних активів в активах та частка основних засобів зросли лише на 0,01%.

Із даних вищенаведеної таблиці аналізу майнового стану підприємства можна сказати, що власність ТОВ «Стандарт-Парк» протягом року поступово збільшувалася, це говорить про те, що підприємство вдало розширює свою фінансову діяльність. Також це може позитивно відобразитись на подальшій господарській діяльності підприємства.

- Аналіз платоспроможності підприємства та ліквідності його балансу.

Одним із значних критеріїв визначення фінансового стану підприємства є аналіз та оцінка його платоспроможності, під котрою розуміється здатність підприємства розраховуватися по своїх довгострокових зобов'язаннях. Тому, платоспроможним можна вважати те підприємство у якого активи переважають зовнішні зобов'язання.

Важливим є аналіз ліквідності, адже якщо підприємство спроможне оплачувати свої строкові зобов'язання, то воно являється ліквідним або ж воно в стані здійснити свої короткострокові зобов'язання, реалізуючи поточні активи. Основне завдання аналізу ліквідності балансу – перевірити синхронність надходження і витрачання фінансових ресурсів, тобто здатність підприємства розраховуватися за зобов'язаннями власним майном у визначені періоди часу.

Основними показниками для аналізу ліквідності підприємства є: коефіцієнт загальної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності і коефіцієнт абсолютної ліквідності.

Всі ці показники ліквідності потрібні не тільки для керівників підприємства, а й для різних користувачів аналітичної інформації: коефіцієнт абсолютної ліквідності – для постачальників сировини і матеріалів; коефіцієнт швидкої ліквідності – для банків; коефіцієнт загальної ліквідності – для покупців і власників акцій і облігацій підприємства [51, с. 128].

У якості основного коефіцієнта можна використовувати коефіцієнт загальної ліквідності. Інші показники можуть застосовуватись лише для більш глибокого та детальнішого аналізу, задля відображення впливу окремих статей поточних активів підприємства.

Аналіз ліквідності та платоспроможності ТОВ «Стандарт-Парк» проведемо у табл. 3.3.

Таблиця 3.3

**Оцінка ліквідності та платоспроможності ТОВ «Стандарт-Парк» за
2015-2016 рр.**

№ п/п	Найменування показника	Нормат. значення	Формула розрахунку	2015 р.	2016 р.
1	Оборотний капітал	> 0	(ВК+ЗНВ+ДЗ)- НА	15 508,1	20 299,9
2	Власний оборотний (функціонуючий) капітал (ВОК)	> 0	ВК+ДЗ-НА	15 508,1	20 299,9
3	Коефіцієнт маневреності функціонуючого капіталу		ГК/ВОК	0,113	0,038
4	Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу		ЧистД/ВОК	4,765	2,293
5	Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	2,0-2,5	(ОА+ВМ)/ (ПЗ+ДМ)	0,833	0,585
6	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,8-1,5	(ОА-ЗЗ+ВМ)/ (ПЗ+ДМ)	-0,894	-0,41
7	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,25-0,3	ГК/(ПЗ+ДМ)	0,34	0,065
8	Частка оборотних активів в активах підприємства		ОА/БН	0,828	0,822
9	Частка власних оборотних коштів в оборотних активах		ВОК/ОА	0,751	0,630
10	Частка виробничих запасів в оборотних активах		ЗЗ/ОА	0,430	0,37
11	Частка власних оборотних коштів у покритті запасів і затрат		ВОК/ЗЗ	1,746	1,702

В загальному оборотний капітал у звітному році порівняно із попереднім збільшився, на 30,9% та становить 20299,9 тис грн. При цьому показники ліквідності знизились і це свідчить про те, що платіжні можливості підприємства щодо погашення поточних зобов'язань за умови своєчасного здійснення розрахунків з дебіторами досить низькі. Можна зробити висновок,

що ТОВ «Стандарт-Парк» має недостатньо оборотних коштів, сформованих власними джерелами. Коефіцієнт поточної ліквідності означає, що у 2016 році 0,585 грн поточних активів припадало на 1 грн поточних пасивів, що на 30% менше у порівнянні з попереднім періодом. Велику вартість в оборотних активах займають товари, що є повільно реалізованими активами та дебіторська заборгованість.

У 2016 році спостерігається зменшення показника швидкої ліквідності на 0,54 за рахунок збільшення кредиторської заборгованості на 130%. Коефіцієнт швидкої ліквідності низький, тому що більша частина грошових коштів вкладена в товари, однак те, що показник зменшується - негативне явище. Потрібно зменшити кількість товару, збільшити запас грошових коштів.

На підставі коефіцієнта абсолютної ліквідності 2016 року можна сказати про те, що на 0,065 це підприємство може покрити негайно свої зобов'язання за рахунок грошових коштів, які знаходяться у нього в наявності. Даний показник значно нижче нормативного значення, що є ризиком банкрутства, проте коефіцієнти ліквідності не можуть виступати точними індикаторами фінансового стану підприємства. Вони відображають ліквідність лише на дату складання балансу і не враховують сплату боргів.

Спадання ліквідності підприємства в динаміці говорить про погіршення ситуації з забезпеченістю оборотними коштами. В тому випадку, коли активи являються низько ліквідними, можливий ризик потрапити в негативну фінансову ситуацію. Однак, негативним явищем і є занадто висока ліквідність (якщо коефіцієнт ліквідності є набагато більшим за одиницю). Це свідчить, що існують якісь порушення в застосуванні поточних активів, і як наслідок, спричиняє зниження показника рентабельності підприємства.

Видно, що показник забезпечення поточної діяльності власними оборотними засобами дещо знизився. У 2015 цей коефіцієнт був 1,746, а у 2016 році зменшився на 0,044 та становить 1,702. Зниження показника - негативне явище. Цей коефіцієнт означає, що на 1,7 власні оборотні кошти

покривають поточні активи. На зменшення показника впливає збільшення кредиторської заборгованості, тому щоб збільшити коефіцієнт, потрібно зменшити поточні зобов'язання, зокрема кредиторську заборгованість.

- Аналіз платоспроможності та фінансової стійкості підприємства.

Для будь-якого підприємства важливою умовою подальшого розвитку є його фінансова стабільність. Коли підприємство є фінансово стійким, то воно здатне не піддатися впливу коливань на ринку. Чим більша стабільність підприємства, тим більше в нього існує переваг в отриманні кредитів чи залученні інвестицій. Оскільки, підприємство, котре є фінансово стійким, може вчасно та в повному розмірі виконати свої обов'язки перед державою, працівниками та контрагентами.

Фінансова стійкість є однією з основних характерних особливостей фінансового стану підприємства, яка відображає рівень впевненості кредиторів та інвесторів, котрі вкладають інвестиції в господарську діяльність підприємства.

Фінансова стійкість підприємства – це здатність суб'єкта господарювання функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у мінливому внутрішньому і зовнішньому середовищі, що гарантує його платоспроможність та інвестиційну привабливість у довгостроковій перспективі в межах допустимого ризику [73, с. 176].

На рівень фінансової стійкості підприємства можуть впливати як зовнішні такі внутрішні фактори. До внутрішніх факторів належать: структура активів підприємства та правильне управління ними, стан витрат виробництва, стан і структура виготовленої продукції, а також наявність позикових коштів у майні підприємства та їх кількість.

До зовнішніх факторів відносять: кредитна та податкова політика в країні, економічне середовище господарювання, рівень доходів споживачів, технологія, яка використовується суспільством, та інші [88, с. 276].

Фінансова стійкість підприємства також залежить від фінансової структури підприємства, а саме, рівень залежності підприємства від інвесторів та кредиторів підприємства. Вона відображає діяльність підприємства в майбутньому.

Задля оцінки фінансової стійкості, тобто оптимальності співвідношення власного і залученого капіталу застосовують такі основні показники:

1. Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності) – це коефіцієнт, який відображає частку власного капіталу в загальній сумі капіталу, авансованого в діяльність підприємства

2. Коефіцієнт фінансової залежності – коефіцієнт, котрий відображає рівень фінансової залежності підприємства від зовнішніх джерел

3. Коефіцієнт маневреності власного капіталу – коефіцієнт, який зображає, яка кількість власного капіталу знаходиться в мобільній формі, та яка капіталізована.

Окрім того, задля аналізу фінансової стійкості підприємства можуть застосовувати безліч інших взаємопов'язаних показників. Під час проведення аналізу не є можливою ситуація покращення усіх коефіцієнтів, тому що покращення одного з показників спричинить погіршення іншого.

Аналіз фінансової стійкості ТОВ «Стандарт-Парк» здійснимо у табл. 3.4.

Отже, із проведених нами розрахунків показника фінансової незалежності, бачимо, що ТОВ «Стандарт-Парк» є досить стійким, та стабільним підприємством. Негативною тенденцією для даного показника є невелике зменшення його значення в динаміці. Із проведених нами розрахунків, бачимо, що даний показник знизився на 0,095 та становить 0,695, але якщо дане значення є вищим за 0,5, то підприємство має достатню гнучкість при використанні власних коштів.

Показник фінансової залежності протягом року зріс на 0,177 та становить 1,439, це говорить про збільшення фінансової залежності підприємства.

Таблиця 3.4

Оцінка фінансової стійкості ТОВ «Стандарт-Парк» за 2015-2016 рр.

№ п/п	Найменування показника	Нормат. значення	Формула розрахунку	2015 р.	2016 р.
1	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,5-0,8	ВК/БН	0,79	0,695
2	Коефіцієнт фінансової залежності	1,25-2,0	БН/ВК	1,262	1,439
3	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,05-0,10	ВОК/ВК	0,785	0,745
4	Коефіцієнт структури залученого капіталу		ДЗ/ЗК	-	-
5	Коефіцієнт інвестування	>1,0	ВК/НА	4,614	3,904
6	Коефіцієнт покриття запасів і затрат власними оборотними коштами	0,6-0,8	(ВК-НА)/ЗЗ	1,773	1,699
7	Коефіцієнт прогнозу банкрутства	в динам	(ОА+ВМ- ПЗ- ДМ)/БН	-0,034	-0,126
8	Коефіцієнт фінансової стійкості		ВК/(ПЗ+ДМ)	3,842	2,283

Коефіцієнт інвестування знизився на 0,71, що є негативним явищем у розвитку підприємства. Також з даної таблиці ми спостерігаємо спад у коефіцієнта фінансової стійкості на 1,56, що також є негативним фактором.

Отже, головною проблемою для ТОВ «Стандарт-Парк», є низький рівень окремих показників фінансової стійкості (автономії, маневреності), обумовлений недостатньою величиною власного капіталу для фінансування діяльності господарюючого суб'єкта. Тож на сьогоднішній день актуальним питанням виступає оптимізація структури капіталу. Це таке співвідношення між власним і позиковим капіталом, при якому забезпечується найефективніша пропорційність між доходністю та фінансовою стійкістю підприємства.

Таким чином, одним із стратегічних завдань підприємств є приведення співвідношення власного і позикового капіталу до оптимального, яке

забезпечить і максимальний рівень фінансової рентабельності, і достатній рівень фінансової стійкості, а відповідно і її зміцнення.

- Аналіз ділової активності та оборотності активів

Ділова активність підприємства у фінансовому аспекті проявляється, насамперед, у швидкості обороту його коштів. Аналіз ділової активності полягає в дослідженні рівнів і динаміки різноманітних коефіцієнтів оборотності, основними з яких є:

- Коефіцієнт оборотності активів;
- Коефіцієнт оборотності оборотних засобів;
- Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості;
- Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості;
- Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів;
- Коефіцієнт оборотності основних засобів;
- Коефіцієнт оборотності власного капіталу;

Важливість показників оборотності пояснюється тим, що характеристики обороту багато в чому визначають рівень прибутковості підприємства.

Коефіцієнт оборотності активів відображає швидкість обороту сукупного капіталу, або скільки грошових одиниць реалізованої продукції припадає на одну грошову одиницю активів.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості характеризує швидкість розрахунків з постачальниками та іншими кредиторами, які обслуговують поточну діяльність підприємства щодо придбання товарно-матеріальних цінностей.

Підвищення показника коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості в динаміці свідчить про покращення розрахунково-платіжної дисципліни підприємства у відносинах з постачальниками, бюджетом, позабюджетними фондами, персоналом підприємства, іншими кредиторами.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості надає можливість визначити, скільки разів протягом періоду обсяги надходжень від реалізації можуть вмістити в собі середній залишок боргових прав.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості оцінюють разом з оборотністю кредиторської заборгованості. Позитивною тенденцією в організації розрахунків підприємства є перевищення коефіцієнтом оборотності дебіторської заборгованості коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості і навпаки, перевищення коефіцієнтом оборотності кредиторської заборгованості коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості є наслідком прорахунків підприємства в роботі з покупцями боржниками, зростанням обсягів комерційного кредитування.

Підвищення оборотності дебіторської заборгованості свідчить про покращення платіжної дисципліни покупців: своєчасне погашення покупцями заборгованості перед підприємством і скорочення продажів з відстрочкою платежу. Значення даного показника залежить від кредитної політики підприємства, від ефективності системи контролю, що забезпечує своєчасність надходження оплати.

Коефіцієнт оборотності запасів відображає число оборотів запасів на підприємстві і дозволяє виявити резерви зростання виробництва продукції. Тобто коефіцієнт оборотності запасів – показує число разів поповнення запасів за рік.

Коефіцієнт фондівдачі показує скільки грошових одиниць виручки можна отримати з одиниці вкладення в основні засоби.

Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондівдача) характеризує ефективність використання основних засобів.

Зростання значення показника коефіцієнта оборотності основних засобів в динаміці, свідчить про зменшення обсягів неліквідних статей оборотних активів, що сприяє покращенню структури оборотних активів підприємства в цілому та підвищення рівня його фінансової стійкості. Відповідно зниження

коефіцієнта оборотності матеріальних запасів є наслідком відносного збільшення виробничих запасів і незавершеного виробництва або зниження попиту на готову продукцію.

Позитивною тенденцією значення даного коефіцієнту є його зростання в динаміці, а зниження фондівдачі є результатом зменшення обсягу реалізації або занадто високої вартості капітальних вкладень. Значення коефіцієнта оборотності основних засобів залежить від галузі, в якій функціонує підприємство, від методів нарахування амортизації й підходів щодо оцінки вартості активів. В той же час на практиці можлива така ситуація, що підприємство, яке в своїй діяльності використовує фізично та морально зношене обладнання може мати значення коефіцієнта більш вищим, ніж підприємство, яке постійно здійснює оновлення та модернізацію своїх основних засобів.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу (коефіцієнт адекватності інвестування) розраховується як відношення чистого доходу від реалізації до середньорічної величини власного капіталу підприємства. Він свідчить про те, на скільки масштаб діяльності підприємства забезпечується власним капіталом. Якщо в аналізованого підприємства цей коефіцієнт значно перевищує середньо галузевий, це свідчить про те, що підприємство максимальною мірою використовує кожен гривню вкладених власниками коштів.

Оцінку ділової активності ТОВ «Стандарт-Парк» проведемо у табл. 3.5.

Коефіцієнт оборотності активів у 2016 становить 1,452, що свідчить про те, що на кожен гривню залучених коштів було здійснено реалізації на суму 1,45 гривень. Даний показник є недостатньо високим, тому необхідно працювати в напрямку оптимізації суми активів. Для цього можна продати частину незавантажених необоротних активів (якщо збільшення завантаженості не планується), знизити суму запасів (якщо їх обсяг надмірний), вжити заходів по поверненню дебіторської заборгованості. Заходи по збільшенню виручки компанії також позитивно впливають на оборотність активів.

Таблиця 3.5

Аналіз ділової активності ТОВ «Стандарт-Парк» за 2016 р.

№ п/п	Найменування показника	Нормат. значення	Формула розрахунку	Показник
1	Коефіцієнт оборотності активів	збільш.	Чиста виручка від реалізації продукції/ середньорічна вартість активів	1,452
2	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	збільш.	Чиста виручка від реалізації продукції/ середньорічна сума кредиторської заборгованості	10,534
3	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	збільш.	Чиста виручка від реалізації продукції/ середньорічна сума дебіторської заборгованості	3,113
4	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	збільш.	Чиста виручка від реалізації продукції/ середньорічна вартість запасів	4,473
5	Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	збільш.	Чиста виручка від реалізації/середньорічна вартість основних засобів	8,267
6	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	збільш.	Чиста виручка від реалізації/середньорічна величина власного капіталу	1,981

Значення показника оборотності кредиторської заборгованості становить 10,534 оборотів в рік, дебіторської заборгованості - 3,113. Порівнюючи суму кредиторської заборгованості та дебіторської заборгованості можна підсумувати, що компанія використовує кредиторську заборгованість для фінансування власних дебіторів, а також частина цих коштів використовує для фінансування інших активів. Для вирішення проблеми необхідно відкоригувати поточну політику управління дебіторською заборгованістю і працювати тільки на умовах передоплати з клієнтами, які не платять вчасно.

Оборотність матеріальних запасів у 2016 році становить 4,473 обороти в рік.

Коефіцієнт оборотності основних засобів відображає, що у 2016 році було вироблено продукції та надано послуг на суму 8,267 гривень на кожен використований гривню основних засобів.

Оборотність власного капіталу ТОВ «Стандарт-Парк» відображає, що на кінець періоду дослідження було вироблено товарів і надано послуг на суму 1,981 гривень на кожен гривню залучених коштів власників. Для підвищення оборотності власного капіталу необхідно працювати в напрямку збільшення обсягу збуту.

- Аналіз доходності (рентабельності) (результати подано у табл. 3.6).

Не можна не погодитись із думкою Гуменюка О. О. [17, с. 171] який стверджує, що необхідною умовою проведення якісного аналізу фінансових результатів є перш за все – відокремлення стабільних складових доходів і витрат від випадкових, тих що не є повторювальними і нестійкими.

Прибуток підприємства відображає результат господарської діяльності підприємства без врахування ресурсів та активів, які використовувалися ним, саме тому його потрібно доповнювати показником рентабельності.

Рентабельність – це якісний, вартісний показник, що характеризує рівень віддачі витрат або ступень використання ресурсів, що є в наявності, в процесі виробництва і реалізації продукції [15, с. 144].

Оцінку доходності (рентабельності) ТОВ «Стандарт-Парк» проведемо у табл. 3.6.

Таблиця 3.6

**Аналіз рентабельності підприємства ТОВ «Стандарт-Парк» за
2015-2016 рр.**

№ п\п	Найменування показника	Нормат. значення	Формула розрахунку	2015 р.	2016 р.
1	Коефіцієнт рентабельності активів	>0, збільш.	Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування/ Валюта балансу	0,37	0,12
2	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	>0, збільш.	Чистий прибуток/ Власний капітал	0,38	0,20
3	Коефіцієнт рентабельності діяльності	>0, збільш.	Чистий прибуток/ Чиста виручка від реалізації	0,10	0,12

Оскільки, не існує нормативних значень щодо рентабельності підприємства, за допомогою яких можна здійснювати аналіз, то зазвичай позитивною ситуацією на підприємстві вважається зростання вищенаведених показників в динаміці за певний період. Тому можна сказати, що на досліджуваному нами підприємстві така ситуація спостерігається лише по коефіцієнту рентабельності діяльності. Даний показник протягом року зріс на 0,02 та становить 0,12. Показники рентабельності активів та власного капіталу протягом року різко знизилась. Так, показник рентабельності активів 2015 року становив 0,37, а у 2016 – 0,12, що у тричі нижче. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу знизився майже вдвічі та становить 0,20% у порівнянні з попереднім періодом.

Діючий склад звітності та її компоненти відображають різні аспекти господарських операцій і подій не лише за звітний період, а й подають відповідну інформацію попереднього звітного періоду, розкриття облікової політики та її зміни, що робить можливим ретроспективний аналіз діяльності досліджуваного підприємства.

Крім того, дані облікової звітності є основою не тільки для оцінки результатів звітного періоду, але й для їх прогнозування. Так, інформація щодо фінансового стану та результатів діяльності часто використовується як основа для прогнозування майбутнього фінансового стану.

Отже, аналітику або фінансовому менеджеру для прогнозування показників діяльності підприємства необхідно знати та розумітися у облікових звітах компанії для того, щоб подати вірну інформацію керівництву про фінансовий стан та виробничу діяльність аналізованого підприємства.

3.3 Методика аудиту показників облікової звітності підприємства

У ринковому середовищі аналізу та аудиту підлягає вся господарсько-фінансова діяльність підприємства, яка спонукає підприємців відповідально

ставитися до виконання своїх обов'язків. Аудит покликаний виявляти умови, що породжують безгосподарність та сприяти їх ліквідації, реалізуючи при цьому профілактичну функцію. Підготовка достовірної бухгалтерської звітності є одним з основних завдань керівництва суб'єкта господарювання.

Складовою аудиту облікової звітності є фінансовий аналіз звітності, у процесі якого слід дати оцінку фінансової сталості й платоспроможності, зокрема розрахувати коефіцієнти і показники ліквідності й фінансової активності, що зроблено в попередньому розділі.

Аудит звітності – це процес, внаслідок якого аудитор може сформулювати власну думку щодо того, чи правильно підготовлена звітність і чи відповідає вона чинному законодавству. Облікова звітність підприємства перш за все повинна відповідати: Міжнародним стандартам фінансової звітності, Національним стандартам фінансової звітності, іншим нормативним актам, вказаних у звітності [58, с. 247].

В процесі перевірки аудитор набирає достатню кількість потрібних доказів, задля правильного формування висновків аудиторської перевірки, які є необхідними для обґрунтування власної думки.

Видатний американський вчений і практик Роберт Монтгомері писав, що факти, відображені у звітах, є предметом аудиторської перевірки. Обов'язок аудитора – сформулювати думку про стан фінансової звітності в цілому у вигляді аудиторського висновку.

Отже, обов'язком аудитора є забезпечити високий рівень впевненості в тому, що звітність підприємства, яка перевіряється, не містить суттєвих викривлень.

Послідовність аудиторської перевірки діяльності підприємства складається з цілого ряду дій. Ми пропонуємо їх узагальнити таким чином (рис. 3.5):

- ✓ збір і аналіз інформації, необхідної для оцінки достовірності бухгалтерського обліку та облікової звітності суб'єкта підприємницької діяльності;
- ✓ визначення профілю та обсягу діяльності підприємства за установчими документами, за статутом, характером і змістом його роботи;
- ✓ шляхом порівняння фактичної діяльності підприємства зі статутною встановлення невідповідності між ними (за їх наявності), про що ставиться до відома керівництво підприємства і здійснюються операції з внесення змін чи доповнень до статуту чи перереєстрація підприємства у відповідних державних органах;
- ✓ планування аудиту і наступний контроль аудиторської перевірки;
- ✓ оцінювання внутрішнього аудиторського контролю;
- ✓ контроль відповідності даних облікової звітності записам в облікових регістрах та первинних документах;
- ✓ перевірка відповідності даних бухгалтерського обліку і облікової звітності вимогам чинного законодавства і нормам облікової політики;
- ✓ оцінка показників податкової, соціальної та статистичної звітності;
- ✓ аналіз показників балансу і даних інших форм фінансової звітності;
- ✓ перевірка аналогічних показників фінансової звітності та їх порівняння з даними податкової, соціальної та статистичної звітності, взаємоув'язка показників;
- ✓ попередня оцінка повноти і правильності складання облікової звітності.

Рисунок 3.5 –Послідовність дій аудиторської перевірки діяльності підприємства

Під час здійснення аудиторської перевірки аудитор має врахувати те, що клієнт не дотримується законодавчих та нормативно-правових актів чинних в

Україні, може спричинити перекручення звітності суб'єкта господарювання, що значно змінить фінансові результати господарської діяльності клієнта.

Виявлення того, що підприємство не виконує вимоги нормативних актів, вимагає детального розгляду питання про правдивість дій керівництва, та інших робітників підприємства, а також про роль цього невиконання в інших напрямках аудиту.

Якщо підприємство проводить аудиторську перевірку показників облікової звітності, то воно може використати це в подальшій діяльності, для уникнення таких порушень вимог законодавства України.

Однак, аудитору слід врахувати, що під час проведення аудиторських перевірок завжди існує ризик невиявлення помилок, навіть якщо перевірка добре спланована і проведена відповідно до вимог Національних нормативів аудиту. Зазначена ймовірність зростає внаслідок впливу таких факторів:

- 1) наявність значної кількості нормативних актів;
- 2) неминуча відносна обмеженість систем обліку і внутрішнього контролю, які не можуть висвітити всю фактичну діяльність клієнта, а також відносна суб'єктивність, що супроводжує таку аудиторську процедуру, як тестування;
- 3) зазначення того, що велика кількість аудиторських доказів, які одержав аудитор, мають не доказовий, а інформативний характер [82, с. 95].

При здійсненні своїх професійних обов'язків аудитор, в свою чергу, повинен керуватись етичними принципами, які встановлені Міжнародною федерацією бухгалтерів. До таких принципів відносяться: чесність, незалежність, об'єктивність, незалежна сумлінність та професійна компетентність, професійна поведінка, конфіденційність, наслідування технічних стандартів. Дотримання таких принципів допомагають аудитору підвищити довіру клієнтів до його діяльності та наданих аудиторських висновків.

Задля проведення перевірки аудитору необхідна повна та достовірна інформація, на основі якої можна зробити висновок, тому клієнт зобов'язаний надати відповідні облікові звіти. Зокрема, для якісного проведення аудиту облікової звітності підприємства необхідні дані, які містяться у: бізнес-плані; розрахунку нормативу власних обігових коштів; головній книзі; балансі (звіт про фінансовий стан); звіті про фінансові результати (звіті про сукупний дохід); звіті про рух грошових коштів; звіті про власний капітал; примітках до фінансової звітності; податковій звітності; соціальній звітності; статистичній звітності; реєстрах бухгалтерського обліку; первинній документації.

При аудиті господарських операцій, документи виступають основним джерелом доказів.

У процесі перевірки перш за все перевіряють документи, які мають певні порушення чи недоліки. Такі недоліки можна виявити за наступними ознаками:

- порушення встановлених форм документів;
- відсутність необхідних підписів, недостатнє оформлення документів, або ж наявність в документах зайвих підписів осіб, які на це не мають права;
- невідповідність записів в різних реєстрах, які належать до однієї операції;
- відображення в документах неправильних та негативних записів, без наявності документальних підстав;
- відсутність при виконавчому документі розпорядження на проведення господарських операцій;
- вказані бухгалтерські записи, які не належать до даного періоду;
- наявність похибок у підрахунках наведених в реєстрах;
- наявність в реєстрах бухгалтерського обліку односторонніх записів;
- відсутність при документах необхідних додатків та записів окремих реквізитів;
- наявність виправлень у документах та підробка підписів;
- відмінність даних у різних примірниках одного й того ж документа;

– відсутність відповідних записів у картках аналітичного обліку, та інші.

Суттєвий вплив на перевірку відповідності облікової звітності первинному обліку має і форма обліку. Як стверджує О. В. Кузнецова [37, с. 103], загальна концепція і основна мета аудиту не залежать від того, яка форма обліку – ручна чи комп'ютеризована – застосовується на підприємстві, однак при цьому виникнення нових інформаційних технологій призводить до появи нових об'єктів контролю, а це в свою чергу потребує адаптації існуючих методів до принципово нових технологій обробки даних, розробки нових методів контролю.

Також, важливим фактором є те, що аудитор у ході перевірки повинен враховувати наведені особливості комп'ютерної форми ведення бухгалтерського обліку, оскільки останні впливають, як на обсяг аудиторських робіт, так і на методику аудиторської перевірки. При оцінці впливу комп'ютерної форми ведення бухгалтерського обліку на аудиторську перевірку необхідно враховувати безліч факторів, які наведені в таблиці 3.7.

Актуальним питанням, яке виникає при перевірці аудитором системи обліку, який ведеться в умовах комп'ютеризованої обробки даних, є розробка способів юридичного підтвердження достовірності даних, які реєструються, адже в сучасних умовах господарювання велика кількість підприємств в Україні формують первинні документи та звітність не складаючи при цьому їх паперові аналоги. Це, в свою чергу, ускладнює процес проведення перевірки аудитором стану ведення обліку суб'єктом господарювання оскільки для того, щоб перевірити достовірність електронних документів необхідно дослідити юридичну обґрунтованість складання електронного документу та правильність роботи алгоритму програми.

Таблиця 3.7

Фактори впливу комп'ютерної форми ведення обліку на організацію та методику аудиторської перевірки звітності

Фактори впливу	Характеристика факторів	Вплив на організацію та методику аудиту
1	2	3
Рівень комп'ютеризації обліку на підприємстві	Залежно від ступеня комп'ютеризації облік на підприємстві може бути повністю або частково комп'ютеризованим, що в свою чергу визначає об'єкти аудиторської перевірки. Вагомий вплив здійснює також і ступінь централізації облікових даних. Коли вся інформація по підприємству збирається в одному центральному комп'ютері, аудитору досить легко отримати інформацію про діяльності підрозділів та філій даного підприємства	Визначає об'єкти перевірки у ході аудиту, прийоми та способи їх перевірки
Вид бухгалтерської інформаційної системи обліку, яка використовується на підприємстві	Визначається, яку саме програму використовує дане підприємство, як давно вона оновлювалась, наскільки відповідає чинному законодавству з бухгалтерського та податкового обліку	Впливає на визначення власної спроможності провести аудиторську перевірку та термін її проведення
Рівень знань аудитора з особливостей ведення обліку за допомогою даного програмного продукту	Для того, щоб оцінити свій кваліфікаційний рівень, аудитору необхідно порівняти власну підготовленість та досвід роботи з використовуваними фірмою методами обробки облікових даних. Проте при оцінці складності обробки даних на підприємстві необхідно також враховувати чи продукт, що використовується для ведення бухгалтерського обліку є стандартний	Впливає на визначення власної спроможності провести аудиторську перевірку та необхідності залучення стороннього спеціаліста
Доступність інформації для проведення перевірки	Доступність даних для потреб аудиту передбачає можливість отримання аудитором необхідних документів (паперових та електронних) та підтвердження їх достовірності	Визначає об'єкти перевірки у ході аудиту, прийоми та способи їх перевірки
Можливість залучення до перевірки сторонніх осіб (експертів з інформаційних систем обліку)	При потребі аудитор може долучити до перевірки експертів з використання програмних продуктів проте існує ризик того, що замовник аудиту може відмовитись надати власну програму для вивчення сторонньому експерту, а також вартість таких послуг є досить високою	Впливає на терміни проведення перевірки, визначає види робіт, які необхідно виконати аудитору

На закінчення аудиторської перевірки складається аудиторський висновок. Аудиторський висновок повинен бути складений на основі відомостей про реальний або нереальний стан облікової звітності господарюючого суб'єкта, відповідність її правилам ведення бухгалтерського обліку, економічну оцінку фінансового стану, прибутковості, платоспроможності та стабільності підприємства. Окрім цього, у висновку вказується те, що достовірність облікової звітності підтверджуються документами первинного обліку, наявністю цінних паперів, грошових коштів, необоротних активів, товарно-матеріальних цінностей та інші.

Після цього, на завершальному етапі складання висновку, аудитор звертає увагу на порушення, які здійснювало підприємство, на виявленні недоліки в звітності, наводить рекомендації для їх усунення та покращення фінансового стану, а також наголошує на позитивних сторонах господарської діяльності підприємства.

Особливе місце при аудиті звітності займає аудит фінансового стану та фінансових результатів.

Аудит фінансового стану підприємства здійснюється передусім із застосуванням розрахунково-аналітичних методичних прийомів економічного аналізу і методів документального аудиту операцій, які стосуються наявності, руху оборотних коштів для визначення конкретних причин, винних службових осіб.

Слід також зазначити, що система документально достовірної інформації запобігає ризику аудитора припустити похибки при оцінці результатів фінансово-господарської діяльності підприємства. Аудитор (аудиторська фірма) може самостійно вибирати найбільш придатні показники для аналізу фінансового стану підприємства. А тому результати аналізу повинні базуватися на інформації бухгалтерської звітності, достовірність якої підтверджена.

Основною особливістю аудиту фінансового стану підприємства є глибокий аналіз всіх розділів балансу та порівняння їх із записами в Головній

книзі за період, який аналізується. В тому випадку, коли виявлено хоча б якісь невідповідності у показниках чи інших записах, аудитор може перевіряти облікові реєстри та первинні документи. У процесі перевірки даних первинних документів, облікових реєстрів, аудитору необхідно впевнитись у правильності та реальності наведених записів, та у повноті обліку на підприємстві. В наслідок цього, аудитор формує свою професійну думку про реальний фінансовий стан підприємства, та відповідність його наведеним показникам у фінансовій звітності.

Не менш важливим є аудит господарських операцій з формування фінансових результатів діяльності підприємства та використання прибутку, головною метою якого є перевірка достовірності та відповідності нормативним актам порядку відображення в обліку та звітності прибутків і збитків підприємства, своєчасності і повноти перерахування податків до бюджету. Крім того, звертається увага на законність і правильність розподілу та використання прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства після оподаткування, на створення фондів, виплату дивідендів тощо.

Саме тому, на досліджуваному підприємстві ТОВ «Стандарт-Парк» при проведенні аудиту фінансової звітності, на нашу думку, перш за все необхідно провести перевірку фінансових результатів за певними напрямками відображеними на рис. 3.6.

Важливість проведення перевірки саме за такими напрямками зумовлена тим, що українська практика з врахуванням існуючого законодавства передбачає на основі теоретичної бази економічного аналізу прибутку підприємства, прийнятої для всіх підприємств незалежно від форм власності, єдину модель господарського механізму підприємства, яка ґрунтується на оподаткуванні прибутку, яка по суті є моделлю формування і розподілу фінансових результатів.

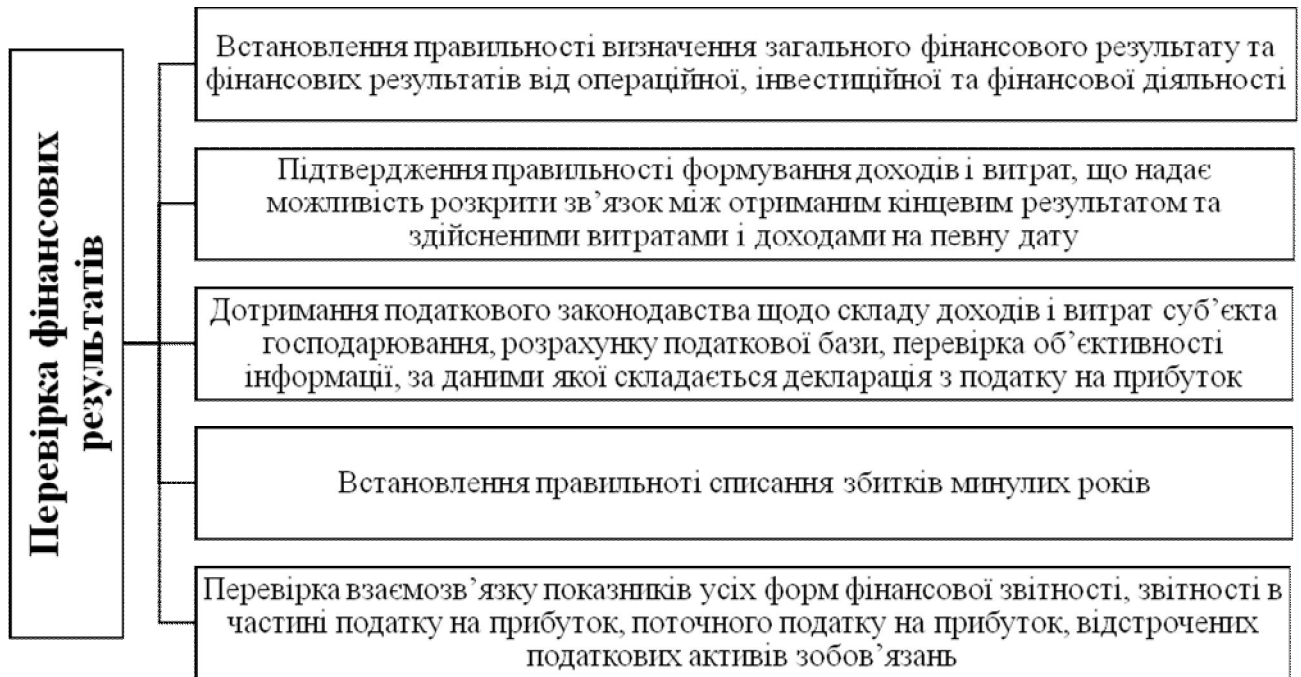

Рисунок 3.6 – Алгоритм перевірки фінансових результатів на ТОВ «Стандарт-Парк»

Виокремлення напрямів здійснення аудиторської перевірки дає підстави для визначення основних контрольних точок, які мають бути підтвержені при перевірці фінансових результатів, з метою визначення методичних прийомів перевірки (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

Методика проведення аудиторської перевірки фінансових результатів діяльності

Контрольні точки	Завдання перевірки	Інформаційна база для перевірки	Прийоми контролю
1	2	3	4
Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Перевірка достовірності та повноти відображення доходу від реалізації, обґрунтованості віднесення та достовірності відображення на рахунках бухгалтерського обліку доходу від реалізації	Виписки банку Накладні на реалізацію Акти приймання-передачі робіт та послуг Регістри обліку Головна книга Звіт про фінансові результати Декларація з податку на прибуток	Формальна, нормативно-правова, арифметична та взаємна перевірка

Продовження табл. 3.8

1	2	3	4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	Перевірка достовірності та повноти включення витрат до собівартості, доцільності здійснених витрат та доцільності їх списання відповідно до обраного методу обліку витрат, перевірка достовірності відображення витрат в системі бухгалтерського обліку	Калькуляції по видам продукції (планові та фактичні) Накладні на внутрішнє переміщення Розрахунково-платіжні відомості Розрахунки бухгалтерії Картки складського обліку матеріалів Групувальні відомості витрат Відомості розподілу загально виробничих витрат Регістри обліку Головна книга Звіт про фінансові результати	Формальна, нормативно-правова, арифметична та взаємна перевірка, контрольний обмір виконаних робіт, контрольний запуск сировини та матеріалів
Інші операційні доходи Фінансові доходи Доходи від інвестиційної діяльності	Перевірка достовірності облікових даних та повноти відображення в системі бухгалтерського обліку доходів для розрахунку бази оподаткування	Договори Виписки банку Прибуткові касові ордери Акти виконаних робіт (наданих послуг) Регістри обліку Головна книга Фінансова звітність	Формальна, нормативно-правова, логічна, арифметична та взаємна перевірка
Інші операційні витрати Фінансові витрати Витрати від інвестиційної діяльності	Перевірка законності, доцільності та реальності понесених витрат, а також достовірності їх відображення в системі бухгалтерського обліку	Договори Виписки банку Акти приймання-передачі отриманих робіт та послуг Кошториси витрат Групувальні відомості Регістри обліку Фінансова звітність	Формальна, нормативно-правова, логічна, арифметична та взаємна перевірка
Фінансовий результат до оподаткування	Перевірка достовірності розрахунків з визначення фінансового результату до оподаткування, визначення рівня покриття витрат підприємства отриманими доходами, встановлення рівня беззбиткової діяльності	Розрахунки бухгалтерії Наказ про облікову політику Відомість результатів маржинального аналізу Звіт про фінансові результати Декларація з податку на прибуток	Арифметична та взаємна перевірка

Продовження табл. 3.8

1	2	3	4
Податок на прибуток	Визначення правильності розрахунку податку на прибуток відповідно до вимог законодавства	Розрахунки бухгалтерії Звіт про фінансові результати Декларація з податку на прибуток	Арифметична та взаємна перевірка
Чистий прибуток (збиток)	Визначення правильності розрахунку чистого прибутку (збитку) та достовірності його відображення в системі бухгалтерського обліку	Регістри обліку Головна книга Баланс Звіт про фінансові результати Звіт про власний капітал Примітки до річної фінансової звітності	Арифметична, взаємна та нормативно-правова перевірка

До типових помилок, які можуть бути виявлені аудитором під час перевірки операцій з формування фінансових результатів та розподілу прибутку та відповідно, які впливають на достовірність показників Звіту про фінансові результати, зокрема, та фінансової звітності в цілому, а також декларації з податку на прибуток зображені на рис. 3.7:

Рисунок 3.7 – Типові помилки під час перевірки аудитором фінансових результатів

Після опрацювання наявних аудиторських висновків за результатами проведення аудитів у попередніх звітних періодах на ТОВ «Стандарт-Парк» суттєвих помилок виявлено не було.

Аудит показників фінансової звітності закінчується формуванням заходів, що стосуються маркетингової діяльності, які сприяють зростанню економічної ефективності діяльності господарства. Висновки аудитора та його пропозиції мають складатися по всіх підрозділах суб'єкта господарювання, з врахуванням позицій економістів, бухгалтерів, та аудиторів підприємства. Такі висновки допомагають сформулювати більш ефективні заходи, які будуть висвітлювати тенденції роботи кожного окремого підрозділу. Отже, аудит показників фінансової звітності покращує розвиток маркетингової діяльності, як основи ринкової економіки, спрямованої для покращення господарської діяльності та задоволення потреб робочого персоналу господарства.

Висновки до розділу 3

Підсумовуючи результати аналізу, ми зробили наступні висновки:

1. На нашу думку, мета аналізу облікової звітності полягає в оцінці результатів ефективності діяльності підприємства за звітний період, поточного фінансового стану і перспективних можливостей, що дозволяє виявити слабкі місця та резерви, позбутись недоліків та проблем діяльності підприємства.

2. Із проведених нами розрахунків показника фінансової незалежності, бачимо, що ТОВ «Стандарт-Парк» є досить стійким, та стабільним підприємством. Негативною тенденцією для даного показника є невелике зменшення його значення в динаміці, адже даний показник знизився на 0,095 та становить 0,695, але якщо дане значення є вищим за 0,5, то підприємство має достатню гнучкість при використанні власних коштів. Разом з тим, показник фінансової залежності протягом року зріс на 0,177 та становить 1,439, це говорить про збільшення фінансової залежності підприємства. Коефіцієнт інвестування знизився на 0,71, що є негативним явищем у розвитку

підприємства. Також з наведених даних ми спостерігаємо спад у коефіцієнта фінансової стійкості на 1,56, що також є негативним фактором. Головною проблемою для ТОВ «Стандарт-Парк», є низький рівень окремих показників фінансової стійкості (автономії, маневреності), обумовлений недостатньою величиною власного капіталу для фінансування діяльності господарюючого суб'єкта. То ж на сьогоднішній день актуальним питанням стає оптимізація структури капіталу досліджуваного підприємства.

3. Під час здійснення аудитором перевірки фінансової звітності підприємства, проводиться оцінка достовірності статей балансу та іншої звітності. Аудитор або ж аудиторська фірма можуть для перевірки фінансового стану підприємства, самостійно обирати найнеобхідніші показники. Результати перевірки мають ґрунтуватися на даних бухгалтерської звітності, правдивість котрої підтверджена. Враховуючи встановлену відповідність та взаємоузгодженість фінансової звітності ТОВ «Стандарт-Парк», наявність визначення показників економічної ефективності діяльності підприємства, структури майна та зобов'язань, ефективності використання ресурсів, можна стверджувати, що внутрішній аудит, що застосовується на підприємстві є дієвим, однак з метою досягнення неупередженості та підтвердження якості застосовуваних процедур, доцільним є застосування зовнішнього аудиту. За результатами проведених аудитів у попередніх звітних періодах на ТОВ «Стандарт-Парк» суттєвих помилок виявлено не було.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Дані облікової звітності є основою не тільки для оцінки результатів звітного періоду, але й для їх прогнозування. Так, інформація щодо фінансового стану та результатів діяльності часто використовується як основа для прогнозування майбутнього фінансового стану. Це свідчить про особливу важливість облікової звітності як основного джерела інформації.

На основі проведеного дослідження можна сформувати наступні висновки та пропозиції:

1. Виняткова роль інформаційного забезпечення в процесах управління спричинює підвищену увагу до облікової звітності як основного джерела інформації про фінансовий майновий стан підприємства, а також результати його виробничо-господарської та соціальної діяльності за звітний період. Тому, ми вважаємо за потрібне визначити сутність даної категорії. На нашу думку, облікова звітність – це сукупність взаємопов'язаних даних бухгалтерського та оперативного обліку, відокремлені елементи яких формують фінансову, податкову, статистичну, соціальну та внутрішню звітність, необхідну для оперативного та ефективного управління підприємством.

2. З метою поліпшення формування показників звітності запропоновано структурування облікової звітності, відповідно до якої виділяють такі її види: фінансову, що поділяється на повну і скорочену; податкову, що поділяється звітність по податках, обов'язкових платежах, внесках і зборах та звітність не пов'язану із розрахунками податкових зобов'язань; статистичну, що поділяється за видами статистичних спостережень; соціальну, що поділяється на звітність з використання коштів соціальних фондів та іншу звітність; внутрішню, що поділяється на фінансову, що містить фінансові показники, та нефінансову.

3. Вивчення існуючих підходів до систематизації управлінської інформації дало змогу виокремити найважливіші ознаки обліково-звітної інформації підприємства, на основі яких будується облікова звітність, саме їх взято за

основу узагальненої класифікації облікової звітності. Окрім того, удосконалено класифікаційну ознаку за способом подання користувачам, за якою відповідно до нових тенденцій, запропоновано поділяти звітність на представлену безпосередньо користувачу (власноруч, засобами поштового чи електронного зв'язку) та оприлюднену на сайті, в засобах масової інформації.

4. Проаналізувавши два основоположні нормативні акти, що регулюють бухгалтерський облік і звітність в Україні, а саме ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НП(С)БО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» ми виявили, що між ними існує невідповідність у трактуванні фінансової звітності. Відповідно до НП(С)БО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» трактує фінансову звітність як звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства. Дану невідповідність, на нашу думку слід усунути шляхом внесення змін у один із вищенаведених нормативних актів. Вважаємо за необхідне, за основу взяти трактування визначене у ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», оскільки не всі підприємства у фінансовій звітності надають інформацію про рух грошових коштів. Так наприклад, суб'єкти малого підприємництва формують скорочений перелік фінансових звітів у якому відсутній звіт про рух грошових коштів, а це не значить що їхню звітність не можна вважати фінансовою.

5. Фінансова звітність повинна містити повну, правдиву і неупереджену інформацію про стан активів, зобов'язань і капіталу. Для забезпечення цих та інших вимог до інформації на підприємстві повинен бути правильно налагоджений процес її формування. Тому нами запропонована методика виконання робіт з формування та представлення фінансової звітності, яка включає такі етапи: опрацювання нових законодавчих актів, здійснених змін і

доповнень до нормативних актів, що стосуються складання та подання фінансової звітності; проведення інвентаризації ТМЦ, грошових коштів та розрахунків; перевірка та зміна показників періодичної і річної звітності на предмет їх порівнянності; оцінка активів на дату балансу; узгодження доходів і витрат звітного періоду; закінчення ведення записів на рахунках аналітичного обліку; закінчення ведення записів у головній книзі; заповнення встановлених форм фінансової звітності; звірка та узгодження показників фінансової звітності між різними формами та в їх межах; перегляд та затвердження фінансової звітності; подання фінансової звітності; оприлюднення фінансової звітності.

6. Загалом форма скороченого балансу (ф. 1-м) Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва в достатній мірі розкриває інформацію про суб'єкта малого підприємництва, проте у даній формі є певні невідповідності, які потребують усунення. До таких невідповідностей слід віднести відображення у статті 1010 «Основні засоби» вартості нематеріальних активів, що знаходяться на балансі малого підприємства. Дані активи мають зовсім іншу економічну природу і не можуть бути об'єднаними із основними засобами. Тому ми пропонуємо, у балансах скорочених звітів їх відображати відокремлено у статті 1000 «Нематеріальні активи».

7. На нашу думку, зі Спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва необхідно вилучити статтю 2310 «Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування», оскільки вона втратила свою актуальність. Це пов'язано з тим, у ній згідно з П(С)БО 25 відображається різниця між витратами і доходами, які не визнаються витратами або доходами за Податковим кодексом України та не відображені у складі витрат і доходів в інших статтях. На даний час, за чинним законодавством податок на прибуток, в тому числі і у суб'єктів малого підприємництва, визначається на основі даних бухгалтерського, а не податкового обліку, з урахування податкових різниць. Окрім того, платники податку на прибуток з

річним доходом меншим, ніж 20 млн. грн., до яких відносяться суб'єкти мікропідприємництва не коригують фінансові результати на податкові різниці.

8. Узагальнивши трактування податкової звітності, наведені у наукових джерелах, ми визначили податкову звітність як сукупність документів (розрахунків, податкових декларацій), які подаються в обов'язковому порядку на підставі вимог чинного законодавства платником податків в податкові органи за встановленими формами та містять інформацію про стан зобов'язань суб'єкта господарювання щодо обчислення та сплати податків, внесків і зборів.

9. Пропонуємо внести певні корективи у форму Податкової декларації з податку на додану вартість, а саме вилучити з розділу II «Податковий кредит» рядок 10.3 у якому відображається придбання (виготовлення, будівництво, спорудження, створення) товарів/послуг та необоротних активів на митній території України з нульовою ставкою та/або без податку на додану вартість. Це пов'язано з тим, що дані обсяги придбання податку на додану вартість не містять і відповідно ніякого впливу на об'єкт оподаткування не мають.

10. Нами було запропоновано удосконалити блок нестандартної внутрішньої звітності ТОВ «Стандарт-Парк» шляхом впровадження Звіту по транспортних витратах. За допомогою цього звіту можна оперативно переглянути частку транспортних витрат за певний період та їх вплив на собівартість товарно-матеріальних цінностей. Даний звіт вже використовується досліджуваним підприємством, а його автоматизація значно заощадила час логістичному відділу і дала змогу більше зосередитись на інших питаннях.

11. Розглянувши Звіт про зайнятість та працевлаштування інвалідів та Інформацію про зайнятість і працевлаштування громадян, що мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню більш детально, ми виявили, що вони мають однакову ціль (працевлаштування соціально незахищених громадян) і структуру. Детально проаналізувавши склад осіб, що мають додаткові гарантії у працевлаштуванні ми побачили, що серед них є також інваліди. Тому, зв'язку із однаковою ціллю і функцією даних звітів та задля зменшення навантаження

на бухгалтерські служби господарюючих суб'єктів, на нашу думку, слід об'єднати цих два звіти в один.

12. Необхідною умовою проведення якісного аналізу фінансових результатів є перш за все – відокремлення стабільних складових доходів і витрат від випадкових, тих що не є повторювальними і нестійкими. В результаті проведеного аналізу фінансової звітності на ТОВ «Стандарт-Парк» виявлено, що показники рентабельності активів та власного капіталу протягом року різко знизились. Так, показник рентабельності активів 2015 року становив 0,37, а у 2016 – 0,12, що у тричі нижче. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу знизився майже вдвічі та становить 0,20 у порівнянні з попереднім періодом. Це свідчить про зниження попиту на продукцію і потребує екстрених мір по його відновленню.

13. Із проведених нами розрахунків показника фінансової незалежності, бачимо, що ТОВ «Стандарт-Парк» є досить стійким, та стабільним підприємством. Негативною тенденцією для даного показника є невелике зменшення його значення в динаміці на 0,095, проте оскільки значення даного показника, що становить 0,695 є вищим за 0,5, то підприємство має достатню гнучкість при використанні власних коштів. Головною проблемою для ТОВ «Стандарт-Парк», є низький рівень окремих показників фінансової стійкості (автономії, маневреності), що обумовлений недостатньою величиною власного капіталу для фінансування діяльності господарюючого суб'єкта. Тож одним із стратегічних завдань підприємств є приведення співвідношення власного і позикового капіталу до оптимального рівня, яке забезпечить і максимальний ступінь фінансової рентабельності, і достатній рівень фінансової стійкості, а відповідно і її зміцнення.

14. Обов'язком аудитора є забезпечити високий рівень впевненості в тому, що звітність підприємства, яка перевіряється, не містить суттєвих викривлень. Тому важливою є послідовність аудиторської перевірки діяльності підприємства, яку ми пропонуємо узагальнити таким чином: збір і аналіз

інформації, необхідної для оцінки достовірності бухгалтерського обліку та облікової звітності суб'єкта підприємницької діяльності; визначення профілю та обсягу діяльності підприємства за установчими документами, за статутом, характером і змістом його роботи; шляхом порівняння фактичної діяльності підприємства зі статутною встановлення невідповідності між ними (за їх наявності), про що ставиться до відома керівництво підприємства і здійснюються операції з внесення змін чи доповнень до статуту чи перереєстрація підприємства у відповідних державних органах; планування аудиту і наступний контроль аудиторської перевірки; оцінювання внутрішнього аудиторського контролю; контроль відповідності даних облікової звітності записам в облікових регістрах та первинних документах; перевірка відповідності даних бухгалтерського обліку і облікової звітності вимогам чинного законодавства і нормам облікової політики; оцінка показників податкової, соціальної та статистичної звітності; аналіз показників балансу і даних інших форм фінансової звітності; перевірка аналогічних показників фінансової звітності та їх порівняння з даними податкової, соціальної та статистичної звітності, взаємоув'язка показників; попередня оцінка повноти і правильності складання облікової звітності.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамов Н. А. Внутрішня управлінська звітність: принципи, види та методи складання / Н. А. Адамов, Г. Н. Адамова // Фінансова газета, 2007. – № 30.
2. Андрієнко В. С. Поняття та склад фінансової звітності в умовах гармонізації бухгалтерського обліку / В. С. Андрієнко // Наука молода, 2008. — № 9. — С. 153–157.
3. Боди З. Фінанси: [Навчальний посібник] Пер. з англ. / З. Боди, Р. Мертон – М.: Вільямс, 2008. – 592 с.
4. Бруханський Р. Ф. Проблеми і пріоритети інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств України / Р. Ф. Бруханський // Економічний аналіз, 2011.– Т. 9. – С. 69-71.
5. Букало Н. А. Роль фінансової звітності в управлінні підприємством/ Н. А. Букало. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/19354/1/99-105.pdf>
6. Бутинець Т. А. Розвиток науки господарського контролю: проблеми теорії, методології, практики. Монографія /Т. А. Букало. – Житомир: ЖДТУ, 2011. – 772 с.
7. Валуєв Б. І. Контроль в системі внутрівиробничого господарського розрахунку / Б. І. Валуєв, Л. П. Горлова, В. В. Муравський та ін. – М.: Фінанси та статистика, 1987. – 239 с.
8. Верига Ю. А. Звітність підприємств: [навч. посіб.] / Ю. А. Верига, Д. М. Фесенко, З. М. Левченко та ін.; за ред. професора Ю.А. Вериги. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 656 с.
9. Верхоглядова Н. І. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: [навч. посіб.] / Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна, В. І. Кисла. – К : ЦУЛ, 2010. – 536 с.
10. Волкова І. А. Фінансовий облік-1 [навч. посіб.] / І. А. Волкова. – К : ЦУЛ, 2008. – 228 с.

11. Волошин Д. А. Стратегічний управлінський облік / Д. А. Волошин, А. В. Локтев // Економіка та виробництво, 2009 – С.22-26
12. Воробей В. Соціальна звітність: стан та перспективи / В. Воробей // Матеріали Зборів мережі Глобального Договору ООН (16 грудня 2009 р.). — К.: 2009. — 11 с.
13. Впровадження МСФЗ: краща світова практика, українські реалії та досвід країн СНД: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: nabu.com.ua//Analytics/MSFO.pdf.
14. Гега П. Т. Основи податкового права: [навч. посіб.] [3-тє вид., випр. і доп.]/ П.Т. Гега, Л.М. Доля. - К. : Знання, КОО, 2003. – 302 с.
15. Грабовський Б. Є. Економічний аналіз: [навч. посіб.]/ Б. Є. Грабовський – К.: ЦУЛ, 2009. – 256 с.
16. Гудзь Н. Баланс як метод обліку та форма звітності / Н. Гудзь, Н. Підлужна // Економічний аналіз. – 2010. – Вип. 6. – С. 219-223
17. Гуменюк О. О. Удосконалення бухгалтерської фінансової звітності відповідно до потреб економічного аналізу / О. О. Гуменюк // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». – 2010. – № 3. – С. 113–115.
18. Гусева Е. Э. Управленческая отчетность и ее использование для принятия управленческих решений / Е. Э. Гусева // Бухгалтерський облік, 2005. № 1. С. 18-25
19. Давідов Г. М. Звітність підприємств: [навч. посіб.] / Г. М. Давідов, Н. С. Шалімова. – К. : Знання, 2010. – 623 с.
20. Дефліз Ф. Л. Аудит / Ф. Л. Дефліз, Г. Р. Дженік, В. М. О'Рейлі, М. Б. Хірт // Пер. з англ. С. М. Бичкової, під ред. Я. В. Соколова.– М.: Аудит: ЮНІТІ, 1997. – 542 с
21. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: [навч. посіб.] / І. В. Жолнер. – К. : НУХТ, 2012. – 335 с.

22. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік: основи теорії і практики: [підручник] / А. Г. Загородній, Г. О. Партин, Л. М. Пилипенко. – вид. 2-ге, перероблене і доповнене. – К.: Знання, 2009. – 422 с.
23. Задорожний З. В. Формування інформації про капітал у балансі підприємства / З. В. Задорожний, Я. Д. Крупка // Торгівля, комерція і підприємство : збірник наукових праць ЛКА. – 2002. – № 5. – С. 185 – 188.
24. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень» від 05.10.2017 р. № 2164-VIII: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
25. Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI «Про зайнятість населення» (з врахуванням останніх змін): [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
26. Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (з врахуванням останніх змін, внесених Законом України № 663-VII від 24.10.2013 р.): [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
27. Закон України від 22 березня 2012 р. №4618-VI «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні»: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
28. Зоріна В. Н. Фінансова звітність підприємств: [навч. посіб. для ВНЗ] / В. Н. Зоріна, Т. С. Осадча, Г. Г. Зорін, за ред. В. І. Покотилової – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 656 с.
29. Іваніхів Ю. Сутність і роль фінансової звітності у системі інформаційного забезпечення суб'єктів ринку / Ю. Іваніхів // Економічний аналіз. – 2010. – № 5
30. Коваленко Г. В. Фінансова звітність як джерело інформації для прийняття управлінських рішень / Г. В. Коваленко // Науковий вісник

- Полтавського університету економіки і торгівлі, 2016. № 4 (76) - С. 158-162
31. Кодекс Республіки Казахстан «О налогах и других обязательных платежах в бюджет (Налоговый кодекс)»: [Електронний ресурс] від 12.06.2001 р. № 209-2 – Режим доступу : <http://www.pavlodar.com/zakon>
32. Кондратьев В. В. Показуємо бізнес-процеси / В. В. Кондратьєв, М. М. Кузнецов – М.: Эксмо, 2008
33. Косміна Р. М. Бухгалтерський (фінансовий) облік: [навч. посіб. для ВНЗ] / Р. М. Косміна. за ред. Ю.Д. Чацкіса – К.: Вища школа, 2008. – 255 с.
34. Крупка Я. Д. Про масштаби та способи розкриття інформації у примітках до фінансової звітності / Я. Д. Крупка, І. Я. Назарова // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2009. - № 7. – С. 144-149.
35. Крупка Я. Д. Фінансовий облік: [підручник] / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь та ін – [4-ге вид., доп. і перероб.]. – К. : Кондор, 2017. – 451 с.
36. Кужельний М. В. Довідник термінів нормативно - правового забезпечення господарської діяльності в Україні: [наукове видання] / М. В. Кужельний, Т. І. Єфименко, Є.В. Калюга, за ред. д.е.н., проф. Кужельного М.В. – Рівне: НУВГП, 2009. – 306 с.
37. Кузнецова О. В. Основи регіональної політики: [навч. посіб.] / О. В. Кузнецова. – М. : Географічний факультет МГУ, 2014. – 321 с.
38. Купалова Г. І. Теорія економічного аналізу: [навч. посіб.] / Г. І. Купалова. – К. : Знання, 2008. – 639 с.
39. Кучеренко Т. Є. Фінансова звітність як складова економічних наук / Т. Є. Кучеренко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 9. – С. 21–29.
40. Кучерявенко Н. П. Курс податкового права / Н. П. Кучерявенко. – Х. : Легас; Право, 2005. – 600 с.

41. Левицька С.О. Звітність підприємств: [навч. посіб.] / С.О. Левицька. – Рівне: НУВГП, 2009. – 213 с.
42. Лень В. С. Звітність підприємства: [підручник] / В. С. Лень, В. В. Гливенко. - 2-ге вид., перероб. і допов. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 612 с
43. Лобода Н.О. Організація обліку: [навч. посіб.] / Н. О. Лобода, М. Т. Костишина, У. М. Киричук, М. Я. Демко. – Львів: ЛДФА, 2011. – 192 с.
44. Малишкін А. І. Фінансова звітність підприємства: міжнародні та національні стандарти: [навч. посіб.] / А. І. Малишкін. – [2-е вид., допов. і перероб.]. – Суми : Університетська книга, 2001. – 158 с.
45. Марець О. Р. Нормативно-правові та практичні аспекти подання податкової звітності в Україні: [Електронний ресурс] / О. Р. Марець // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22. – С. 277 – 283. - Режим доступу : www.nbuu.gov.ua.
46. Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності затверджених наказом Міністерства фінансів України N 476 від 11.04.2013 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.help/law/476/>
47. Методичні рекомендації щодо застосування реєстрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств // Затверджено наказом Міністерства аграрної політики України від 4 червня 2009 р. № 390 (з врахуванням змін і доповнень) [Електронний ресурс] - Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN48748.html
48. Микитенко Т. Методологічні основи податкової звітності в Україні / Т. Микитенко, Т. Міщенко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. - № 8 – 9. – С. 61 – 69
49. Мілявська Е. П. Бухгалтерський облік: [навч. посіб.] / М. Ю. Мілявський, Н. В. Чередниченко. – Краматорськ: ДДМА, 2009. – 228с

50. Мисько Н. С. Проблеми запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні / Н. С. Мисько // Управління розвитком. – 2013. – № 13. – С. 13–16.
51. Михайлов М. В. Бухгалтерський облік (теорія): [навч. посіб.] / М. В. Михайлов, А. І. Глумаченко, В. П. Гончар, Г. А. Бачмат, за ред. проф. Михайлова М. Г. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 247 с.
52. Назарова І.Я. Облік та розкриття інформації в умовах реорганізації підприємств: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09 / І. Я. Назарова; Терноп. нац. екон. ун-т. – Т., 2009. – 202 с.
53. Назарова І.Я. Формування інформації про капітал у звітності підприємства / І. Я. Назарова // Інноваційна економіка. – Тернопіль: ТАЙП, 2012. – Вип. 10. – С. 284-286.
54. Наказ Державної податкової служби України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо приймання та комп'ютерної обробки податкової звітності платників податків в органах ДПС України» № 516 від 14 черв. 2012 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
55. Наказ Міністерства фінансів України від 11.04.2013 р. № 476 «Про затвердження Методичних рекомендацій з перевірки порівнянності показників фінансової звітності»: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
56. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 року № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
57. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року № 628 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

- 58.Огійчук М. Ф. Аудит: організація і методика: [Навчальний посібник] / М. Ф. Огійчук. - К.: Алерта, 2010.- 584 с
- 59.Омецінська І. Я. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід): переваги і недоліки / І. Я. Омецінська // Фінансово-економічний розвиток України в умовах трансформаційних перетворень: збірник тез V всеукраїнської науково-практичної конференції (20 листопада 2015 р.). – Львів, 2015. – С. 133-135
- 60.Палій В. Ф. Управлінський облік витрат та доходів (з елементами фінансового обліку) / В. Ф. Палій. - М. : Инфра-М, 2009
- 61.Панков Д. А. Фінансова криза і бухгалтерський облік: погляд Білорусії / Д. А. Панков // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: міжнародний збірник наукових праць. – 2009. – Вип. 1 (13). – С. 31–48.
- 62.Пантелеєв В.П. Еволюція визначення « Податкова звітність»/ « Звітність за податками»: [Електронний ресурс] / В.П. Пантелеєв // Сталий розвиток економіки. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – С. 171–176. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua.
- 63.Податковий кодекс Киргизької Республіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.customs.kg/index.php/ru/custzak/posgov/286-nalkodeks
- 64.Податковий кодекс Республіки Узбекистан [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.lex.uz/Pages/GetAct.aspx?lact_id=1286689
- 65.Податковий Кодекс України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
- 66.Податковий кодекс, затверджений Законами Республіки Молдова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://base.spinform.ru/show_doc.
- 67.Подольська В. О. Фінансовий аналіз: [підручник] / В.О. Подольська, О. В. Ярош. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 488 с.

68. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
69. Постанова «Про затвердження Порядку подання фінансової звітності» від 28 лютого 2000 р. № 419, зі змінами від 17.06.201: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF>
70. Прокопенко В. Імміграція в МСФЗ: нова хвиля / В. Прокопенко // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – № 56. – С. 17–19.
71. Пушкар М. С. Фінансовий облік: [підручник] / М. С. Пушкар. – Тернопіль : Карт-бланш, 2002. – 628 с.
72. Савченко В. Я. Аудит: [Навчальний посібник] / В. Я. Савченко. – 2-е вид. – К.: КНЕУ, 2006. – 328 с.
73. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник для вищої школи. / І. Б. Садовська. – К.: ЦУЛ, 2013 - 688 с.
74. Скрипан О. П. Організація обліку / О. П. Скрипан. - Тернопіль : ТАНГ, 2006. – 208 с.
75. Слободяник Ю.Б. Статистичний облік / Ю.Б. Слободяник // Київ: Центр навчальної літератури, 2010 – 128 с.
76. Соктоєва Т. А. Податкова звітність як інструмент податкового контролю: [Наукова стаття] / Т. А. Соктоєва // – Уфа: АЭТЕРНА, 2017. – 257 с.
77. Сорокина Е. М. Отчетность организаций в области устойчивого развития [Електронний ресурс] / Е. М. Сорокина // Все для бухгалтера. — № 7 (259). –2011 – Режим доступу : <http://www.fin-izdat.ru>
78. Тарасенко Н. В. Економічний аналіз: практикум: [Навчальний посібник для ВНЗ (рек. МОН України)] / Н. В. Тарасенко. - Львів.: Новий світ 2006. –280с.
79. Тігова Т. М. Аналіз фінансової звітності: [Навчальний посібник] / Т. М. Тігова, Л. С. Селіверстова, Т. Б. Процюк. - К.: ЦУЛ, 2012. – 268 с.

80. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: [Підручник] / Н.М. Ткаченко – [3-є вид., допов. і перероб.]. – К.: Алерта, 2008. – 926 с.
81. Фальченко О. О., Мардус Н. Ю. Процес подання та оприлюднення фінансової звітності підприємства/ О. О. Фальченко, Н. Ю. Мардус // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії Випуск 5 (11) - 2017 с. 167-170
82. Халченко К. В. Сучасні проблеми аудиту фінансової звітності підприємства / К. В. Халченко // Управління розвитком. – 2011. – №2. – С. 102-104
83. Хомин П. Я. Облікове забезпечення звітності про фінансові результати має бути методологічно обґрунтованим / П. Я. Хомин // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. – № 6. – С. 9–15
84. Хомин П. Я. Формування звітності в підсистемах фінансового, управлінського та податкового обліку: [Текст] / П. Я. Хомин // Монографія. – Тернопіль: Економічна думка, 2004 – 288 с.
85. Хорин А. Н. Ринково орієнтована фінансова звітність: баланс корпоративного капіталу / А. Н. Хорин // Бухгалтерский облік – 2006 – № 15. – С. 39–44
86. Цигилик І. І. Економічний аналіз господарської діяльності підприємства: [Навчальний посібник] / І. І. Цигилик, С. О. Кропельницька, О. І. Мозіль. – Центр навчальної літератури, 2009 р. – 123 с.
87. Чебанова Н. В. Фінансова звітність підприємств: [Навчальний посібник] / Н. В. Чебанова, Т. Я. Чупир, Ю. А. Василенко. – Харків : Фактор, 2006. – 444 с.
88. Чеснакова Л. С. Бухгалтерський облік [Навчальний посібник] / Л. С. Чеснакова, А. В. Алексєєва, В. В. Масалітіна. - К. : КНТЕУ, 2009. – 397с
89. Шустваль Т. Річна фінансова звітність: складаємо разом / Т. Шустваль // Все про бухгалтерський облік. — 2015. — № 13. — С. 3–8.

90. Яцко М. В. Процеси подання та оприлюднення фінансової звітності: змістовне наповнення понять: [Наукова стаття] / М. В. Яцко // «Економічні науки». – Випуск 9 (33). – 2011. С. 538-547